Inhoudsopgave

Homepage 5
1. Hoofdlijnen 6
1.1 Bestuurlijke hoofdlijnen 8
1.2 Financiële hoofdlijnen 10
Mutaties in de reserves 14
Begrotingsrechtmatigheid 17
Incidentele baten en lasten 18
2. Programma's 21
2.0 Bestuur en Ondersteuning 22
Financiën 23
2.1 Veiligheid 26
Financiën 28
2.2 Verkeer, vervoer en waterstaat 30
Financiën 31
2.3 Economie 33
Financiën 34
2.4 Onderwijs 35
Financiën 37
2.5 Sport, cultuur en recreatie 39
Financiën 41
2.6 Sociaal Domein 43
Financiën 45
2.7 Volksgezondheid en milieu 48
Financiën 50
2.8Volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing 52
Financiën 54
3. Balans 56
3.0 Waarderingsgrondslagen 57
3.1 Vaste activa 60
3.2 Vlottende activa 63
3.3 Vaste passiva 66
3.4 Vlottende passiva 73
3.5 Baten en lasten 76
4. Paragrafen 79
4.1 Lokale heffingen 80

Toelichting per belastingsoort 82
Lokale belastingdruk 87
Uitvoering Wet WOZ 88
Kwijtscheldingsbeleid 89
4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 90
Gekwantificeerde risico's 91
Niet-gekwantificeerde risico's 94
Weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen 96
Financiële kengetallen 98
4.3 Onderhoud kapitaalgoederen 102
Openbaar groen 103
Beheer en onderhoud wegen 104
Riolering 105
Gebouwen 106
Haven 107
4.4 Financiering 108
Wet FIDO & Kasgeldlimiet 109
Renterisiconorm & leningportefeuille 110
Schatkistbankieren 111
Financieringspositie 112
4.5 Bedrijfsvoering 113
4.6 Verbonden partijen 117
Dienst (SozaWe) Fryslân 119
Centrumregeling Sociaal Domein Friesland (SDF) 120
Fryske Ufjieringstsjinst Miljeu & Omjouwing (FUMO) 121
Veiligheidsregio Fryslân 122
De Waddeneilanden 123
Welstandszorg Hûs en Hiem 124
Afvalsturing Friesland & Fryslân Miljeu Noardwest 125
Kredietbank Nederland 126
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten 127
Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) 128
Vereniging van Friese Gemeenten 129
Coöperatie Openbare Verlichting en Energie Fryslân 130
Stichting Passantenhaven Terschelling 131
Stichting beheer Schoolgebouwen 132
4.7 Grondbeleid 133
4.8 Openbaarheidsparagraaf Jaarrekening 2023 135

4.9 Personele lasten 137
5. Controleverklaring van de accountant 139
6. Bijlagen 140
6.1 Staat van reserves en voorzieningen 142
6.2 Staat van langlopende leningen 148
6.3 Staat van gewaarborgde leningen 149
6.4 Opbrengst en verdeling toeristenbelasting 152
6.5 Verantwoording budget cofinanciering 2023 154
6.6 Begrippenlijst jaarrekening 2023 156
6.7 SiSa 158

Homepage

Jaarverslag en Jaarrekening 2023 gemeente Terschelling

Via de tegels hieronder navigeer je door de documenten. Zo vind je makkelijker wat je zoekt:

- Onder Hoofdlijnen vind je de inleiding en een overzicht van de belangrijkste financiële resultaten.
- Onder Jaarrekening vind je de programmarekening, de paragrafen en de balans.
- De pijlen rechtsboven, naast de paginanummering, gebruik je om door de pagina's te bladeren.
- Ben je op zoek naar specifieke informatie? Gebruik dan de zoekfunctie rechtsboven.

Onderaan deze pagina kun je de Jaarstukken downloaden (in pdf-formaat).

Behandeling in de raad van de gemeente Terschelling

Agenda Terschelling - Gemeenteraad woensdag 19 juni 2024 19:30 - 23:00 - iBabs Publieksportaal (bestuurlijkeinformatie.nl)

Op 19 juni 2024 worden de Jaarstukken behandeld in de gemeenteraad van Terschelling. Via de link hierboven kom je op de website van de gemeenteraad van Terschelling. Hier vind je alle documenten die bij het Jaarverslag horen, zoals het raadsvoorstel, het raadsbesluit en het accountantsverslag. Je kunt de behandeling van de Jaarstukken 2023 live volgen via Terschelling TV op 19 juni 2024 vanaf 19.30 uur.

1. Hoofdlijnen

Inleiding

Met genoegen presenteren wij u de jaarrekening van Gemeente Terschelling voor het jaar 2023. Dit document biedt een gedetailleerd overzicht van onze financiële prestaties, activiteiten en resultaten gedurende het afgelopen jaar.

Met ingang van het jaar 2023 is het college wettelijk verplicht gesteld om de rechtmatigheid van de jaarrekening te toetsen. Deze verplichting vormt geen keuze, maar een essentieel onderdeel van de verantwoordelijkheid die het college draagt. In overeenstemming hiermee heeft het college een verklaring opgesteld inzake de rechtmatigheid. De verklaring dient ter onderstreping van de noodzaak tot naleving van wet- en regelgeving met betrekking tot aanbestedingsprocedures en andere relevante richtlijnen. Tevens wordt in de bedrijfsvoering paragraaf de achtergrond van specifieke beslissingen toegelicht, met inbegrip van de omstandigheden die hebben geleid tot eventuele afwijkingen van formele procedures.

Het jaar 2023 heeft ons voor verschillende uitdagingen gesteld, maar het was ook een jaar van kansen en prestaties waarop we met trots op terugkijken. Ondanks de voortdurende onzekerheden als gevolg van wereldwijde gebeurtenissen en economische schommelingen, hebben we vastberadenheid getoond in het nastreven van onze doelstellingen en het dienen van de belangen van onze gemeenschap.

Een van de meest opmerkelijke prestaties was de succesvolle totstandkoming van de Regio Deal de Waddeneilanden. Deze overeenkomst opent de deur naar verdere ontwikkeling van onze prachtige eilandengroep. Als gemeente zijn we trots op onze rol in deze deal en kijken we met optimisme uit naar de mogelijkheden die het biedt voor onze gemeenschap.

Een andere belangrijke mijlpaal was de digitalisering van de bouwdossiers. Door dit proces hebben we niet alleen de toegankelijkheid van informatie verbeterd, maar ook de doorlooptijd van procedures verkort. Deze stap richting efficiëntie en transparantie binnen onze gemeente is slechts het begin. We blijven ons inzetten voor verdere digitalisering om de dienstverlening aan onze inwoners te blijven optimaliseren.

Met de implementatie van de Omgevingswet hebben we als gemeente actief geanticipeerd op deze nieuwe wetgeving. We hebben het afgelopen jaar onze beleidskaders herzien en onze medewerkers getraind om een soepele overgang te garanderen. Ons doel blijft het waarborgen van de kwaliteit van onze leefomgeving, en we blijven ons inspannen om dit te bereiken, ook onder de nieuwe wetgeving.

Het afgelopen jaar hebben we verschillende verbeteringen doorgevoerd om ons P&C-proces te versterken. Een belangrijk moment was de overgang naar een nieuw financieel pakket in 2023. Deze overstap bood ons de kans om efficiënter te werken en gaf meer mogelijkheden voor nauwkeurige financiële planning en controle. Bovendien hebben we diverse controlerende maatregelen toegevoegd om de transparantie en nauwkeurigheid van ons financieel beheer te waarborgen. Deze maatregelen zijn bedoeld om ervoor te zorgen dat we onze middelen op verantwoorde wijze beheren en onze financiële doelstellingen behalen.

De bestuurlijke crisis die zich aandiende in 2022 zette in 2023 door. In december 2023 heeft dit geleid tot een dieptepunt en kondigde de burgemeester aan te zullen vertrekken naar een andere

gemeente. De commissaris van de Koning stelde eind december waarnemer Mr Roel Cazemier aan die met ingang van 2 januari de taken van de burgemeester waarneemt.

Hoewel de weg voor ons ligt met uitdagingen, hebben we ook gezien hoe onze gemeenschap samenkwam in tijden van nood. De steun, betrokkenheid en vastberadenheid van onze inwoners hebben ons geïnspireerd en gemotiveerd om ons werk voort te zetten met hernieuwde energie en toewijding. Samen zullen we onze gemeente sterker maken en bouwen aan een betere toekomst voor ons allemaal.

Namens het College,

1.1 Bestuurlijke hoofdlijnen

Kaders en cijfers

Over Terschelling

Gekeken naar de oppervlakte in plaats van het aantal inwoners, is Terschelling met in totaal 67.400 hectare een van de grootste gemeenten van Nederland. Dit komt doordat een groot deel van de Waddenzee, en daarbij het vogeleiland Griend, ook bij de gemeente hoort.

Terschelling is met haar unieke sfeer, natuur en landschap erg in trek bij toeristen en daggasten. Naast een aantrekkelijke en veilige leefomgeving zijn de zee, toerisme en natuur belangrijke pijlers van het eiland.

Inwoners

Aantal inwoners per dorp		
Dorp	**1 januari 2024**	**3 januari 2023**
West-Terschelling	2.556	2.565
Midsland	1.008	1.006
Hoorn	471	479
Formerum	246	259
Lies	145	144
Oosterend	149	152
Baaiduinen	132	129
Landerum	101	98
Kinnum	33	31
Hee	28	29
Striep	18	19
Kaard	11	13
Totaal	**4.898**	**4.924**

Organogram gemeente Terschelling

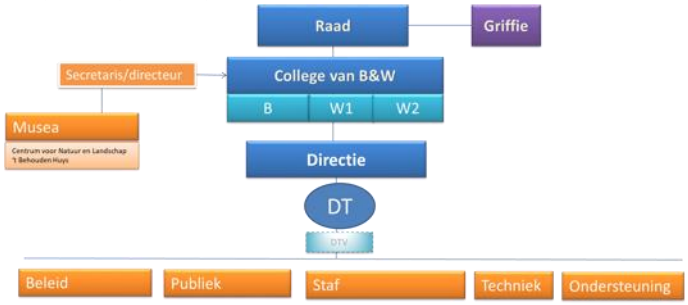

Planning- en control cyclus 2023

Planning- en control cyclus 2023	
Programmabegroting 2023	De raad heeft op 26 oktober 2022 het beleid en de bijbehorende middelen voor het begrotingsjaar 2023 vastgesteld.
1e begrotingswijziging 2023 (=1e Bestuur rapportage 2023)	De raad heeft op 19 juli 2023 de 1e begrotingswijziging van 2023 (=1e Bestuur rapportage 2023) vastgesteld.
2e begrotingswijziging 2023 (=2e de Bestuur rapportage 2023)	De raad heeft op 13 december 2023 de 2e begrotingswijziging van 2023 (=2e Bestuur rapportage 2023) vastgesteld.
Jaarrekening 2023	Het college legt op 19 juni 2024 verantwoording af aan de raad over begrotingsjaar 2023.

1.2 Financiële hoofdlijnen

Resultaat en voorstel bestemming van het resultaat van de jaarrekening

Gemeente Terschelling heeft over 2023 een positief resultaat behaald van € 351.000

Resultaat Jaarrekening 2023	
In €	
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	594.000
Reeds bestemd resultaat (mutaties in reserves)	-243.000
Gerealiseerd resultaat	**351.000**

Het reeds bestemde resultaat bestaat uit toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves die bij de vaststelling van de begroting 2023 en gedurende het jaar via begrotingswijzigingen door de raad zijn goedgekeurd.

Onderstaande tabel geeft aan dat het jaarrekeningsaldo van gemeente Terschelling een structureel evenwicht kent. Dit houdt in dat de structurele lasten gedekt kunnen worden door de structurele baten. Een toelichting van de incidentele baten en lasten is te vinden bij het onderdeel incidentele baten en lasten.

Structureel jaarrekeningsaldo			
In €			
	2021	2022	2023
Saldo van baten en lasten	173.000	764.000	594.000
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	308.000	538.000	-243.000
Begrotingssaldo na bestemming (subtotaal)	**481.000**	**1.302.000**	**351.000**
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	172.000	172.000	-210.000
Structureel jaarrekeningsaldo	**309.000**	**1.130.000**	**561.000**

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen beschrijft het vermogen van de gemeente om eventuele calamiteiten financieel op te vangen. Het weerstandsvermogen wordt bepaald door de benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit.

Onderstaande tabel laat de opbouw van het weerstandsvermogen zien. Uit de tabel blijkt dat de algemene reserve voldoende capaciteit heeft om te voldoen aan de weerstandscapaciteit.

Opbouw weerstandscapaciteit	
In €	

Opbouw weerstandscapaciteit	
In €	31-12-2023
Stand algemene reserve	3.541.000
Reserve recreatie	426.000
Gerealiseerd resultaat 2023	351.000
Beschikbare weerstandscapaciteit	4.318.000
Minimale weerstandscapaciteit	3.603.000
Overschot minimale weerstandscapaciteit per 1 januari 2024	**715.000**

Analyse resultaat jaarrekening

Onderstaande tabel laat het resultaat per programma zien.

Analyse van het rekeningresultaat					
In €					
	Saldo begroting exploitatie	Saldo begroting reserves	Totaal saldo begroting	Werkelijke rekening saldo (incl. mutaties reserves)	Afwijking (-=nadelig)
PROG 0 - Bestuur en ondersteuning	5.063.000	449.000	5.512.000	5.998.000	486.000
PROG 1 - Veiligheid	-953.000	-	-953.000	-1.034.000	-81.000
PROG 2 - Verkeer, vervoer en waterstaat	-1.950.000	-95.000	-2.045.000	-1.910.000	135.000
PROG 3 - Economie	3.863.000	-	3.863.000	4.033.000	170.000
PROG 4 Onderwijs	-543.000	-	-543.000	-573.000	- 30.000
PROG 5 - Sport, cultuur en recreatie	-1.701.000	51.000	-1.650.000	-1.528.000	122.000
PROG 6 - Sociaal Domein	-3.436.500	-	-3.436.500	-2.980.000	456.500
PROG 7 - Volksgezondheid en milieu	-757.500	-	-757.500	-613.000	144.500
PROG 8 - VHROSV	-1.176.000	-	-1.176.000	-1.042.000	134.000
Totaal	**-1.591.000**	**405.000***	**- 1.186.000**	**351.000**	**1.537.000**

** We gaan voor kwaliteit! Daarom brengen wij het volgende onder uw aandacht. Als u de tabellen uit hoofdstuk 1 gaat vergelijken met de tabellen onder de programma's in Hoofdstuk 2 dan komt u op andere getallen uit. Dit komt omdat er door een datasysteemkoppeling bedragen op een andere plek terecht zijn gekomen. Zijn de begrotingswijzigingen daardoor onjuist? Nee. Het betreft uitsluitend de onderkant van de tabel mutaties reserve zoals opgenomen in de programma's van hoofdstuk 2 onder*

kolom 'wijziging begroting 2023'. In Hoofdstuk 1 zijn de juiste mutaties reserves opgenomen. Een oplossing zou zijn om de datasysteemkoppeling te verwijderen. Dit betekent echter dat handmatig alle tabellen vervangen zouden moeten worden met een grote foutmarge tot gevolg. Vandaar dat de keus gemaakt is u op de manier te informeren over dit gegeven.

Het verschil tussen het totaal saldo begroting 2023 en het werkelijk rekening saldo 2023 is € 1.537.000 voordelig. Dit voordeel is incl. het verschil tussen de begrote en de werkelijke mutaties reserves.

In het begrotingsjaar 2023 is de primitieve begroting vier keer aangepast en het verwachte resultaat 2023 na wijzigingen bedraagt € -1.186.000.

Verklaring resultaat op hoofdlijnen jaarrekening:

In de december circulaire kreeg de gemeente Terschelling € 908.000 meer uit algemene uitkering van het Rijk. Het Rijk heeft daarna aangegeven dat er een rekenfout heeft plaatsgevonden met betrekking tot het gemeentefonds waardoor wij onterecht extra gelden hebben ontvangen. De decembercirculaire is in ons nieuwe programma Pauw ingevoerd, waarin gerekend is met de juiste uitgangspunten, hier uit voort is gekomen dat de algemene uitkering € 358.000 hoger is dan begroot. Het on te rechte ontvangen bedrag van € 550.000 is op de balans als een terug te betalen post opgenomen.

Bij de berekening van de voorziening pensioenen en wachtgelden voor oud bestuurders wordt rekening gehouden met een rekenrente. In 2023 is de rekenrente gestegen, wat resulteert in een vrijval van de voorziening ad € 42.000 ten gunste van het resultaat van de jaarrekening 2023.

Het voordeel binnen het sociaal domein wordt met name veroorzaakt door lagere kosten van WSW en beschut werk, maatwerkvoorzieningen (WMO) en Jeugd per saldo € 336.000. Daarnaast is een daling aanwezig in de voorzieningen van individuele begeleiding van € 44.000. Verder zijn er nog wat kleine verschillen ad € -5.000 negatief, wat voor een totaal voordeel zorgt op het sociaal domein van € 375.000.

Binnen het project duurzaamheid zijn veel gelden overgebleven omdat een groot deel van deze kosten gedekt konden worden door de ontvangen subsidie voor klimaat- en energie beleid (CEDOKE) in 2023, per saldo € 168.000.

In 2023 zijn grafrechten aangekocht en zijn de werkelijke onderhoudskosten kosten voor de begraafplaatsen € 54.000 lager dan begroot.

Aan onvoorzien is totaal € 150.000 minder ingezet.

Het resterende verschil van de baten en lasten ad € 390.000 is verder toegelicht onder de programma's.

Een gedetailleerd overzicht van de baten en lasten per kostenplaats is te vinden in bijlagen. In het begrotingsjaar 2023 is de primitieve begroting vier keer aangepast. Deze wijzigingen zorgden ervoor dat het verwachte resultaat opliep tot € -1.186.000.

Opbouw van het begrotingssaldo			
In €			
	Saldo begroting exploitatie	saldo begroting reserves	totaal saldo begroting
Primitieve begroting	- 437.000	354.000	-83.000
2e bestuur rapportage 2022	44.000		44.000
1e bestuur rapportage 2023	- 991.000	51.000	-940.000
2e bestuur rapportage 2023	- 160.000		-160.000
Plan van aanpak optimalisatie P&C	- 47.000		- 47.000
Begroting saldo per 14 december 2023	**€ - 1.591.000**	**€ 405.000**	**€ -1.186.000**

Onder het tabblad programma's wordt per programma en product een toelichting gegeven op de afwijkingen groter of gelijk aan € 25.000

Mutaties in de reserves

In de begroting voor het jaar 2023 is door de Raad vastgesteld welke dekkingen vanuit de reserves plaatsvinden. In onderstaande tabel staan de werkelijke mutaties in de reserves weergegeven.

Mutaties in reserves		
In €		
	Begroot	Realisatie
Toevoeging reserves	-345.000	-786.000
Onttrekking reserves	750.000	543.000
	405.000	-243.000

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves worden altijd als incidentele baten en lasten beschouwd, tenzij het (onder voorwaarde) om financierings- en dekkingsreserves gaat of om onttrekkingen uit de daartoe toereikende (bestemmings)reserves voor minimaal 3 jaar, met als doel de structurele kosten te dekken.

Toelichting op de belangrijkste afwijkingen in de mutaties in reserves

Voorstel mutaties in reserves			
in € (toevoeging is -)	Begroot	Realisatie	Afwijking
Reserve Haven			
Dotatie uit exploitatie	-334.000	-344.000	10.000
Bijdrage uit exploitatie	249.000	253.000	-4.000
Subtotaal	**-85.000**	**-91.000**	**6.000**
Reserve recreatie			
Terrassenpilot	51.000	51.000	-
Subtotaal	**51.000**	**51.000**	-
Reserve Dr. JW van Dierenfonds			
Rentetoevoeging	-1.000	-1.000	-
Subtotaal	**-1.000**	**-1.000**	-
Reserve budgetoverheveling			
Restant budget Masterplan	141.000	141.000	-
Uitvoering project herziening Toeristenbelasting	50.000	50.000	-
Uitvoeringsbudget Tonnenloods	24.000	24.000	-
Uitvoeringsbudget mantelzorg	25.000	25.000	-
Ruimtelijke projecten/kampeerbeleid		-65.000	65.000
Uitvoering project herziening Toeristenbelasting		-12.000	12.000
Strandnotitie		-25.000	25.000

Voorstel mutaties in reserves			
Helder Terschelling		-10.000	10.000
Mantelzorg		-34.000	34.000
Griffier		-64.000	64.000
Visie onderwijs		-30.000	30.000
Project volkshuisvesting		-159.000	159.000
Omgevingswet		-42.000	42.000
Brede SPUK		-15.000	15.000
Subtotaal	**240.000**	**-216.000**	**456.000**
Totaal mutaties reserves	**205.000**	**-257.000**	**462.000**

Reserve havenbedrijf

De onttrekking uit de reserve havenbedrijf viel in werkelijkheid iets lager uit. Er zijn in 2023 minder kosten gemaakt, waardoor een kleinere onttrekking nodig was.

Reserve recreatie

In 2023 heeft een pilot terrassen plaatsgevonden. De kosten die hieraan verbonden waren, zijn conform het besluit uit de reserve onttrokken.

Reserve J.W. van Dierenfonds

In 2023 wordt enkel rente toegevoegd aan deze reserve, conform de nota reserves en voorzieningen.

Reserve budgetoverheveling

Vanuit de budgetten 2023 wordt voorgesteld een bedrag van € 456.000 diverse over te hevelen naar 2024. De toevoeging aan de reserve wordt middels instemming met deze jaarrekening bekrachtigd.

Ontwikkeling van de eigen vermogen positie, bij het volgen van het voorstel van de resultaatsbestemming

Eigen vermogen positie			
in €	2021	2022	2023
Algemene reserve	4.157.000	4.489.000	3.541.000
Bestemmingsreserve	5.360.000	4.970.000	7.477.000
Resultaat	481.000	1.302.000	351.000
Totaal eigen vermogen	**9.998.000**	**10.761.000**	**11.369.000**
Totaal vermogen	31.039.000	35.469.000	35.892.000
Verhouding eigen vermogen/ totaal vermogen	32,2%	30,3%	31,7%
Minimale weerstandscapaciteit per 31 december	**3.498.000**	**3.550.000**	**3.603.000**

Begrotingsrechtmatigheid

Rechtmatigheidsverantwoording 2023

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 6 maart 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 894.541

Bevinding

Het college is van mening dat de in de jaarrekening 2023 verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde regels. Dit betreft de regels met betrekking tot het begrotings-, voorwaarden-, misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium.

Incidentele baten en lasten

Op grond van artikel 189 Gemeentewet moet de gemeenteraad erop toezien dat de begroting structureel in evenwicht is. In een begroting die in evenwicht is, worden de structurele lasten - over de gehele periode van vier jaar - gedekt door structurele baten. Om vast te stellen dat er sprake is van een structureel evenwicht is het belangrijk om te begrijpen welk deel van de baten en lasten structureel zijn, en welke incidenteel. De onderstaande tabellen (tabel 12 en 13) beschrijven de incidentele baten en lasten in het jaarrekeningresultaat. Het onderscheid tussen incidenteel en structureel is niet altijd even duidelijk. Het BBV hanteert de richtlijn dat wanneer de tijdelijke baten of lasten 'eindig' zijn, zij een incidenteel karakter hebben. Onttrekkingen en toevoegingen van en aan reserves kunnen altijd als incidenteel worden aangemerkt.

Incidentele baten

Specificatie incidentele baten		
In €	Taakveld	2023
Onttrekkingen aan reserves	0.10	543.000
Specifieke uitkeringen	div	452.000
Energietoeslag	6.3	223.000
Algemene uitkering	ADM	358.000
Vrijval onvoorzien	ADM	150.000
Vrijval voorziening voormalig bestuurders	0.1	42.000
totaal incidentele baten		**1.768.000**

Onttrekkingen aan de reserves

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves worden altijd als incidenteel beschouwd, tenzij het (onder voorwaarde) om financieringsreserves en dekkingsreserves gaat of onttrekkingen uit de daartoe toereikende (bestemmings)reserves voor minimaal 3 jaar met als doel structurele kosten te dekken.

Specifieke uitkeringen

Specifieke uitkeringen zijn fondsen die door het Rijk worden verstrekt aan gemeenten en provincies op basis van hoofdstuk 3 van de Financiële-verhoudingswet. Deze zijn bedoeld om bepaald beleid van de Rijksoverheid uit te voeren op lokaal en regionaal niveau. De voorwaarden kunnen verschillen per uitkering, waarbij het kan voorkomen dat er een onderbouwde aanvraag moet worden gedaan, zoals recent bij de Regio Deal en de Startbouwimpuls. Vervolgens moeten zij de middelen vaak verder verstrekken aan de beoogde doelgroep(en). Dit dient doelmatig te gebeuren, zodat dit in lijn is met de beleidsdoelen van het Rijk. Specifieke uitkeringen zien we als incidenteel en nemen we in zowel de batenkant (ontvangst gelden) als de lastenkant (uitgave gelden) mee in de incidentele baten en lasten.

Energietoeslag

In 2022 is door de overheid besloten dat huishoudens met een lager inkomen een compensatie konden ontvangen voor de gestegen energiekosten. Gemeenten verstrekten deze uitkering in de vorm van de Energietoeslag. Deze regeling is doorgezet naar 2023. Om deze toeslag te kunnen

uitkeren, heeft de gemeente incidenteel een bedrag van € 223.000 ontvangen via de algemene uitkering.

Algemene uitkering

De decembercirculaire viel voor gemeente Terschelling hoger uit, mede door een rekenfout vanuit het BZK. Voor de juiste opname van de algemene uitkering steunen we op de applicatie Pauw, die een analyse geeft van de ontvangen gelden. In 2023 hebben we meer gelden ontvangen dan was begroot. Dit leverde een incidenteel voordeel op van € 325.000.

Vrijval onvoorzien

Dit bedrag vertegenwoordigt de vrijval van middelen die eerder waren gereserveerd voor onvoorziene uitgaven. Gedurende het boekjaar zijn er geen significante onvoorziene uitgaven geweest die deze reserve hebben aangesproken. Daarom wordt dit bedrag vrijgegeven en opgenomen onder incidentele baten in de jaarrekening.

Vrijval voorziening voormalig bestuurders

Jaarlijks vindt er een actualisatie van de actuariële berekeningen van de pensioenen van onze voormalige bestuurders plaats. De rekenrente is toegenomen van 2,475% (2022) naar 3,16% (2023). Hoe hoger de rekenrente, hoe minder vermogen aangehouden hoeft te worden om de pensioenen in de toekomst te kunnen betalen. Door de stijging van de rekeningrente kan deze voorziening worden verlaagd en komt er eenmalig een bedrag vrij van € 42.000.

Incidentele lasten

Specificatie incidentele lasten		
In €	Taakveld	2023
Toevoegingen aan reserves	0.10	786.000
Specifieke uitkeringen	div	452.000
Energietoeslag	6.3	223.000
Incidentele minderopbrengsten OZB	ADM	62.000
uitvoeren Wabo-taken	8.3	170.000
communicatie	0.4	160.000
Overige incidentele lasten < € 25.000	div	64.000
totaal incidentele lasten		**1.917.000**

Toevoeging aan reserves

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves worden altijd als incidenteel beschouwd, tenzij het (onder voorwaarde) om financieringsreserves en dekkingsreserves gaat of onttrekkingen uit de daartoe toereikende (bestemmings)reserves voor minimaal drie jaar, met als doel de structurele kosten te dekken.

Specifieke uitkeringen

Specifieke uitkeringen zijn fondsen die door het Rijk worden verstrekt aan gemeenten en provincies op basis van hoofdstuk 3 van de Financiële-verhoudingswet. Ze zijn bedoeld om bepaald beleid van de Rijksoverheid uit te voeren op lokaal en regionaal niveau. De voorwaarden kunnen verschillen per uitkering, waarbij het kan voorkomen dat er een onderbouwde aanvraag moet worden gedaan, zoals recent bij de Regio Deal en de Startbouwimpuls. Vervolgens moeten zij de middelen vaak verder verstrekken aan de beoogde doelgroep(en). Dit dient doelmatig te gebeuren, dit in lijn is met de beleidsdoelen van het Rijk. Specifieke uitkeringen zien we als incidenteel en nemen we in zowel de batenkant (ontvangst gelden) als de lastenkant (uitgave gelden) mee in de incidentele baten en lasten.

Energietoeslag

In 2022 is door de overheid besloten dat huishoudens met een lager inkomen een compensatie konden ontvangen voor de gestegen energiekosten. Gemeenten verstrekten deze uitkering in de vorm van de Energietoeslag. Deze regeling is doorgezet naar 2023. Om deze toeslag te kunnen uitkeren, heeft de gemeente incidenteel een bedrag van € 223.000 ontvangen via de algemene uitkering.

Incidentele minderopbrengsten OZB

De totale inkomsten onroerende zaakbelasting vallen lager uit dan begroot. Het gaat om een totaalbedrag van € 62.000. De totale WOZ-waarde van de niet-woningen kwam op een lager niveau uit dan was berekend bij het vaststellen van het definitieve tarief OZB voor 2023, waardoor de inkomsten OZB in deze categorie achterbleven. Met name de categorie recreatieterreinen was dit jaar nog niet correct in beeld. De landelijke taxatiewijzer is in 2023 geactualiseerd. Dit leverde vertraging op in de herwaardering, die daardoor later in het jaar pas kon plaatsvinden. Dit is incidenteel te hoog ingeschat ten tijde van de vaststelling van de tarieven. De inkomsten OZB woningen lagen hoger doordat de totale WOZ-waarde van woningen is gestegen.

Uitvoering WABO-Taken

In de 2e bestuur rapportage is aan de Raad gepresenteerd dat inzichten zijn ingehaald door de werkelijkheid en dat er extra gelden nodig zijn voor de uitvoering van de VTH werkzaamheden in 2023. Deze lasten worden gezien als incidenteel en bedroegen € 170.000.

Communicatie

De incidentele lasten voor de communicatie in 2023 zijn in de 2e bestuur rapportage 2023 aan de Raad voorgelegd.

Overige incidentele lasten < € 25.000

Deze post omvat diverse uitgaven die als incidenteel worden beschouwd en minder bedragen dan € 25.000. Deze lasten kunnen variëren van bijzondere kostenposten tot onverwachte uitgaven die niet waren begroot aan het begin van het boekjaar.

2. Programma's

2.0 Bestuur en Ondersteuning

Verkiezingen

Er waren dit jaar twee keer verkiezingen: in maart voor de Provinciale Staten en Waterschappen, en in november voor de Tweede Kamer. Het Rijk stelde voor deze verkiezingen geen budget beschikbaar. Daarom zijn de middelen die nodig waren uit de Algemene Reserve gehaald.

Digitalisering bouwdossiers

De dossiers met bouwvergunningen worden sinds 1905 bewaard in het archief. Dit jaar maakten we een begin met het digitaliseren van de dossiers. Zodra we hiermee klaar zijn, zijn alle bouwdossiers digitaal beschikbaar.

Beleidsindicatoren Bestuur en Ondersteuning	2023	2022
Formatie (in fte per 1.000 inwoners)	18	16
Bezetting (in fte per 1.000 inwoners)	13	16
Apparaatskosten (in € per inwoner)	-1.636	-1.453
Externe inhuur (als percentage van de totale loonsom + totale kosten inhuur externen)	39%	34%
Overhead (in % van de totale lasten)	25%	26%

Financiën

Realisatie programma 0 Bestuur en Ondersteuning

Bedragen in € 1.000

	Taakveld	Primitieve begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Exploitatie					
Lasten					
0.1	Bestuur	-1.162	-1.324	-1.190	-134
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-600	-450	0	-450
0.2	Burgerzaken	-109	-109	-107	-2
0.4	Overhead	-7.368	-8.081	-8.013	-68
0.5	Treasury	0	0	-182	182
0.61	OZB woningen	-72	-72	-101	29
0.62	OZB niet-woningen	0	0	-52	52
0.64	Belastingen overig	0	0	-20	20
0.8	Overige baten en lasten	0	0	-4	4
		-9.311	**-10.036**	**-9.670**	**-366**
Baten					
0.1	Bestuur	14	14	94	-80
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	83	244	0	244
0.2	Burgerzaken	130	130	136	-6
0.4	Overhead	214	214	193	21
0.5	Treasury	394	394	758	-364
0.61	OZB woningen	1.309	1.309	1.376	-67
0.62	OZB niet-woningen	1.271	1.271	1.177	94
0.64	Belastingen overig	100	100	183	-83
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	11.067	11.393	11.751	-358

	Taakveld	Primitieve begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
0.8	Overige baten en lasten	30	30	64	-34
		14.612	**15.099**	**15.732**	**-633**
		5.301	**5.063**	**6.062**	**-999**
Mutaties reserves					
Toevoeginge n					
0.10	Mutaties reserves	-1	-43	-64	21
		-1	**-43**	**-64**	**21**
Onttrekkinge n					
0.10	Mutaties reserves	450	818	0	818
		450	**818**	**0**	**818**
		449	**775**	**-64**	**839**

Taakveld 0.1 Bestuur

Op het taakveld Bestuur is een voordeel aanwezig van € 214.000. Het voordeel bestaat onder andere uit een bijdrage van de provincie van € 32.500, bedoeld voor de verbeterde verhoudingen. Daarnaast zijn binnen het budget van de griffie een aantal toekenningen gedaan aan projecten die nog niet volledig zijn uitgevoerd. Voor deze projecten wordt een bedrag van € 64.000 meegenomen in de budgetoverheveling.

Binnen het taakveld is daarnaast een voordeel aanwezig op de gemeenteraad en raadscommissie. Het gaat om een bedrag van € 145.000. Het voordeel ontstaat door (1) minder kosten voor algemene benodigdheden, (2) inhuur van diensten en (3) een vergoeding van de provincie ter ondersteuning van de verbeterde verhoudingen.

Gemeente Terschelling is zelf verantwoordelijk voor de pensioenen en wachtgeld voor oud-bestuurders. Bij de opbouw van de pensioenen wordt rekening gehouden met een rekenrente. Deze rente bepaalt hoeveel geld er in de voorziening moet worden opgenomen om bij uitkeringsgerechtigde leeftijd voldoende pensioen uit te kunnen keren. Bij een lage rekenrente moet meer geld in de voorziening worden gehouden dan wanneer de rekenrente hoog is. In 2023 is de rekenrente gestegen van 2,472% (2022) naar 3,16%. Dit resulteert in een vrijval van de voorziening van € 42.000.

Taakveld 0.4 Overhead

Het taakveld ‘Overhead’ bestaat uit verschillende voor- en nadelen. Samen komen ze tot een voordeel van € 48.000. Het voordeel komt voort uit lagere kosten met betrekking tot de werkkostenregeling, en met name de consumptie op de werkplek.

In 2023 is € 61.000 minder uitgegeven dan er was begroot. Mede door de bestuurlijke situatie in 2023 en het traject dat er hiervoor liep, is er geen afzonderlijk organisatie-ontwikkelingstraject ingezet. Daardoor is er € 30.000 minder uitgegeven.

Er zijn in 2023 ook minder uitgaven gedaan met betrekking tot automatisering. Het gaat om een bedrag van € 18.000. Dit bedrag ontstaat voor het grootste gedeelte doordat we minder licenties afnemen bij het Service Center (SCC) in Leeuwarden.

De overschrijding van € 115.000 voor het gemeentehuis wordt veroorzaakt doordat alle energiekosten volledig zijn verwerkt op dit taakveld, en niet verdeeld zijn over de verschillende gebouwen.

Taakveld 0.5 Treasury

De rente die wordt berekend op de waarde van onze bezittingen, de materiële vaste activa, is hoger dan de rente die we daadwerkelijk betalen. Ook hebben we eind 2023 nog onverwacht dividenden ontvangen uit het jaar daarvoor. Daardoor is er op dit taakveld een voordeel aanwezig van € 181.000.

Taakveld 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

Eind 2023 is er een fout gemaakt bij het berekenen van het geld dat we van het gemeentefonds zouden ontvangen. Hierdoor hebben we onterecht extra geld ontvangen. Voor de uitkeringen van het gemeentefonds wordt gebruik gemaakt van het programma Pauw. De stand van de algemene uitkering die is opgenomen in Pauw, op basis van de juiste berekeningen, bedraagt € 11.751.000. Dat is € 358.000 meer dan begroot.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

Op dit taakveld is een voordeel van € 30.000 aanwezig. Dit voordeel wordt veroorzaakt door hoger te compenseren btw, die doorbelast is door de gemeenschappelijke regelingen.

Begroting rechtmatigheid

Het verschil tussen de begroting (na wijziging) en het werkelijk saldo van baten en lasten is € 999.000. De belangrijkste afwijkingen zijn:

Begrotingsrechtmatigheid		
€	Voordeel/ Nadeel	Toelichting
€ 214.000	Voordeel	Zie toelichting taakveld 0.1 Bestuur
€ 48.000	Voordeel	Zie toelichting taakveld 0.4 Overhead
€ 282.000	Voordeel	Zie toelichting taakveld 0.5 Treasury
€ 358.000	Voordeel	Zie toelichting taakveld 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeente fonds.

2.1 Veiligheid

Veilige woon- en leefomgeving

Als onderdeel van ons beleid ‘Helder Handhaven’ zetten we in de zomer extra BOA’s en ‘sfeerbeheerders’ in om ervoor te zorgen dat het eiland veilig en leefbaar blijft tijdens de drukke maanden. De afdeling Openbare Orde en Veiligheid (OOV) van gemeente Terschelling coördineert de inzet van deze mensen, om zo de samenwerking met onze partners te verbeteren. Door deze aanpak, waarbij we gebruik maken van ieders expertise en bevoegdheden, hebben we het aantal meldingen over overlast in 2023 kunnen verminderen.

Bedrijvigheid en veiligheid

De haven van Terschelling beschikte sinds 2019 over een ‘portfacility’, oftewel een zeehavenfaciliteit. Volgens de Havenbeveiligingswet moet er elke vier jaar een uitgebreid havenveiligheidsplan worden geschreven. Dit is een complex en arbeidsintensief proces. De noodzaak voor het hebben van een portfacility is komen te vervallen. Echter, we beseffen dat het ontvangen van het ISPS(International Ship and Port facility Security)-plichtige schip ‘De Holland’ nog steeds belangrijk is voor de gemeente en de haven van Terschelling. Daarom werkten we in 2023 aan een alternatieve oplossing die minder complex is én minder belastend voor onze organisatie.

Crisisbeheersing en rampenbestrijding

Vanaf januari 2024 werkt de organisatie samen met de Veiligheidsregio aan de nieuwe deelplannen voor bevolkingszorg en communicatie. Om de overgang soepel te laten verlopen en de organisatie voor te bereiden op de nieuwe ontwikkelingen, nemen crisisfunctionarissen deel aan verschillende trainingen om hun vakbekwaamheid te behouden.

Zorg en veiligheid

Het wordt steeds belangrijker om de thema’s zorg en veiligheid te combineren, en samen te werken bij ingewikkelde situaties. Het afgelopen jaar hadden we op Terschelling zo'n situatie. De situatie heeft veel inzet gevraagd van verschillende partijen, zoals zorgverleners en handhavingsinstanties. Door ons aan te passen aan wat er in de maatschappij gebeurt, zijn we erin geslaagd om deze uitdagingen aan te gaan en de nodige hulp te bieden aan de mensen die erbij betrokken waren.

Bewustwording rondom ondermijning

Terschelling doet met 17 andere gemeenten, Wetterskip Fryslân en de provincie Fryslân mee om ondermijnende criminaliteit tegen te gaan. De organisaties werken samen in het verband ‘de Friese Norm’. We passen onze expertise en plannen aan elkaar aan, zodat we samen sterker staan tegen criminelen. Binnen de Gemeenschappelijke Regeling (GR) de Wadden werken we ook samen om onze kennis en vaardigheden te bundelen en gezamenlijk toe te passen.

Evenementen en veiligheid

Jaarlijks ontvangt de gemeente Terschelling meer dan 100 aanvragen voor een evenementenvergunning. Om dit soepel en duidelijk te laten verlopen, werkten de afdeling Openbare Orde en Veiligheid (OOV) en de afdeling Vergunningen in 2023 nauw samen. Het doel van

deze samenwerking is ervoor om te zorgen dat alle organisaties die een vergunning aanvragen, begrijpen hoe het proces werkt en wat erbij komt kijken. Om dit te bereiken, is een toetsingskader opgesteld en vastgesteld. Ook wordt er gewerkt aan een stappenplan dat alle organisaties kunnen volgen wanneer ze een vergunning willen aanvragen.

Beleidsindicatoren Veiligheid	2023	2022
Verwijzingen Halt (per 1.000 inwoners)	onbekend	onbekend
Winkeldiefstallen (per 1.000 inwoners)	0,2	0
Geweldsmisdrijven (per 1.000 inwoners)	onbekend	3,0
Diefstallen uit woning (per 1.000 inwoners)	onbekend	0
Vernielingen en beschadigingen (in openbare ruimte, per 1.000 inwoners)	3,6	4,2

Bron: Waarstaatjegemeente.nl

Financiën

Realisatie programma 1 - Veiligheid

Bedragen in € 1.000

	Taakveld	Primitieve begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Exploitatie					
Lasten					
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-646	-647	-642	-5
1.2	Openbare orde en veiligheid	-365	-365	-451	86
		-1.011	**-1.012**	**-1.093**	**81**
Baten					
1.2	Openbare orde en veiligheid	59	59	58	1
		59	**59**	**58**	**1**
		-952	**-953**	**-1.034**	**81**
Mutaties reserves					
Toevoeginge n					
1.10	Mutaties reserves	0	0	0	0
		0	**0**	**0**	**0**
Onttrekkinge n					
1.10	Mutaties reserves	0	0	0	0
		0	**0**	**0**	**0**
		0	**0**	**0**	**0**
Totaal		**-952**	**-953**	**-1.034**	**81**

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

De overschrijding van € 87.000 wordt veroorzaakt door de extra kosten voor het voorzetten van de toiletunit op het havenplein en de bijbehorende schoonmaakkosten van € 25.000. Op Terschelling hebben we in 2023 een intensieve casus meegemaakt waarbij de openbare orde dreigde te worden verstoord. De kosten hiervoor bedroegen € 20.000. Het voorkomen van verdere escalatie heeft veel inzet en middelen van de gemeente gevraagd.

In 2023 heeft de KNRM een onvoorziene indexatie van 14,3% doorgevoerd, waardoor de kosten van de strandveiligheid zijn toegenomen met € 15.000.

Begrotingsrechtmatigheid

Het verschil tussen de begroting (na wijziging) en het werkelijk saldo van baten en lasten is € 82.000 (nadelig). De belangrijkste afwijkingen zijn:

Begrotingsrechtmatigheid		
€	Voordeel/Nadeel	Toelichting
€ 87.000	Nadeel	Zie toelichting taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

2.2 Verkeer, vervoer en waterstaat

Beheer en onderhoud wegen/straten/pleinen

In 2023 werkten we op Terschelling aan verschillende wegen. De werkzaamheden kwamen voort uit het huidige wegenbeheerplan en uit de gedane weginspecties. Een korte opsomming:

- Onderhoud Liezinger Miedeweg te Lies
- Diverse klein onderhoud straatwerk
- Diverse klein onderhoud asfalt
- Aanbrengen wegmarkering op diverse locaties

Naast uitvoerende werkzaamheden werkten we aan de voorbereidingen voor het nieuwe wegenbeheerplan, een aantal projecten in de voorbereidingsfase en verschillende onderzoeken en adviezen, namelijk:

- Inspecteren van alle verhardingen met een verkeersfunctie in eigendom/beheer van de gemeente;
- Analyseren van de inspecties;
- Het verder vullen en optimaliseren van het wegen beheerprogramma Brutis;
- Voorbereiden wegenbeheerplan en beleidsvoorstellen;
- Voorbereiden uitwerken parkeernotitie Oud-West.

Openbare verlichting

We voerden regulier onderhoud uit aan de openbare verlichting en verhielpen storingen. Daarnaast maakten we een start met het uitvoeringsplan Verduurzamen Openbare Verlichting.

Laadpalen

Dit jaar werden alle openbare laadpalen vervangen door de nieuwe concessiehouder.

Masterplan haven

Het Voorlopig Ontwerp (VO) van de Schylgerhaven kon nog niet worden voorgelegd aan de gemeenteraad. Dit jaar trok de gemeente een nieuwe projectadviseur aan om de financiën, scope, risico's en planning bij te werken. Daarnaast is de werving gestart voor een waarnemend projectmanager en zijn voorbereidingen getroffen voor een herstart van het project Schylgerhaven.

De lopende technische onderzoeken zijn afgerond en de bevindingen zijn gebundeld in een technisch ontwerpdossier.

Financiën

Real. progr. 2 - Verkeer, vervoer en waterstaat

Bedragen in € 1.000

	Taakveld	Primitieve begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Exploitatie					
Lasten					
2.1	Verkeer en vervoer	-1.426	-1.465	-1.518	53
2.3	Recreatieve havens	-49	-49	-32	-17
2.4	Economische havens en waterwegen	-1.139	-1.309	-1.226	-83
		-2.614	**-2.823**	**-2.775**	**-48**
Baten					
2.1	Verkeer en vervoer	515	515	504	11
2.3	Recreatieve havens	76	76	71	5
2.4	Economische havens en waterwegen	282	282	240	42
		873	**873**	**815**	**58**
		-1.741	**-1.950**	**-1.959**	**9**
Mutaties reserves					
Toevoeginge n					
2.10	Mutaties reserves	-344	-344	-344	0
		-344	**-344**	**-344**	**0**
Onttrekkinge n					
2.10	Mutaties reserves	249	444	393	51
		249	**444**	**393**	**51**
		-95	**100**	**49**	**51**
Totaal		**-1.836**	**-1.850**	**-1.910**	**60**

Taakveld 2.1

In het taakveld 2.1 is een overschrijding aanwezig van € 62.000. Deze overschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt door de kosten die gemaakt zijn inzake de werkzaamheden trillingen Lies van in totaal € 55.000. Deze kosten hebben betrekking op onderzoeks- en voorbereidingswerkzaamheden.

Taakveld 2.4

Op dit taakveld is een voordeel aanwezig van € 42.000. Het voordeel komt voort uit het totaal over- en onderschrijdingen, hierbij zijn minder werkzaamheden uitgevoerd inzake onderhoud van de haven ad € 86.000 (voordeel) en hogere lasten ten behoeve van het masterplan haven. Het gaat om een bedrag van € 37.000.

Begrotingsrechtmatigheid

Het verschil tussen de begroting (na wijziging) en het werkelijk saldo van baten en lasten is € 11.000 (nadelig). De belangrijkste afwijkingen zijn:

Begrotingsrechtmatigheid		
€	Voordeel/Nadeel	Toelichting
€ 64.000	Nadeel	Zie toelichting taakveld 2.1 verkeer, vervoer en waterstaat
€ 41.000	Voordeel	Zie toelichting taakveld 2.4 Economische havens en waterwegen

2.3 Economie

Terrassenpilot

In 2023 vond een pilot met verruimde terrassen plaats. Deze pilot is direct na afloop geëvalueerd. Een memo over de evaluatie is, samen met het evaluatierapport, aan de raad gestuurd (d.d. 9 februari 2024). Deze evaluatie wordt betrokken bij de herziening van het terrassenbeleid.

Gastenonderzoek

In 2023 leverden we het Gastenonderzoek op. De onderzoeksperiode liep van april 2022 tot april 2023. Het onderzoek wordt eens in de drie jaren uitgevoerd en levert waardevolle data op over het toerisme op het eiland. Het volledige rapport is samen met de factsheets in augustus 2023 naar de gemeenteraad gezonden (d.d. 29 augustus 2023).

Toeristische visie

Dit jaar haalden we in diverse participatierondes informatie op bij inwoners en gasten over hoe zij de toekomst van het eiland zien. Met deze informatie stellen we de Omgevingsvisie op, maar we gebruiken de input óók voor de toeristische visie.

Ondernemerszaken

In 2023 lag de focus op het Ondernemersloket en de bedrijvencontactfunctionaris. Bij de bedrijvencontactfunctionaris kunnen eilander ondernemers terecht met vragen of problemen. Daarnaast vonden er bedrijfsbezoeken plaats, waarbij de wethouder(s) en/of het college bij een bedrijf op bezoek gaat om te horen wat er speelt. Elke twee maanden wordt er vergaderd met het Recreatieplatform.

Inning toeristenbelasting

In december 2023 (d.d. 13 december 2023) is de gemeenteraad geïnformeerd over de gepersonaliseerd heffing voor toeristenbelasting. De raad heeft ingestemd voor het vervolg van het traject en hiervoor € 100.000 beschikbaar gesteld.

Beleidsindicatoren Economie	2022	2021
Functiemenging (in %)	54,5	54,0
Vestigingen (van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 - 74 jaar	259,2	257,9

Bron: Waarstaatjegemeente.nl

Financiën

Realisatie programma 3 - Economie

Bedragen in € 1.000

	Taakveld	Primitieve begroting 2023	Begroting na wijziging	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Exploitatie					
Lasten					
3.4	Economische promotie	-354	-455	-452	-3
		-354	**-455**	**-452**	**-3**
Baten					
3.4	Economische promotie	4.318	4.318	4.396	-78
		4.318	**4.318**	**4.396**	**-78**
		3.964	**3.863**	**3.944**	**-81**
Mutaties reserves					
Toevoeginge n					
3.10	Mutaties reserves	0	0	-12	12
		0	**0**	**-12**	**12**
Onttrekkinge n					
3.10	Mutaties reserves	0	101	101	0
		0	**101**	**101**	**0**
		0	**101**	**89**	**12**
Totaal		**3.964**	**3.964**	**4.033**	**-69**

Taakveld 3.4 Economische promotie

Het voordeel van € 81.000 op het taakveld 3.4 komt voort uit verschillende voor- en nadelen. Het voordeel wordt voornamelijk veroorzaakt door een voordeel op het product ‘bevordering toerisme’ van € 51.000. Hierbij heeft in 2023 een herijking plaatsgevonden van de producten om het juiste proces en goede kwaliteit te kunnen waarborgen.

Begrotingsrechtmatigheid

Het verschil tussen de begroting (na wijziging) en het werkelijk saldo van baten en lasten is € 81.000 (voordelig). De belangrijkste afwijkingen zijn:

Begrotingsrechtmatigheid		
€	Voordeel/Nadeel	Toelichting
€ 81.000	Voordeel	Zie toelichting taakveld 3.4 Economische promotie

2.4 Onderwijs

Toekomstbestending en kwalitatief onderwijs bieden aan alle kinderen op Terschelling

De reguliere taken van de gemeente in haar regiefunctie binnen het onderwijs op het eiland zijn volgens het beleid en de verordeningen uitgevoerd. De belangrijkste taken die hieronder vallen zijn:

- Huisvesting van scholen, onderhoud gebouwen, voorbereiding en uitvoering van het Integraal Huisvestingplan (IHP);
- Begeleiden van kinderen met (onderwijs)achterstanden;
- Gymnastiekaccommodaties, onderhoud gebouwen.;
- Faciliteren van schoolzwemmen (inclusief vervoer);
- Faciliteren van leerlingenvervoer voor het speciaal- en praktijkonderwijs;
- Bijdragen op grond van Tegemoetkoming Uitwonende Studerenden en de Vergoeding;
- OV-jaarkaart;
- Bestrijden van schooluitval door preventie, maatschappelijk werk en extra ondersteuning in de klas.

Toekomstbestendig onderwijs en onderwijshuisvesting

In 2023 is in samenwerking met de onderwijsorganisaties een Integraal Huisvestingsplan ontwikkeld en afgerond. Dit plan is in juli 2023 door de gemeenteraad vastgesteld. In dit plan worden per dorpskern scenario’s gepresenteerd voor het verduurzamen en het herontwikkelen van de schoolgebouwen.

Inclusief onderwijs

Het onderwijsbeleid heeft als doel om alle kinderen – in ieder geval het primair onderwijs – op Terschelling te bieden. Dit betekent dat leerlingen die een zorgbehoefte hebben zoveel als dat mogelijk is in de klas worden opgevangen.

In 2023 legden we de basis voor het herzien van de onderwijs-zorg arrangementen. Het doel hiervan is (1) een betere begeleiding van de kinderen, (2) vermindering van de belasting op de schoolteams en de zorgaanbieders in de klas, en (3) een meer doelmatige inzet van de middelen. In samenwerking met onder andere de scholen en het Eilandteam werken we de plannen verder uit.

Eind 2023 startten we de gesprekken om de wachtlijst bij de kinderopvang te verminderen. Dit leidde onder andere tot het opnieuw inrichten van de groepen bij de kinderopvang.

Aansluiting onderwijs lokale/regionale arbeidsmarkt

We stimuleren en ondersteunen lokale initiatieven die betrekking hebben op het ontwikkelen en borgen van MBO-opleidingen en korte beroepsopleidingen op het eiland. Samen met de eilander organisaties onderzoeken we of er een mogelijkheid is voor de ontwikkeling van een aanvullend aanbod van beroepsopleidingen.

Om onder andere de uitwisseling van leerlingen en studenten tussen Vlieland en Terschelling te ondersteunen, besloten we de bootverbinding tussen de beide eilanden voort te zetten.

In 2023 tekenden we een intentieovereenkomst voor de herontwikkeling van het voormalig campusterrein van het Maritiem Instituut: Campus Victoria. Samen met NHL Stenden en FB Oranjewoud wordt er ingezet op onderzoek en pilots voor nieuwe (circulaire) bedrijvigheid, hernieuwbare energie en duurzaam toerisme. De gemeente streeft naar een samenwerking met ondernemers en onderwijsinstellingen om innovatie aan te jagen en nieuwe vormen van werkgelegenheid te stimuleren.

Beleidsindicatoren Onderwijs	2021-2022	2019-2020
Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	-	-
Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	9	14
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificaties (vsv-ers in % deelnemers aan het VO en MBO onderwijs)	1,8	0,7

Bron: Waarstaatjegemeente.nl

Financiën

Realisatie programma 4 - Onderwijs

Bedragen in € 1.000

	Taakveld	Primitieve begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Exploitatie					
Lasten					
4.1	Openbaar basisonderwijs	-1.737	-1.737	-2.151	414
4.2	Onderwijshuisvesting	-332	-332	-415	83
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-2.087	-2.087	-2.363	276
		-4.156	**-4.156**	**-4.930**	**774**
Baten					
4.1	Openbaar basisonderwijs	1.735	1.735	2.151	-416
4.2	Onderwijshuisvesting	76	76	52	24
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.802	1.802	2.184	-382
		3.613	**3.613**	**4.387**	**-774**
		-543	**-543**	**-543**	**0**
Mutaties reserves					
Toevoeginge n					
4.10	Mutaties reserves	0	0	-30	30
		0	**0**	**-30**	**30**
		0	**0**	**-30**	**30**
Totaal		**-543**	**-543**	**-573**	**30**

Taakveld 4.2 onderwijshuisvesting

Aan het gebouw van het voortgezet onderwijs heeft het afgelopen jaar onderhoud plaatsgevonden. De kosten voor de werkzaamheden zijn voor rekening van de gemeente. Ze waren niet voorzien in de begroting.

Taakveld 4.3 onderwijsbeleid en leerlingzaken

De onderschrijding op dit taakveld wordt veroorzaakt door verschillende voor- en nadelen van onder de € 25.000. Op de budgetten van tegemoetkoming uitwonende studenten is een onderschrijding aanwezig van € 33.000. De aanspraak op dit budget is afhankelijk van het aanvragen en leerlingen en wisselt daarom jaarlijks.

Begrotingsrechtmatigheid

Het verschil tussen de begroting (na wijziging) en het werkelijk saldo van baten en lasten is € 1.000 voordelig. De belangrijkste afwijkingen zijn de volgende:

Begrotingsrechtmatigheid		
€	Voordeel/Nadeel	Toelichting
€ 107.000	Nadeel	Zie toelichting taakveld 4.2 Onderwijshuisvesting
€ 106.000	Voordeel	Zie toelichting taakveld 4.3 onderwijsbeleid en leerlingenzaken

2.5 Sport, cultuur en recreatie

Volwassenenfonds Sport & Cultuur

In december 2023 is de gemeente Terschelling aangesloten bij het Volwassenenfonds voor Sport & Cultuur, om sport- en cultuurbeoefening voor mensen met een lager inkomen bereikbaar te maken. Dit is een waardevolle uitbreiding op de diensten van Jeugdfonds Sport & Cultuur en Stichting Leergeld, waar de gemeente Terschelling al een aantal jaren bij aangesloten is.

Sportakkoord

In 2023 is het Lokaal Sportakkoord ondergebracht bij de Brede SPUK, een verzameling rijksbudgetten. Hiermee is een tweede periode voor het Sportakkoord van start gegaan en werkten we aan de uitvoering van het akkoord. Na de zomer van 2023 is de nieuwe buurtsportcoach gestart. Hij speelt een belangrijke en actieve rol in de uitvoering van het Sportakkoord. Inmiddels zijn meerdere werkgroepen weer enthousiast en actief.

Leefbaarheid

Vanuit diverse subsidiebudgetten, zoals het budget voor cofinanciering en de welzijnsbudgetten, heeft de gemeente Terschelling bijgedragen aan diverse lokale projecten op het gebied van leefbaarheid, sport, cultuur, educatie en welzijn.

't Behouden Huys

’t Behouden Huys bestaat sinds 2023 uit drie ‘zuilen’: Museum, Historisch Centrum & Erfgoed Terschelling (Digitaliseringsproject). Naast de jaarlijks terugkerende werkzaamheden en kerntaken, staan er unieke ambities op het programma om de komende jaren zoveel mogelijk mensen in aanraking te laten komen met de Terschellinger cultuur en historie.

<u>Nieuwe en Eigentijdse Museumtentoonstellingen</u>

In 2023 richtten we de tentoonstelling ‘KNRM 200 jaar’ opnieuw in voor het herdenkingsjaar 2024. De ontwikkelde expositie over de schilder Van Rappard en zijn correspondentie met Van Gogh is een groot succes en blijft op veler verzoek staan tot het najaar van 2024. Het Rijksmuseum en ’t Behouden Huys zijn gedurende het jaar 2023 in contact met elkaar gebleven over een langdurige bruikleen.

In 2023 kwam de verouderde belichting van de exposities ‘aan het licht‘. Op advies van deskundigen moesten we een snelle inhaalslag maken om onherstelbare schade te voorkomen. Een deel van de kosten is in 2023 betaald.

<u>Zichtbaarheid & Vindbaarheid van het Museum en het Historisch Centrum</u>

Op de boot van Harlingen naar Terschelling was ’t Behouden Huys goed zichtbaar met twee advertenties. Ook de website en de social media templates kregen een update. Onder andere de bijzondere Brandarisschildering heeft sinds de zomer van 2023 voor veel aandacht op sociale media gezorgd. We kregen veel positieve reacties (online en live) en ontvingen in 2023 ruim 15% meer bezoekers dan het jaar ervoor.

Digitalisering

In 2023 heeft ’t Behouden Huys alle unieke, handgeschreven manuscripten van het Historisch Centrum en de meest geraadpleegde literatuur eind 2023 laten digitaliseren in het Digitaliseringprogramma Erfgoed Terschelling, zodat deze bewaard zijn voor de toekomst en tevens raadpleegbaar voor het grote publiek.

Erfgoed Terschelling

Dit jaar schreven opnieuw veel verenigingen en stichtingen zich in voor het digitaliseringsprogramma Erfgoed Terschelling. In totaal zijn er nu 38 partijen aangesloten. We gaven de deelnemers een cursus en begeleiding bij het inscannen en inschrijven van het archiefmateriaal.

We voerden oriënterende gespreken met het voorgezet onderwijs om samenwerking te bespreken. Daarnaast starten we met ‘crowdsourcing’. Hiermee krijgen inwoners van Terschelling en andere belangstellenden de mogelijkheid om foto’s op Erfgoed Terschelling te beschrijven.

Technisch hebben we de website en de software van het inschrijfprogramma verbeterd. De inventarislijsten van het gemeentearchief zijn in het archiefprogramma geïmporteerd.

Erfgoed Terschelling neemt sinds 2023 deel aan ‘Erfgoed komt tot leven!’, een samenwerkingsproject tussen de Friese Waddeneilanden onder leiding van Stichting Erfgoed & Publiek / Museumfederatie Fryslân. Er worden op alle eilanden podcasts gemaakt welke zowel op de website van Erfgoed Terschelling als op de gezamenlijke projectsite te beluisteren zullen zijn.

Beleidsindicatoren Sport, cultuur en recreatie	2022	2021
Niet sporters (in %)	54,5	52,8

Bron: Waarstaatjegemeente.nl

Financiën

Realisatie progr. 5 - Sport, cultuur en recreatie

Bedragen in € 1.000

	Taakveld	Primitieve begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Exploitatie					
Lasten					
5.2	Sportaccommodaties	-717	-780	-724	-56
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-163	-163	-154	-9
5.4	Musea	-557	-614	-646	32
5.5	Cultureel erfgoed	0	-56	-42	-14
5.6	Media	-285	-290	-270	-20
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-144	-169	-153	-16
		-1.866	**-2.072**	**-1.988**	**-84**
Baten					
5.2	Sportaccommodaties	182	207	167	40
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	3	-3
5.4	Musea	63	63	178	-115
5.6	Media	94	99	112	-13
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2	2	2	0
		341	**371**	**462**	**-91**
		-1.525	**-1.701**	**-1.526**	**-175**
Mutaties reserves					
Toevoeginge n					

	Taakveld	Primitieve begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
5.10	Mutaties reserves	0	0	-26	26
		0	**0**	**-26**	**26**
Onttrekkingen					
5.10	Mutaties reserves	0	176	24	152
		0	**176**	**24**	**152**
		0	**176**	**-2**	**178**
Totaal		**-1.525**	**-1.525**	**-1.528**	**3**

Taakveld 5.4 Musea

Het taakveld 5.4 laat een voordeel zien van € 83.000. Dit voordeel wordt veroorzaakt doordat voor het Centrum voor Natuur en Landschap geen opbrengsten waren begroot. De daadwerkelijke opbrengsten bedragen € 90.000.

Taakveld 5.6 Media

Het voordeel op het taakveld 5.6 bedraagt € 33.000 en bestaat uit meerdere voor en nadelen, deze wordt onder andere veroorzaakt doordat in 2023 meer huuropbrengsten zijn gerealiseerd van € 35.000.

Begroting rechtmatigheid

Het verschil tussen de begroting (na wijziging) en het werkelijk saldo van baten en lasten is € 174.000 (voordelig). De belangrijkste afwijkingen zijn:

Begrotingsrechtmatigheid		
€	Voordeel/Nadeel	Toelichting
€ 83.000	Voordeel	Zie toelichting taakveld 5.4 Musea
€ 33.000	Voordeel	Zie toelichting taakveld 5.6 Media

2.6 Sociaal Domein

Participatie & Re-integratie

- Bijna een derde van het aantal inwoners met een gemeentelijke uitkering is jonger dan 27. Dat is - in vergelijking tot andere gemeenten - een groot aandeel. Het aandeel is ten opzichte van 2023 gelijk gebleven. Vanwege de kleine aantallen in absolute zin, kunnen we hier geen algemene conclusies verbinden. De dienst NWF heeft uiteraard aandacht voor deze groep.
- Alle jongeren met een bijstandsuitkering maken gebruik van een re-integratievoorziening in het kader van de Participatiewet. Al deze jongeren worden begeleid naar zorg, werk of school.
- Het aantal mensen dat werkt met een loonkostensubsidie is ongewijzigd gebleven.
- Het aantal uitkeringsgerechtigden op Terschelling is niet gestegen.
- De gemeenteraad en college hebben ingestemd met de verordening Breed Offensief resp. de beleidsregels Werknemersvoorzieningen en Persoonlijke ondersteuning.

Armoedebeleid

Dit jaar starten we met een participatietraject voor het opstellen van het beleid Bestaanszekerheid 2024-2028. We voerden gesprekken met inwoners, partners, professionals, raadsleden en ervaringsdeskundigen. We spraken ook met jongeren; zij worden in het nieuwe beleid specifiek benoemd.

Onder andere Vroegsignalering maakt onderdeel uit van het nieuwe beleid. We onderzochten de doeltreffendheid en toegankelijkheid van onze regeling. Alle bevindingen nemen we mee in het omzetten van het Armoedebeleid 2023 – 2027 naar het beleid Bestaanszekerheid.

Ook dit jaar is de energietoeslag uitgekeerd aan inwoners die dit nodig hebben. Daarbij zijn er via de bijzondere bijstand extra middelen beschikbaar gesteld voor energiekosten.

Jeugd

We voerden nieuw traject in voor inkoop. Uitgangspunt voor nieuwe inkoop is vertrouwen en partnerschap. Bij een besluit en indicatie door het Eilandteam wordt er bepaald of er bepaalde zorg moet worden ingezet voor een jeugdige. Er is structureel overleg met de zorgaanbieders om signalen (in data) beter te kunnen volgen.

De ondersteuning in de directe omgeving van een kind baseert zich op het principe van ‘normaliseren’. Dit betekent voor het onderwijs dat leerlingen die behoefte hebben aan zorg, zoveel als dat mogelijk is in de klas worden opgevangen. In 2023 legden we de basis om de onderwijs-zorg arrangementen te herzien.

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

- We startten met verschillende focusgroepen voor Mantelzorg. In deze focusgroepen dragen ketenpartners met hun expertise bij aan de ontwikkeling, versterking en ondersteuning van het huidige aanbod aan basiszorg. We werkten daarnaast aan de Uitvoeringsagenda Mantelzorg.
- Ons beleid is gericht op flexibel maatwerk, wij we constant kijken naar de behoefte van onze inwoners. We startten met het project Toekomstbestendige Wmo, voorheen bekend als Grip op de Wmo. In het najaar van 2023 startten we met een onderzoek naar de huidige

maatwerkvoorzieningen voor begeleiding en dagactiviteiten, en de huidige inkoopstrategieën.
- We droegen bij aan de afspraken met de woningcorporatie over de leefbaarheid van de omgeving en het waarborgen van voldoende woningaanbod voor diverse doelgroepen.
- De werkwijze van de Aanpak Voorkoming Escalatie (AVE) is formeel vastgesteld en geïmplementeerd.

Opvang Oekraïne

De gemeente vangt samen met de Stichting Opvang Oekraïne tussen de 35 en 50 personen uit Oekraïne op. Het gaat om vrouwen en kinderen. De opvang vindt op verschillende locaties op het eiland plaats. De kinderen gaan naar school en de meeste volwassenen vinden na verloop van tijd allemaal werk op het eiland. Voor wie niet aan het werk kan is er de mogelijkheid tot het ontvangen van leefgeld. Alle kosten die de gemeente maakt worden door het Rijk vergoed.

Beleidsindicatoren Sociaal Domein	2023	2022
Banen (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-74 jaar)	onbekend	718,4
Jongeren met een delict voor de rechter (% 12 t/m 23 jarigen)	onbekend	onbekend
Kinderen in uitkeringsgezin (% kinderen tot 18 jaar)	onbekend	onbekend
Netto arbeidsparticipatie (% van de werkzame beroepsbevolking tov de beroepsbevolking)	onbekend	72,7
Werkloze jongeren (% 16 t/m 22 jarigen)	onbekend	onbekend
Personen met een bijstandsuitkering (aantal per 1.000 inwoners)	5	7
Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 1.000 inwoners van 15-64 jaar)	6,3	6,2
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	11,0	14,1
Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	onbekend	onbekend
Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar)	onbekend	onbekend
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo (aantal per 1.000 inwoners)	onbekend	60

Bron: Waarstaatjegemeente.nl

Financiën

Realisatie programma 6 - Sociaal Domein

Bedragen in € 1.000

	Taakveld	Primitieve begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Exploitatie					
Lasten					
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-626	-678	-736	59
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-41	-41	-36	-5
6.3	Inkomensregelingen	-529	-848	-862	14
6.4	WSW en beschut werk	-269	-260	-178	-82
6.5	Arbeidspartici patie	-29	-27	-30	3
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-1.054	-943	-848	-95
6.7	Jeugd	-1.298	-1.312	-1.127	-185
		-3.846	**-4.108**	**-3.816**	**-293**
Baten					
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	22	22	202	-180
6.3	Inkomensregelingen	400	549	567	-18
6.4	WSW en beschut werk	42	42	33	9
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	38	59	42	17
		502	**672**	**844**	**-172**
		-3.344	**-3.436**	**-2.971**	**-465**
Mutaties reserves					
Toevoeginge n					
6.10	Mutaties reserves	0	0	-34	34

	Taakveld	Primitieve begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
		0	**0**	**-34**	**34**
Onttrekkingen					
6.10	Mutaties reserves	0	191	25	166
		0	**191**	**25**	**166**
		0	**191**	**-9**	**200**
Totaal		**-3.344**	**-3.246**	**-2.980**	**-265**

Taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Op taakveld 6.1 is een voordeel ontstaan van € 121.000. Dit voordeel bestaat uit onder andere een overschot op mantelzorg van € 34.000 en minder loonkosten voor het eilandteam van € 71.000.

In 2022 is € 25.000 overgebracht door de budgetoverheveling voor Mantelzorg in 2023. Samen met het budget van 2023 is hier nog € 34.000 van over. Dit bedrag wordt meegenomen in de budgetoverheveling om in te zetten in 2024.

Taakveld 6.4 WSW en beschut werk

Dit voordeel ad € 73.000 komt omdat de uitvoeringslasten voor de sociale werkvoorziening € 69.000 lager waren dan begroot. De budgetten op dit taakveld zijn opgenomen conform de tegemoetkoming die wordt ontvangen via de algemene uitkering voor de uitvering van de WSW.

Taakveld 6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)

Het voordeel van € 78.000 op taakveld 6.6 bestaat uit verschillende voor- en nadelen. Op het collectief vervoer is een onderschrijding te zien van € 30.000 De coronaperiode is de afgelopen jaren van grote invloed geweest op het gebruik van collectief vervoer. Daarnaast is er een daling in de voorzieningen van individuele begeleiding van € 44.000. Deze daling is ook te zien bij andere gemeenten.

Taakveld 6.7 Jeugd

Op 1 januari 2024 zijn de Friese gemeenten een nieuwe overeenkomst met zorgaanbieders aangegaan voor verschillende vormen van specialistische jeugdhulp en wonen. Het eilandteam Terschelling heeft in 2023 hoog ingezet op het versterken van de verbindingen met de huisartsen, de scholen en jeugdzorg. Mede daardoor blijven de kosten van de Jeugdwet binnen de begroting. Op het taakveld 6.7 is een voordeel aanwezig van € 185.000. Het voordeel dat is ontstaan op dit taakveld wordt mede veroorzaakt doordat aan het einde van het jaar duidelijk werd dat een cliënt waarvoor een hoog specialistische Jeugdhulp werd verwacht, is uitgestroomd naar een regulier specialistisch jeugdhulp traject.

Begroting rechtmatigheid

Het verschil tussen de begroting (na wijziging) en het werkelijk saldo van baten en lasten is € 463.000 voordelig. De belangrijkste afwijkingen zijn de volgende:

Begrotingsrechtsmatigheid		
€	Voordeel/nadeel	Toelichting
€ 121.000	Voordeel	Zie toelichting taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
€ 73.000	Voordeel	Zie toelichting taakveld 6.4 WSW en beschut werk
€ 78.000	Voordeel	Zie toelichting taakveld 6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)
€ 185.000	Voordeel	Zie toelichting taakveld 6.7 Jeugd

2.7 Volksgezondheid en milieu

Helder Terschelling

Dit jaar heeft een herstart van de werkgroepen van het project Helder Terschelling plaatsgevonden. In subgroepen met onder meer focus op onderwijs en horeca wordt gewerkt aan de uitrol van de doelstellingen ten aanzien van preventie. Ook is in 2023 de outreachend hulpverlener van Verslavingszorg Noord Nederland met haar werkzaamheden op Terschelling gestart. Zij is twee dagen per week werkzaam op het eiland. Ze behandelt op Terschelling mensen van jong tot oud (de jongste is 14). Door een nauwe samenwerking met o.a. huisartsen, Eilandteam en politie helpt ze steeds meer mensen.

FrIZA & Brede SPUK

In 2023 is voor de eerste keer de Brede SPUK uitgekeerd. Deze rijksuitkering omvat gelden voor diverse programma's op het gebied van welzijn en preventie. Na een uitgebreide lobby is voor de Waddeneilanden een iets verhoogd budget toegekend, vanuit de Waddentoets. Omdat de gelden pas laat in het jaar definitief gemaakt zijn, is hier nog weinig op ingezet in 2023.

FrIZA

In Friesland heeft het Integraal Zorgakkoord vorm gekregen in de FrIZA, waarbij ook Terschelling aangesloten is. Dit is in de loop van 2023 geformaliseerd. Doel van de FrIZA is om een toekomstbestendig zorgstelsel te waarborgen.

Afvalsturing

Binnen de afvalsturing ligt de focus de komende jaren op een mogelijke uitbreiding van de ondergrondse voorzieningen. Daarnaast is de milieustraat toe aan onderhoud. In 2023 werkten we samen met onze partner Omrin aan plannen voor deze doelen.

Met de komst van de nieuwe adviseur groen en afvalsturing is het relatiebeheer met Omrin nieuw leven ingeblazen en zijn de eerste stappen gezet naar het actualiseren van het contract met Omrin.

Inzameling:

De gemeente zamelt huishoudelijk afval in en is verantwoordelijk voor de afvoering en verwerking. Met ingang van 2012 heeft de gemeente deze taken ondergebracht bij Omrin. Zij dragen zorg voor het voorkomen, verwijderen, bewerken en verwerken van het Friese afval volgens de voorgeschreven milieudoelstellingen tegen zo laag mogelijk kosten.

Inzicht in rioolbeheer geactualiseerd

Er zijn rioolinspecties uitgevoerd voor het vrij-vervalstelsels. Op basis van de analyse zijn inspecties geprogrammeerd voor 2024 en 2025, zodat uiteindelijk meer dan 60% van het areaal geïnspecteerd is. Uit de inspecties blijkt dat het vrij-vervalstelsels in de oudere woongebieden in slechte staat zijn 25% van het geïnspecteerde blijkt aan vervanging toe te zijn.

Beleidsindicatoren Volksgezondheid en Milieu	2022	2021
Omvang huishoudelijk restafval (kg/inwoner)	334	onbekend
Hernieuwbare elektriciteit (in %)	onbekend	14,1

Bron: Waarstaatjegemeente.nl

Financiën

Realisatie programma 7 - Volksgezondheid en milieu

Bedragen in € 1.000

	Taakveld	Primitieve begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Exploitatie					
Lasten					
7.1	Volksgezondheid	-247	-384	-360	-24
7.2	Riolering	-788	-788	-857	68
7.3	Afval	-987	-987	-1.055	68
7.4	Milieubeheer	-456	-749	-387	-362
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-20	-20	-9	-11
		-2.498	**-2.928**	**-2.668**	**-261**
Baten					
7.1	Volksgezondheid	0	60	36	24
7.2	Riolering	870	870	965	-95
7.3	Afval	976	976	974	2
7.4	Milieubeheer	0	254	35	219
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	11	11	54	-43
		1.857	**2.171**	**2.065**	**106**
		-642	**-758**	**-603**	**-155**
Mutaties reserves					
Toevoeginge n					
7.10	Mutaties reserves	0	0	-10	10
		0	**0**	**-10**	**10**
Onttrekkinge n					
7.10	Mutaties reserves	0	116	0	116
		0	**116**	**0**	**116**
		0	**116**	**-10**	**126**
Totaal		**-642**	**-642**	**-613**	**-29**

Taakveld 7.2 Riolering

Het overschot op de riolering komt doordat meer rioolheffing is opgehaald dan is begroot.

Taakveld 7.3 Afval

Op het taakveld 7.3 is een nadeel aanwezig van € 70.000. Voor 2023 waren te lage kosten begroot voor Afvalinzameling en Milieustraat. Dit heeft gezorgd voor een overschrijding van het budget voor de inzameling.

Taakveld 7.4 Milieubeheer

Op het taakveld 7.4 is een voordeel aanwezig van € 144.000. Dit voordeel bestaat uit verschillende voor- en nadelen in het taakveld. Het voordeel wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de gelden die over zijn gebleven vanuit het project duurzaamheid (€ 168.000). In 2023 is een subsidie capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) ontvangen, waar een grootdeel van de kosten inzake duurzaamheid konden worden ondergebracht.

Taakveld 7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Het voordeel op het taakveld 7.5 wordt veroorzaakt door de vrijval van een deel van de voorziening die gevormd is voor de aangekochte grafrechten en de lage onderhoudskosten in 2023.

Begroting Rechtmatigheid

Het verschil tussen de begroting (na wijziging) en het werkelijk saldo van baten en lasten is € 155.000 (voordelig). De belangrijkste afwijkingen zijn:

Begrotingsrechtmatigheid		
€	Voordeel/nadeel	Toelichting
€ 70.000	Nadeel	Zie toelichting Taakveld 7.3 Afval
€ 143.000	Voordeel	Zie toelichting Taakveld 7.4 Milieubeheer
€ 54.000	Voordeel	Zie toelichting Taakveld 7.5 Begraafplaatsen en crematoria

2.8Volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing

Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. We werkten daarom het hele jaar aan alle noodzakelijke voorbereidingen. De verplichte beleidsdocumenten en beleidsregels zijn aangepast aan de Omgevingswet. We maakten een start met de noodzakelijke beleidsinstrumenten, (deel)omgevingsplan Midsland en de Omgevingsvisie.

• De lokale software voor vergunningverlening is aangesloten op het landelijke digitale stelsel Omgevingswet. Inwoners kunnen van veelvoorkomende activiteiten checken op het Omgevingsloket of een vergunning nodig is.

• De noodzakelijke beleidsdocumenten zijn juridisch aangepast aan de Omgevingswet. De gemeenteraad heeft besloten over de wijzigingen als gevolg van de Omgevingswet.

• De medewerkers van Vergunning Toezicht en Handhaving (VTH) en Ruimtelijke Ordening (RO) zijn op de hoogte van alle wijzigingen in de procedures en werkwijzen, van de wijze van samenwerken met ketenpartners en van de aangepaste inhoud van de beleidsdocumenten.

• Inwoners kunnen via de website lezen over de belangrijkste wijzigingen als gevolg van de Omgevingswet. Partijen die beroepsmatig veel te maken hebben met het aanvragen van vergunningen zijn actief geïnformeerd over de wijzigingen.

• Er is gewerkt aan het (deel)omgevingsplan Midsland en het opstellen van een handboek Omgevingswet. Er is gewerkt aan de Omgevingsvisie met participatie van eilanders en stakeholders.

VTH Briks-taken

De Briks-taken worden in Harlingen uitgevoerd in een pool. De pool startte in 2022 en werd in 2023 verder geïmplementeerd. De groep werd tegelijkertijd klaargestoomd voor de invoering van de Omgevingswet.

In 2023 is de samenwerking in de VTH-pool geëvalueerd. De uitkomsten daarvan worden in 2024 geïmplementeerd.

Door de krappe arbeidsmarkt is het onmogelijk gebleken om gekwalificeerde mensen in dienst te nemen. Dat betekent dat mensen moeten worden ingehuurd of zaken moeten worden uitbesteed. Ook worden mensen intern opgeleid. Dit leidt tot hogere kosten dan voorzien.

Woningbouwinitiatieven

Samen met het Rijk en de provincie Fryslân sloten we de Woondeal. Dat betekent dat het Woonprogramma is uitgebreid van 135 naar 190 woningen in 2030.

WoonFriesland leverde 19 sociale huurwoningen aan de Lutineweg op. Daarnaast zijn er voorbereidingen getroffen voor het planologisch faciliteren van andere projecten: West-Aleta fase 3 en Klein Zuidermiede. Ook is er samen met de TOV gestart met de verdere verkenning van mogelijkheden voor tijdelijke huisvesting van werknemers op het eiland.

Er werden in het particuliere programma voor betaalbare woningbouw circa 40 woningen vergund.

Door het niet vervullen van vacatures en uitdagingen op het gebied van natuur- en stikstofproblematiek is er vertraging opgetreden in de voorbereiding en uitvoering van de projecten.

Ruimtelijke kwaliteit

In juni 2023 heeft de gemeenteraad de uitgangspunten vastgesteld voor de Nota Ruimtelijke Kwaliteit. Vervolgens is er een start gemaakt met het opstellen van deze nota.

Standplaatsenbeleid

In 2023 is een start gemaakt met de opzet van een nieuw toekomstbestendig standplaatsenbeleid.

Beleidsindicatoren Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke vernieuwing	2023	2022
Gemiddelde WOZ waarde (in €)	448.000	392.000
Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)	onbekend	5,2
Demografische druk (in %)	70,8	70,8
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (in €)	757	767
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (in €)	757	767

Bron: Waarstaatjegemeente.nl

Financiën

Realisatie programma 8 - Volkshuisvesting, RO, enz

Bedragen in € 1.000

	Taakveld	Primitieve begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Exploitatie					
Lasten					
8.1	Ruimte en leefomgeving	-382	-462	-361	-101
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-8	-8	-16	8
8.3	Wonen en bouwen	-1.145	-1.412	-1.355	-57
		-1.535	**-1.882**	**-1.733**	**-149**
Baten					
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0
8.3	Wonen en bouwen	663	706	957	-251
		663	**706**	**957**	**-251**
		-872	**-1.176**	**-776**	**-400**
Mutaties reserves					
Toevoeginge n					
8.10	Mutaties reserves	0	0	-266	266
		0	**0**	**-266**	**266**
Onttrekkinge n					
8.10	Mutaties reserves	0	132	0	132
		0	**132**	**0**	**132**
		0	**132**	**-266**	**398**
Totaal		**-872**	**-1.044**	**-1.042**	**-2**

Taakveld 8.1 Ruimtelijke plannen

Het overschot van € 101.000 wordt veroorzaakt doordat de doorlooptijd van de projecten Omgevingswet en ruimtelijke projecten niet zijn afgerond. De gelden die hiervoor zijn gereserveerd worden voorgesteld om in de budgetoverheveling mee te nemen naar 2024.

Taakveld 8.3 Wonen en bouwen

Op het taakveld 8.3 is een voordeel aanwezig van € 308.000. Dit voordeel bestaat voornamelijk uit het project volkshuisvesting (overschot € 160.000) en een voordeel in de WABO leges van € 158.000. De gelden van het project volkshuisvesting zullen worden voorgesteld om te worden meegenomen in de budgetoverheveling. De extra opbrengsten van de WABO leges komen voort uit meer aanvragen in 2023.

Begroting Rechtmatigheid

Het verschil tussen de begroting (na wijziging) en het werkelijk saldo van baten en lasten is € 401.000 (voordelig). De belangrijkste afwijkingen zijn:

Begrotingsrechtmatigheid		
in €	Voordeel/nadeel	Toelichting
101.000	Voordeel	Zie toelichting taakveld 8.1 Ruimte en leefomgeving
308.000	Voordeel	Zie toelichting taakveld 8.3 Wonen en Bouwen

3. Balans

Balans per 31 december 2023 vóór voorgestelde resultaatsbestemming

Activa		31-12-2023		31-12-2022
Vaste activa				
Materiële vaste activa		**17.518.000**		**18.250.000**
Investeringen in:				
- een economisch nut	9.094.000		9.496.000	
- een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	3.381.000		3.568.000	
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	5.043.000		5.186.000	
Financiële vaste activa		**790.000**		**820.000**
Kapitaalvertrekkingen aan:				
- gemeenschappelijke regelingen	71.000		71.000	
Leningen aan:				
- woningbouwcorporaties	206.000		222.000	
Overige langlopende leningen u/g	416.000		430.000	
Overige uitzettingen met een rentetypische				
looptijd van één jaar of langer	97.000		97.000	
Totaal vaste activa		**18.308.000**		**19.070.000**
Vlottende activa				
Voorraden		**5.171.000**		**5.437.000**
Onderhanden werk, gronden in exploitatie	2.217.000		2.483.000	
Onderhanden werk, panden in exploitatie	2.949.000		2.949.000	
Gereed product en handelsgoederen	5.000		5.000	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		**2.459.000**		**1.793.000**
Vorderingen op openbare lichamen	1.884.000		1.655.000	
Overige vorderingen	575.000		138.000	
Liquide middelen		**6.382.000**		**6.083.000**
Bank- en girosaldi	6.382.000		6.083.000	
Overlopende activa		**3.572.000**		**3.086.000**
Totaal vlottende activa		**17.584.000**		**16.399.000**
Totaal generaal		**35.892.000**		**35.469.000**

Passiva		31-12-2023		31-12-2022
Vaste passiva				
Eigen vermogen		**11.369.000**		**10.760.000**
Algemene reserve	3.541.000		4.489.000	
Bestemmingsreserves:				
- bestemmingsreserves met een door de raad				
bepaalde bestemming	7.455.000		4.948.000	
- bestemmingsreserves met een door derden				
bepaalde bestemming	22.000		21.000	
Nog te bestemmen resultaat	351.000		1.302.000	
Voorzieningen		**4.826.000**		**4.663.000**
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	1.403.000		1.451.000	
Onderhoudsvoorzieningen	2.231.000		2.052.000	
Door derden beklemde middelen met een specifieke				
aanwendingsrichting	1.192.000		1.160.000	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		**9.356.000**		**10.440.000**
Onderhandse leningen van:				
- binnenlandse banken en overige financiële				
instellingen	9.356.000		10.440.000	
- overige binnenlandse sectoren	-		-	
Totaal vaste passiva		**25.551.000**		**25.863.000**
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		**1.485.000**		**1.524.000**
- Bank en girosaldi	-		1.000.000	
- Overige schulden	1.485.000		524.000	
Overlopende passiva		**8.856.000**		**8.082.000**
Totaal vlottende passiva		**10.341.000**		**9.606.000**
Totaal generaal		**35.892.000**		**35.469.000**

3.0 Waarderingsgrondslagen

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van het “Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten”. De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden meegenomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Consolidatie

Met ingang van het jaar 2006 wordt zowel door het Openbaar Primair Onderwijs Terschelling als door het Openbaar Voortgezet Onderwijs Terschelling een aparte jaarrekening opgesteld. De financiële jaarrekening is integraal onderdeel van de jaarrekening van gemeente Terschelling.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op de verkrijgingsprijs, in sommige gevallen verminderd met ontvangen subsidies of door investeringen gevormde reserves. De jaarlijkse afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs. Daarbij houden we rekening met eventuele residuwaardes. Voor een beperkt aantal oudere investeringen geldt een afschrijving volgens de annuïtaire afschrijvingsmethode.

De afschrijvingstermijnen van de materiële vaste activa zijn als volgt:

- gronden en terreinen: geen afschrijving;
- woonruimten: tussen de 10 en 50 jaar;
- bedrijfsgebouwen: tussen de 7 en 50 jaar;
- grond-, weg- en waterbouwkundige werken: tussen de 10 en 25 jaar;
- vervoermiddelen: tussen de 5 en 20 jaar;
- computers (automatisering): tussen de 4 en 5 jaar;
- machines, apparaten, installaties: tussen de 5 en 25 jaar;
- overige materiële vaste activa: tussen de 5 en 30 jaar

Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan € 10.000 worden niet geactiveerd.

Financiële vaste activa

Deelnemingen waarin geen invloed van betekenis wordt uitgeoefend op het zakelijke en financiële beleid, worden gewaardeerd op de verkrijgingsprijs. Bij de waardering van deelnemingen houden we rekening met waardedalingen, indien deze duurzaam zijn. De leningen aan deelnemingen en overige vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde, onder aftrek van noodzakelijke voorzieningen.

Voorraden

Voorraden grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijzen of lagere (directe) opbrengstwaarde/marktwaarde, onder aftrek van een eventuele voorziening wegens incourantheid. Deze voorziening wordt bepaald door individuele beoordeling van de voorraden. De gronden die geen onderdeel uitmaken van een te ontwikkelen plangebied, zijn gewaardeerd op verkrijgingsprijs - vermeerderd met de toe te rekenen kosten, en verminderd met de opbrengsten wegens verkoop en overige opbrengsten, dan wel tegen een lagere marktwaarde. Werken in uitvoering worden

gewaardeerd op de verkrijgingsprijs, vermeerderd met de jaarlijkse lasten (rentebijschrijving, verwerving, bouwrijp maken e.d.) en verminderd met de jaarlijkse baten (verkopen, bijdragen e.d.). Indien de marktwaarde lager is, wordt deze gewaardeerd tegen de lagere marktwaarde. Resultaten op grondexploitaties worden verantwoord naar rato van de voortgang van de exploitatie van een project en indien zekerheid bestaat over het resultaat.

Vorderingen

De vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde, onder aftrek van de noodzakelijke voorzieningen voor het risico van oninbaarheid. Deze voorzieningen bepalen we op basis van individuele beoordeling.

Eigen vermogen

Binnen het eigen vermogen maken we een splitsing in de bestemmingsreserves. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de bestemmingsreserves met een door de gemeenteraad bepaalde bestemming en bestemmingsreserves die worden aangehouden in verband met verplichtingen ten aanzien van de bestemming die door derden is opgelegd. De eerste categorie kan door de gemeenteraad worden aangewend. De tweede categorie kent geen aanwendingsvrijheid van de gemeenteraad.

Voorzieningen

Per gevormde voorziening wordt het doel toegelicht. Met ingang van het jaar 2003 maken we onderscheid tussen onderhoudsvoorzieningen, voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's en voorzieningen met een door derden beklemde, specifieke aanwendingsrichting. De onderhoudsvoorzieningen voor gemeentelijke wegen en paden en de gemeentelijke gebouwen worden op basis van een meerjarig onderhoudsgemiddelde bepaald. Onderhoudslasten worden uit de voorzieningen onttrokken, terwijl jaarlijks een dotatie plaatsvindt aan de voorziening op basis van een meerjarig gemiddelde.

De overige voorzieningen worden bepaald op basis van de daadwerkelijke geschatte verplichtingen aan het einde van het boekjaar, waarbij de voorzieningen voor personele verplichtingen zijn berekend op basis van actuariële uitgangspunten.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

De schulden zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

3.1 Vaste activa

Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa 2023 is als volgt:

Materiële vaste activa					
In €	Boekwaarde 1-1-2023	Vermeerdering	Vermindering	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2023
Gronden en terreinen in erfpacht	20.000	-	-	-	20.000
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken EN	2.263.000	128.000	-	148.000	2.243.000
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken MN	836.000	52.000	-	63.000	825.000
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	**3.119.000**	**180.000**	**-**	**211.000**	**3.088.000**
Gronden en terreinen	1.373.000	-	-	-	1.373.000
Woonruimten	480.000	-	-	14.000	466.000
Bedrijfsgebouwen	8.878.000	-	-	444.000	8.434.000
Vervoersmiddelen	24.000	-	-	5.000	19.000
Machines, apparaten en installaties	190.000	-	-	16.000	174.000
Overige materiele vaste activa	3.568.000	2.000	-	189.000	3.381.000
Overige materiele vaste activa onderwijs	618.000	-	35.000	-	583.000
Totaal	**18.250.000**	**182.000**	**35.000**	**879.000**	**17.518.000**

De belangrijkste investeringen per activa soort zijn:

Grond, weg en waterbouwkundige werken						
In €	Krediet	Boekwaarde 1-1-2023	Mutaties 2023	Boekwaarde 31-12-2023	Realisatie 2023	Verwachte realisatie
Parkeren West	70.000	-	3.000	3.000	NEE	2024
Aanpassen openbaar vervoer	300.000	149.000	4.000	153.000	NEE	2024

Grond, weg en waterbouwkundige werken						
Openbare verlichting	75.000	-	2.000	2.000	NEE	2024
Zwarteweg/ Groene strand	204.000	-	32.000	32.000	NEE	2024
Totaal	**649.000**	**149.000**	**41.000**	**190.000**		

Bedrijfsgebouwen						
In €	Krediet	Boekwaarde 1-1-2023	Mutaties 2023	Boekwaarde 31-12-2023	Realisatie 2023	Verwachte realisatie
Tonnenloods	1.000.000	-	-	-	NEE	2024
Grond Tonnenloods	485.000	-	-	-	NEE	2024
Totaal	**1.485.000**	-	-	-		

Overige materiële activa						
In €	Krediet	Boekwaarde 1-1-2023	Mutaties 2023	Boekwaarde 31-12-2023	Realisatie 2023	Verwachte realisatie
vGPR 2023	150.000	-	20.000	20.000	NEE	2024
Totaal	**150.000**	**-**	**20.000**	**20.000**		

Afschrijvingen

De volgende afschrijvingstermijnen gelden:

- gronden en terreinen: geen afschrijving
- woonruimten: 30 jaar
- bedrijfsgebouwen: 25 jaar
- grond-, weg- en waterbouwkundige werken: 20 jaar
- vervoermiddelen: 6 jaar
- computers (automatisering): 5 jaar
- machines, apparaten, installaties: 15 jaar
- overige materiële vaste activa: 15 jaar

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa					
in €	Boekwaarde 1-1-2023	Vermeerderingen	Verminderingen	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2023
Kapitaalverstrekkingen	71.000	-	-	-	71.000
Leningen woningbouwvereniging	222.000	-	-	16.000	206.000
Overige langlopende geldleningen u/g	430.000	-	-	14.000	416.000
Overige uitzettingen langer dan 1 jaar	97.000	-	-	-	97.000
Totaal	**820.000**	**-**	**-**	**30.000**	**790.000**

3.2 Vlottende activa

Voorraden

Het verloop van de voorraden is in 2023 als volgt:

Voorraden				
in €	Boekwaarde 1-1-2023	Vermeerderingen	Verminderingen	Boekwaarde 31-12-2023
Onderhanden werk				
Gronden in exploitatie				
Dellewal	2.217.000			2.217.000
KLU-locatie	266.000	-	266.000	-
Panden in exploitatie				
Campus	2.949.000	-		2.949.000
Gereed product en handelsgoederen				
Voorraad winkel CNL	5.000			5.000
	5.437.000	**-**	**266.000**	**5.171.000**

Dellewal en voormalige campus

Het college en de raad zijn van mening dat onze eigen vermogenspositie de financiële risico's die uit Dellewal en de voormalige campus kunnen voortvloeien niet kan opvangen. Ze zijn zich ervan bewust dat het realiseren van de in de balans opgenomen boekwaarde van de complexen noodzakelijk is om onze eigen vermogenspositie op het door uw raad geformuleerde minimale niveau te handhaven. Verliezen die kunnen ontstaan vanwege de hiervoor genoemde risico's kunnen op dit moment niet ten laste van het eigen vermogen worden opgevangen zonder de financiële positie van onze gemeente te verzwakken. Dat kunnen we ons als zelfstandige gemeente niet veroorloven.

KLU-locatie

Deze locatie is in 2023 verkocht aan Woon Friesland. Hier is geen resultaat op behaald.

Uitzettingen met een looptijd van minder dan 1 jaar.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
In €	Balans 31-12-2023	Balans 31-12-2022
Vorderingen op openbare lichamen		
BTW	28.000	-25.000
BCF	1.888.000	1.671.000
Debiteuren	-	9.000
Totaal vorderingen op openbare lichamen	**1.916.000**	**1.655.000**
Overige vorderingen		
Algemene debiteuren	411.000	245.000
Af: voorziening voor dubieus	-	-
Subtotaal	**411.000**	**245.000**
Belastingdebiteuren	432.000	227.000
Ontvangsten onderweg	-	-
Af: voorziening dubieus	-56.000	-56.000
Subtotaal	**376.000**	**171.000**
Af te dragen loonheffing december	-330.000	-302.000
Overige vorderingen (niet gespecificeerd)	86.000	24.000
Totaal overige vorderingen	**543.000**	**138.000**
Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	**2.459.000**	**1.793.000**

Een ouderdomsanalyse van de debiteuren is per ultimo 2023 als volgt te geven:

Ouderdomsanalyse debiteuren per 31-12-2023				
In €				
	30 < x > 60	60 < x > 90	x = > 90	x = > 90
Algemene debiteuren en openbare lichamen	241.000	50.000	19.000	101.000
Belastingdebiteuren	179.000	15.000	12.000	226.000
	420.000	**65.000**	**31.000**	**327.000**

Liquide middelen

Liquide middelen		
In €	Balans 31-12-2023	Balans 31-12-2022
ABN-AMRO	6.000	7.000
BNG	5.818.000	5.666.000
Rabobank	101.000	85.000
Kas	9.000	9.000
Liquide middelen onderwijs	448.000	316.000
Totaal liquide middelen	**6.382.000**	**6.083.000**

Overlopende activa

Overlopende activa		
In €	Balans 31-12-2023	Balans 31-12-2022
Te ontvangen van Ministerie inzake SoZaWe	-	17.000
Nog te vorderen toeristenbelasting	2.643.000	2.469.000
Nog te vorderen precariobelasting	90.000	155.000
Nog te vorderen OZB 2022	-	121.000
Voorlopige afrekening SoZaWe	566.000	-
Te vorderen bedragen onderwijs	77.000	38.000
Overige overlopende activa	196.000	286.000
Totaal overlopende activa	**3.572.000**	**3.086.000**

3.3 Vaste passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het saldo van baten en lasten (resultaat). In onderstaande tabellen worden deze categorieën nader gespecificeerd. Een totaaloverzicht van de reserves en voorzieningen gedurende het jaar 2023 is te vinden in de bijlage "Staat reserves en voorzieningen".

Eigen vermogen	Balans 31-12-2023	Balans 31-12-2022
in €		
A - Algemene reserve	3.541.000	4.489.000
B - Bestemmingsreserves	7.477.000	4.970.000
Saldo van de rekening van baten en lasten	351.000	1.302.000
Totaal eigen vermogen	**11.369.000**	**10.761.000**

Algemene reserve

De algemene reserve wordt beschouwd als de belangrijkste component van het financiële weerstandsvermogen. De gemeente Terschelling heeft een deel van de algemene reserve geblokkeerd: dat deel dient als weerstandsvermogen. In 2023 was dit gedeelte € 3.550.000.

A - Algemene reserve	
in €	
Stand per 1 januari 2023	4.489.000
Vermeerderingen:	
Resultaatbestemming 2022	1.302.000
Subtotaal	5.791.000
Verminderingen:	
Onttrekking inzake bestemmingsreserve Waddenprogramma	-2.250.000
Stand per 31 december 2023	**3.541.000**

Reserve recreatie

Onder deze reserve vallen de meevallende opbrengsten van de toeristenbelasting. Alleen eenmalige kosten voor het toeristisch product worden ten laste van de reserve gebracht. Een specificatie van de opbrengsten en de verdeling van de toeristenbelasting is te vinden in bijlage ''opbrengst en verdeling toeristenbelasting''.

B1 - Reserve recreatie	
in €	
Stand per 1 januari 2023	477.000
Vermeerderingen:	
Resultaatbestemming 2022	-
Subtotaal	477.000
Verminderingen	-51.000
Stand per 31 december 2023	**426.000**

Exploitatiereserve museum 't Behouden Huys

In 2023 hebben er geen mutaties plaatsgevonden op deze reserve.

B2 - Reserve exploitatie 't Behouden Huys	
in €	
Stand per 1 januari 2023	51.000
Verminderingen:	
Exploitatieresultaat 2023	-
Stand per 31 december 2023	**51.000**

Reserve Havenbedrijf

Bij de overdracht van de havenexploitatie van het Rijk naar de gemeente heeft de gemeente een afkoopsom ontvangen voor toekomstige negatieve exploitatiekosten en onderhoudskosten. Deze afkoopsom is gestort in de reserve havenbedrijf. De totale lasten die gemoeid zijn met de haven moeten uiteindelijk onderdeel worden van de gemeentelijke exploitatie. De reserve wordt in eerste instantie gebruikt als overbrugging van de tijd die nodig is om tot dat moment te komen. Daarna dient de reserve om schommelingen in de exploitatie op te vangen en een buffer te vormen voor grootschalige onvoorziene onderhoudslasten.

B3 - Reserve havenbedrijf	
in €	
Stand per 1 januari 2023	3.957.000
Vermeerderingen:	
Jaarlijkse dotatie (volgens begroting)	344.000
Subtotaal	4.301.000
Verminderingen:	
Dekking exploitatie havenbedrijf	-253.000
Stand per 31 december 2023	**4.048.000**

Reserve Waddenprogramma

In overeenstemming met het verzoek van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) hebben we als gemeente besloten om een bestemmingsreserve aan te maken, gericht op het ondersteunen van de regiodeal. De bestemmingsreserve is opgezet als een toegewijde bron van financiële middelen die specifiek bedoeld zijn om de doelstellingen van de regiodeal te ondersteunen. Hiermee laten we zien dat we ons als gemeente inzetten voor de uitvoering en het succes van de regiodeal.

B4 - Reserve Waddenprogramma	
in €	
Stand per 1 januari 2023	-
Vermeerderingen:	
Dotatie	2.250.000
Stand per 31 december 2023	**2.250.000**

Reserve Volkshuisvesting

In 2020 is de grondexploitatie West Aleta 4 met een positief resultaat afgesloten. Deze gelden zijn opgenomen in de reserve Volkshuisvesting en worden voor dit doel ingezet.

B4 - Reserve Volkshuisvesting	
in €	
Stand per 1 januari 2023	224.000
Vermeerderingen:	
Diverse	
Stand per 31 december 2023	**224.000**

Reserve budgetoverheveling

Deze reserve is bedoeld om middelen die in 2023 niet besteed zijn en die voldoen aan de criteria voor budgetoverheveling mee te nemen naar 2024. In 2023 staan hier uitgaven tegenover met een vastgelegde bestedingsverplichting.

B5 - Reserve budgetoverheveling	
in €	
Stand per 1 januari 2023	240.000
Vermeerderingen:	
Ruimtelijke projecten/kampeerbeleid	65.000
Helder Terschelling	10.000
Griffier	64.000
Visie onderwijs	30.000
Mantelzorg	34.000
Project Volkshuisvesting	159.000
Omgevingswet	42.000
Inzet brede SPUK	15.000
Strandnotitie	25.000
Inning toeristenbelasting	12.000
Subtotaal	696.000
Verminderingen:	
Besteding overgehevelde middelen van 2022	-240.000
Stand per 31 december 2023	**456.000**

Reserve J.W. van Dierenfonds

Deze reserve is bedoeld voor specifieke aankopen voor het museum ’t Behouden Huys. Aan de reserve wordt jaarlijks 5% rente toegevoegd.

B6 - Reserve Dr. J.W. van Dierenfonds	
in €	
Stand per 1 januari 2023	21.000
Vermeerderingen:	
Bespaarde rente over eigen financieringsmiddelen	1.000
Stand per 31 december 2023	**22.000**

Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen. Ze bevatten voorziene lasten in verband met risico's en verplichtingen waarvan het tijdstip van optreden onzeker is, maar de omvang redelijkerwijs is in te schatten. Voorzieningen kunnen ook betrekking hebben op verplichtingen van bepaalde kosten die in de tijd onregelmatig gespreid zijn.

Voorzieningen		
in €	Balans 31-12-2023	Balans 31-12-2022
C - Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	1.402.000	1.451.000
D - Onderhoudsvoorzieningen	2.231.000	2.052.000
E - Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	1.192.000	1.160.000
Totaal voorzieningen	**4.825.000**	**4.663.000**

Voorziening spaaruren personeel

Enkele medewerkers hebben rechten opgebouwd om spaaruren op een bepaald moment om te zetten in verlof. De rechten zijn in de balans opgenomen in deze voorziening. De opgebouwde rechten worden jaarlijks aangepast aan de loonontwikkeling. Een aantal jaren geleden hebben we met medewerkers afspraken gemaakt over het overschot aan verlofuren. Een aantal medewerkers heeft ervoor gekozen om dit verlof op te nemen bij het einde van het dienstverband. Deze lasten worden vanaf 2014 eveneens in de balans opgenomen in deze voorziening.

C1 - Voorziening verlof- en spaaruren personeel	
in €	
Stand per 1 januari 2023	20.000
Verminderingen:	
Vrijval spaaruren	-
Stand per 31 december 2023	**20.000**

Voorziening verplichtingen voormalige bestuurders

Bestuurders bouwen tijdens hun ambtsperiode wachtgeldrechten en pensioenrechten op. Als bestuurders op enig moment niet opnieuw worden benoemd of tussentijds hun functie neerleggen,

kan aanspraak worden gemaakt op wachtgeld. Gewezen bestuurders hebben vanaf het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen. Omdat er sprake kan zijn van een aanzienlijke financiële verplichting tegenover wethouders en hun partners, hebben we besloten deze verplichtingen op te nemen in een voorziening. Voor aftredende bestuurders worden de rechten in de voorziening opgenomen op het moment van aftreden.

De voorziening verplichting voormalig bestuurders wordt jaarlijks aangepast aan de op dat moment bekende rechten. De voorziening wordt actuarieel berekend, rekening houdend met een wettelijke rekenrente van 3,16% en actuele sterftetafels.

C2 - Voorziening verplichtingen voormalige bestuurders	
in €	
Stand per 1 januari 2023	1.267.000
Vermeerderingen:	
Dotatie op basis van begroting 2023	63.000
Subtotaal	**1.330.000**
Verminderingen:	
vrijval op basis van actuariële berekening	-42.000
Betalingen aan voormalige bestuurders	-60.000
Stand per 31 december 2023	**1.228.000**

Voorziening afkoopsommen graven

Deze voorziening wordt gevormd in verband met de verplichtingen die de gemeente heeft in verband met het periodiek onderhoud aan graven op de begraafplaats van West-Terschelling. De van nabestaanden ontvangen afkoopsommen voor het onderhoud worden aan de voorziening toegevoegd. De lasten van onderhoud worden op de voorziening in mindering gebracht.

C3 - Voorziening afkoopsommen graven	
in €	
Stand per 1 januari 2023	164.000
Vermeerderingen:	
Ontvangen afkoopsommen voor langdurig onderhoud	18.000
Subtotaal	**182.000**
Verminderingen:	
Vrijval ten gunste van de exploitatie	-28.000
Stand per 31 december 2023	**154.000**

Onderhoudsvoorzieningen

De onderhoudsvoorzieningen voor gemeentelijke riolering, wegen en paden en de gemeentelijke gebouwen worden bepaald op basis van een meerjarig onderhoudsgemiddelde. Onderhoudslasten worden uit de voorzieningen onttrokken, terwijl jaarlijks een dotatie plaatsvindt aan de voorziening op basis van het betreffende beheersplan.

D1 - Onderhoudsvoorziening riolering	
in €	

D1 - Onderhoudsvoorziening riolering	
Stand per 1 januari 2023	920.000
Vermeerderingen:	
Saldo product riolering	33.000
Stand per 31 december 2023	**953.000**

D2 - Onderhoudsvoorziening wegen en paden	
in €	
Stand per 1 januari 2023	439.000
Vermeerderingen:	
Dotatie op basis van het beheersplan	465.000
Subtotaal	**904.000**
Verminderingen:	
Onttrekking in verband met uitgevoerd onderhoud	-441.000
Stand per 31 december 2023	**463.000**

D3 - Onderhoudsvoorziening gemeentelijke gebouwen	
in €	
Stand per 1 januari 2023	693.000
Vermeerderingen:	
Dotatie op basis van het beheerplan	230.000
Subtotaal	**923.000**
Verminderingen:	
Onttrekking in verband met uitgevoerd onderhoud	-108.000
Stand per 31 december 2023	**815.000**

Door derden beklemde middelen – Voorziening onderwijs

De voorziening onderwijs wordt gevormd door het verschil tussen de door het Rijk betaalde vergoedingen aan de gemeente Terschelling voor het openbaar onderwijs en de daaruit betaalde lasten. De gemeente fungeert hierin als bevoegd gezag. Door de invoering van de landelijke lumpsum financiering van het openbaar onderwijs heeft het openbaar onderwijs een zelfstandige jaarrekening opgesteld waarvan de activa en passiva en ook de baten en lasten in de gemeentelijke jaarrekening worden samengevoegd.

E1 - Voorziening onderwijs	
in €	
Stand per 1 januari 2023	1.160.000
vermeerderingen:	
Mutatie in de voorziening volgens de jaarrekening 2023	32.000
Stand per 31 december 2023	**1.192.000**

Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer

Langlopende schulden				
in €	Boekwaarde 1-1-2023	Opgenomen lening	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2023
Binnenlandse banken	10.440.000	-	1.084.000	9.356.000
Totaal	**10.440.000**	**-**	**1.084.000**	**9.356.000**

Bijlage 2 Staat van langlopende geldleningen geeft een gedetailleerd overzicht van de mutaties in de geldleningen.

De rentelast op de geldleningen bedroeg over 2023 € 122.900

3.4 Vlottende passiva

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar.

Liquide middelen		
In €	Balans 31-12-2023	Balans 31-12-2022
Kasgeldlening	-	1.000.000
Totaal liquide middelen		**1.000.000**

Overige schulden		
In €	Balans 31-12-2023	Balans 31-12-2022
Crediteuren overheid	-	-
Crediteuren overig	1059.000	202.000
Crediteuren onderwijs	426.000	322.000
Totaal overige schulden	**1.485.000**	**524.000**

Overlopende passiva		
In €	Balans 31-12-2023	Balans 31-12-2022
Transitorische rente geldleningen	65.000	74.000
Groenfonds Noordermiede en bedrijventerrein	305.000	305.000
Brede Spuk	175.000	-
Ministerie Sociale Zaken	69.000	69.000
FUMO te verwachten afrekening dienstverlening/frictiekosten	-	50.000
Vooruitontvangen huur Passantenhaven	326.000	359.000
Storting depot Passantenhaven incl. rente	88.000	88.000
Passantenhaven	84.000	84.000
Prokino	22.000	30.000
Belastingdienst	50.000	50.000
Nog te betalen kosten boekhoudpakket	-	70.000
Terug te betalen WABO leges	70.000	300.000
Overige nog te betalen Wabokosten	-	50.000
Reservering compensatie doelgroepwoningen	100.000	100.000
Vooruitontvangen Energietoeslag 2023	-	80.000
Nog te betalen Energietoeslag 2022	-	172.000
SPUK OAB	76.000	74.000
SPUK versnelling woningbouw (Waddeneilanden)	4.842.000	4.842.000
SPUK Energiearmoede	101.000	94.000
SPUK Opvang vluchtelingen (ROOO)	916.000	54.000
Te betalen vennootschapsbelasting	52.000	52.000
Terug te betalen TOZO	178.000	178.000
SPUK MEOZ	315.000	-
Te veel ontvangen Algemene uitkering	568.000	-
Nog te ontvangen facturen	82.000	-
Overige overlopende passiva	371.000	308.000
Totaal overlopende passiva	**8.855.000**	**7.483.000**

In samenwerking met diverse partijen, heeft de gemeente zich actief ingezet voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen. We voelen een diepe verantwoordelijkheid om hulp te bieden in deze humanitaire crisis. Door samen te werken zijn we erin geslaagd om effectieve opvangfaciliteiten op

te zetten en ondersteuning te bieden aan mensen die dat nodig hadden. Deze gezamenlijke inspanning benadrukt het belang van solidariteit en humanitaire actie, en we zijn vastbesloten om ons hier ook in de toekomst voor in te blijven zetten. De kosten hiermee verbonden kosten worden volledig gedekt vanuit de bijdrage van het rijk. Hiervan is eind 2023 nog € 916.000 over, dit bedrag is op gereserveerd op de balans (gezien hier sprake is van een sisa regeling). De regeling loopt door in 2024 en de bijdrage van het rijk kan ook in 2024 hiervoor worden ingezet.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Gewaarborgde geldleningen

De gemeente heeft waarborgen verstrekt tot een bedrag van € 5.209.000 voor nog uitstaande geldleningen van andere instellingen. In de bijlage "Gewaarborgde geldleningen" geven we een specificatie van dit bedrag op basis van deze gewaarborgde geldleningen. Het risico om voor deze waarborgen te worden aangesproken is zeer gering, omdat de leningen grotendeels voorafgaand zijn geborgd door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw.

Erfpachtverplichtingen

De gemeente heeft jaarlijkse verplichtingen tot het behalen van erfpachten voor een bedrag van € 18.000.

3.5 Baten en lasten

Programmarekening over het jaar 2023						
Lasten		**Rekening 2023**		**Begroting 2023**		**Rekening 2022**
Lokale heffingen		**163.000**		**147.000**		**163.000**
Onroerende zaakbelasting	80.000		57.000		109.000	
Toeristenbelasting	83.000		90.000		54.000	
Forensenbelasting	-		-		-	
Precariobelasting	-		-		-	
Kostendekkende activiteiten		**1.797.000**		**1.694.000**		**1.625.000**
Riolering	789.000		789.000		750.000	
Afval	1.008.000		905.000		875.000	
Programma's		**27.122.000**		**27.632.000**		**25.149.000**
0: Bestuur en ondersteuning	9.589.000		9.979.000		8.500.000	
1: Veiligheid	1.092.000		1.012.000		1.026.000	
2: Verkeer, vervoer en waterstaat	2.778.000		2.823.000		2.488.000	
3: Economie	369.000		365.000		248.000	
4: Onderwijs	4.928.000		4.156.000		4.661.000	
5: Sport, cultuur en recreatie	1.988.000		2.072.000		1.839.000	
6: Sociaal domein	3.779.000		4.108.500		3.538.000	
7: Volksgezondheid en milieu	865.000		1.234.500		871.000	
8: VHROSV	1.734.000		1.882.000		1.978.000	
Subtotaal		**29.082.000**		**29.473.000**		**26.937.000**
Mutaties in de reserves		**786.000**		**345.000**		**575.000**
Stortingen	786.000		345.000		575.000	

Programmarekening over het jaar 2023						
Saldo		**29.868.000**		**29.818.000**		**27.512.000**
VPB		0		0		0
Nog te bestemmen resultaat		**351.000**		**0**		**1.302.000**
Totaal		**30.219.000**		**29.818.000**		**28.814.000**

Programmarekening over het jaar 2023						
Baten		**Rekening 2023**		**Begroting 2023**		**Rekening 2022**
Belastingen		**7.092.000**		**6.983.000**		**6.864.000**
Onroerende zaakbelasting	2.541.000		2.565.000		2.426.000	
Toeristenbelasting	3.446.000		3.456.000		3.511.000	
Forensenbelasting	922.000		862.000		802.000	
Precariobelasting	183.000		100.000		125.000	
Kostendekkende activiteiten		**1.821.000**		**1.767.000**		**1.715.000**
Riolering	927.000		870.000		868.000	
Afval	894.000		897.000		847.000	
Algemene uitkering		**11.751.000**		**11.393.000**		**11.029.000**
Programma's		**9.012.000**		**7.739.000**		**8.093.000**
0: Bestuur en ondersteuning	1.259.000		1.041.000		544.000	
1: Veiligheid	58.000		59.000		87.000	
2: Verkeer, vervoer en waterstaat	816.000		873.000		835.000	
3: Economie	28.000		0		0	
4: Onderwijs	4.387.000		3.613.000		4.101.000	
5: Sport, cultuur en recreatie	460.000		371.000		474.000	
6: Sociaal domein	807.000		672.000		482.000	
7: Volksgezondheid en milieu	239.000		404.000		214.000	
8: VHROSV	958.000		706.000		1.346.000	

Programmarekening over het jaar 2023						
Subtotaal		**29.676.000**		**27.882.000**		**27.701.000**
Mutaties in de reserves		**543.000**		**750.000**		**1.113.000**
Onttrekkingen	543.000		750.000		1.113.000	
Saldo		**30.219.000**		**28.632.000**		**28.814.000**
Nog te bestemmen resultaat		**0**		**1.186.000**		**0**
Totaal		**30.219.000**		**29.818.000**		**28.814.000**

4. Paragrafen

4.1 Lokale heffingen

Inleiding

Lokale heffingen onmisbaar om gemeentelijke taken uit te kunnen voeren. In deze paragraaf geven we inzicht in de gerealiseerde inkomsten van de belastingen en rechten in 2023 en de oorzaken van de afwijkingen ten opzichte van de begroting 2023. Ook is er een beschrijving van de ontwikkeling van de lokale lastendruk per huishouden en een beschrijving van de uitvoering van de Wet WOZ in 2023 opgenomen in deze paragraaf. Tenslotte geven we inzicht in het uitgevoerde kwijtscheldingsbeleid.

Toelichting op de lokale heffingen

Bij lokale heffingen maken we onderscheid in rechten, bestemmingsheffingen en belastingen.

Rechten zijn vergoedingen die de gemeente vraagt voor de gevraagde dienstverlening. De opbrengst van rechten mag niet hoger zijn dan de kosten die de gemeente maakt in de uitvoering van die dienstverlening. Onder rechten vallen de leges, grafrechten, havengeld en reinigingsrechten.

Een **bestemmingsheffing** is ook een maximaal kostendekkende heffing, maar bij deze heffing gaat het om een collectieve voorziening, zoals de afvalstoffenheffing en rioolheffing.

Belastingen zijn heffingen zonder direct aanwijsbare tegenprestatie van de gemeente. De opbrengst komt ten gunste van de algemene middelen en is vrij besteedbaar. Het gaat dan om: onroerende zaakbelasting, precariobelasting, toeristenbelasting en forensenbelasting.

In de onderstaande tabel vindt u een overzicht van de begrote inkomsten en de werkelijke inkomsten in 2023. In de paragraaf *Toelichting per belastingsoort* staat per soort aangegeven wat de oorzaak van de afwijking ten opzichte van de begroting 2023 is.

Lokale heffingen				
In €				
	begrote inkomsten 2023	werkelijke inkomsten 2023	verschil in €	verschil in %
Onroerende zaakbelasting				
-eigenaar woning	1.294.000	1.354.000	60.000	4 %
-eigenaar niet-woning	774.000	706.000	-68.000	-8%
-gebruiker niet-woning	497.000	443.000	-54.000	-10%
afvalstoffenheffing	894.000	871.000	-23.000	-2%
rioolheffing	870.000	914.000	44.000	5%
precariobelasting	100.000	107.000	7.000	1%
toeristenbelasting	3.456.000	3.445.000	-11.000	-9%
forensenbelasting	862.000	908.000	46.000	5%
havengelden	270.000	247.000	-23.000	-9%

Lokale heffingen				
grafrechten	10.000	32.000	22.000	224%
leges burgerlijke stand, burgerzaken en APV vergunningen	120.000	108.000	-12.000	-10%
leges bouwvergunningen	486.000	544.000	58.000	12%
Totaal	**9.027.000**	**9.679.000**	**652.000**	**7%**

Toelichting per belastingsoort

OZB

Onroerende zaakbelasting

De grondslag van de onroerende zaakbelasting is de WOZ-waarde van een woning of niet-woning. De eigenaren en gebruikers van een object betalen deze onroerende zaakbelasting. De peildatum waarop de WOZ-waarde wordt gebaseerd ligt op 1 januari van het voorgaande jaar. Dat betekent dat de peildatum voor 2023 op 1 januari 2022 is. De waardebepaling van woningen wordt gebaseerd op de prijs waarvoor vergelijkbare woningen zijn verkocht rond deze peildatum.

Tarieven Onroerende zaakbelasting (OZB)	2023	2022
Eigenaar woning	0,081%	0,095%
Eigenaar niet-woning	0,323%	0,315%
Gebruiker niet-woning	0,228%	0,225%

De totale inkomsten van de onroerende zaakbelasting komen lager uit dan begroot. Het gaat om een totaalbedrag van € 90.000. De totale WOZ-waarde van de niet-woningen kwam op een lager niveau uit dan was berekend bij het vaststellen van het definitieve tarief OZB voor 2023. Doordoor bleven de inkomsten OZB in deze categorie achter. Met name de categorie recreatieterreinen was dit jaar nog niet correct in beeld. De landelijke taxatiewijzer is in 2023 geactualiseerd. Dit leverde vertraging op in de herwaardering, die daardoor pas later in het jaar kon plaatsvinden. Dit is incidenteel te hoog ingeschat ten tijde van de vaststelling van de tarieven. De inkomsten OZB woningen lag hoger doordat de totale WOZ-waarde van woningen is gestegen.

Rioolheffing

Rioolheffing

Sinds de introductie van de Wet gemeentelijke watertaken op 1 januari 2008 dient de gemeente niet alleen zorg te dragen voor de afvoer van het afvalwater, maar ook voor afvoer van regenwater en grondwater. De kosten die gemoeid zijn met deze taak, worden verhaald via de gebruikers van woningen en niet-woningen.

Het tarief rioolheffing wordt gebaseerd op het vastgestelde verbreed gemeentelijk rioleringsplan (vGRP) voor de jaren 2019 tot 2023. Momenteel wordt gewerkt aan een nieuw gemeentelijk rioleringsplan. Voor 2023 kon het tarief rioolheffing gelijk blijven aan 2022.

De kosten voor de uitvoering van de watertaken worden gedekt vanuit de rioolheffing en deze mag maximaal 100% kostendekkend zijn. In onderstaande tabel is de kostendekkendheid van de rioolheffing opgenomen. Het dekkingspercentage geeft aan dat de kosten voor dat percentage gedekt worden door de ontvangen heffingen. Het saldo van het resultaat over alle watertaken wordt aan het einde van het jaar, positief of negatief, vereffend met de voorziening zodat er geen sprake is van over- of onderdekking.

Kostendekkendheid Rioolheffing			
	Begroot 2023	Werkelijk 2023	verschil in €
Lasten taakveld 7.2 (incl. toerekeningen)	-788.500	-591.000	197.500
Saldo exploitatielasten taakveld 7.2 Riolering	**-788.500**	**-591.000**	**197.500**
Toe te rekenen kosten			
Toerekening overhead	-235.000	-294.000	-59.000
BTW	-118.000	-69.000	49.000
Saldo exploitatielasten taakveld 7.2 Riolering	**-1.141.500**	**-954.000**	**187.500**
Opbrengst heffingen	870.000	898.000	28.000
Saldo Riolering	-271.500	-56.000	215.500
Dekkingspercentage	76%	94%	

Toeristenbelasting

Toeristenbelasting

Toeristenbelasting wordt geheven van de bezoeker voor:

- de dag van aankomst via het bootkaartje van rederij Doeksen en
- voor alle overnachtingen in een logies accommodatie.

De opbrengst van de toeristenbelasting komt ten goede aan de kosten die de gemeente maakt voor het toeristisch product. In bijlage 4 is een indicatie van de bestedingen opgenomen van de ontvangen toeristenbelasting.

De aanslagen die in 2023 zijn opgelegd hebben betrekking op het belastingjaar 2022. Pas aan het einde van het jaar kunnen de logiesverstrekkers hun aangifte doen van alle overnachtingen in dat jaar. De aanslag toeristenbelasting wordt vervolgens opgelegd in het nieuwe jaar. De begrote inkomsten voor 2023 zijn gebaseerd op het vastgestelde tarief toeristenbelasting voor 2023, maar deze inkomsten komen pas in 2024 binnen. De werkelijke inkomsten in 2023 zijn dus gebaseerd op het tarief voor 2022. Deze werkwijze wordt jaar op jaar op dezelfde uitgevoerd.

In 2023 is de projectgroep Toeristenbelasting verder gegaan met het inzichtelijk maken van de alternatieven voor het heffen en innen van toeristenbelasting. Eind 2023 is een tussentijdse evaluatie aan de gemeenteraad aangeboden. Naar aanleiding van de beraadslagingen, is de projectgroep bezig met het maken van een nader uitgewerkt raadsvoorstel.

Tarieven Toeristenbelasting		
in €	2023	2022
Tarief	1,92	1,82

Forensenbelasting

Forensenbelasting

Behalve de toeristenbelasting heft de gemeente ook forensenbelasting, ter dekking van de kosten voor het toeristisch product. Forensenbelasting wordt geheven van personen die in deze gemeente en gemeubileerde woning ter beschikking hebben, maar niet in deze gemeente hun hoofdverblijf hebben. Het tarief forensenbelasting loopt gelijk op met het tarief voor de toeristenbelasting. Er wordt een tarief per slaapplaats geheven, met een maximum van 5 slaapplaatsen. In 2023 was het tarief forensenbelasting € 266,88 per slaapplaats met een maximum van € 1.334,40.

De opbrengst forensenbelasting is € 46.000 hoger dan begroot. Een groeiend aantal recreatiewoningen en - appartementen worden verkocht aan personen die niet hun hoofdverblijf hebben in deze gemeente, dit zorgt voor een verschuiving in de toeristische heffing van toeristenbelasting naar forensenbelasting . Deze trend is al enkele jaren gaande waardoor de inkomsten forensenbelasting gestaag stijgt. Inmiddels zijn er 772 belastingplichtigen voor de forensenbelasting in 2023 (in 2022 758).

Leges algemeen

Leges

Leges is een vergoeding die de gemeente vraagt voor het verlenen van individuele diensten en het verrichten van handelingen of taken. Leges is verschuldigd bij het aanvragen van deze diensten.

Leges wordt bijvoorbeeld geheven voor het aanvragen van een paspoort of rijbewijs, het voltrekken van een huwelijk en het aanvragen van een uittreksel uit de gemeentelijke basisregistratie. Gemeenten mogen geen winst maken op de diensten die zij leveren, de totale opbrengsten mogen niet hoger zijn dan de totale kosten.

Leges wordt ook geheven voor het aanvragen van een omgevingsvergunning voor (ver-) bouw van objecten en percelen.

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing

De inzameling, afvoering en verwerking van huishoudelijk afval is een gemeentelijke taak. Sinds 2012 zijn deze taken ondergebracht bij Omrin; dit is een samenwerkingsverband tussen alle gemeenten in Friesland op het gebied van afvalinzameling. De heffing afvalstoffenheffing van alle huishoudens bekostigt deze deelname in de samenwerking.

Omrin heeft in de algemene ledenvergadering in 2022 aangegeven dat de energieopbrengsten van Omrin zijn gestegen als gevolg van de stijging van de energieprijzen. Omrin levert immers verbrandingswarmte aan het energienet vanuit haar verbrandingsoven. Het totaalbedrag aan energieopbrengsten in 2023 zal aanzienlijk hoger zijn waardoor het mogelijk is een éénmalige korting te geven van € 10,- per geleverde ton huishoudelijk restafval.

De raad heeft besloten om het tarief voor afvalstoffenheffing niet te laten stijgen met de inflatiecorrectie voor 2023, maar gelijk te houden aan het tarief van 2022, namelijk € 215,62 per huishouden. Hiermee komt dit éénmalige voordeel ten gunste van de belastingbetalende huishoudens.

De afvalstoffenheffing is een kostendekkende heffing. De opbrengsten van de heffing mogen de kosten van de inzameling niet overschrijden. In de onderstaande tabel is de kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing getoond.

Kostendekkendheid Afvalstoffenheffing in €			
	Begroot 2023	werkelijk 2023	verschil
Lasten taakveld 7.3			
Afvalinzameling	-490.000	-543.000	53.000
Afvalverwerking	-355.000	-266.000	-89.000
Milieustraat	-120.000	-187.000	67.000
overslagstation	-3.000	-	-3.000
Baten taakveld 7.3			
Afvalverwerking	70.000	64.000	6.000
huuropbrengsten	12.000	13.000	-1.000
Saldo exploitatielasten taakveld 7.3 Afval	**-886.000**	**-919.000**	**33.000**
Toerekening overhead	-19.000	-12.000	7.000
BTW	-	-196.000	196.000
Saldo exploitatielkasten taakveld 7.3 incl. overhead	**-905.000**	**-1.127.000**	**222.000**
Opbrengst heffingen	894.000	897.000	-3.000
Saldo afval	-11.000	-230.000	219.000
Dekkingspercentage	99%	80%	

Het dekkingspercentage van 80% geeft aan dat de kosten voor 80% worden gedekt door de ontvangen heffingen. In de begroting van 2023 is geen rekening gehouden met de toerekening van BTW aan de werkelijke kosten. Voor het volledige overzicht is dit in de jaarrekening van 2023 wel meegenomen.

Havengelden

Havengelden

De gemeente berekent havengelden van de schepen die aanleggen in de gemeente haven en daar 1 of meer dagen verblijven. Deze inkomsten worden gebruikt om de kwaliteit van de verrichte handelingen en taken te waarborgen en om de personeels-, huisvesting- en materieel kosten te dekken van de haven. De opbrengst van het havengeld mag maximaal 100% van de gemaakte kosten bedragen.

In het tarief havengeld wordt onderscheid gemaakt tussen de verschillende soorten schepen: passagiersschip, pleziervaart, visserij- en vrachtschip.

De inkomsten havengeld in 2023 ligt € 23.000 onder het begrote bedrag voor 2023. De sector van de zeilende passagiersschepen (de "bruine vloot") heeft fors te lijden gehad onder de Corona crisis en de beperkende maatregelen. Niet alle schepen zijn meer in de vaart gekomen nadat de maatregelen

waren beëindigd. Het grootste aandeel (ongeveer 50%) in de inkomsten van het havengeld wordt door de zeilende passagiersschepen (de "bruine vloot") opgebracht.

Grafrechten

Grafrechten

Grafrechten zijn een kostendekkende heffing. Deze worden geheven van degene die een graf in gebruik hebben van de gemeente. De opbrengsten van de grafrechten worden gebruikt voor het onderhouden van de gemeentelijke begraafplaatsen.

Precariobelasting

Precariobelasting

Precariobelasting is een vergoeding voor het plaatsen van voorwerpen op of boven voor openbare dienst bestemde gemeentegrond. Dit is bijvoorbeeld een terras, een uitstalling, opslag van materialen etc. De gemeente laat 3 x per jaar een inventarisatie ronde uitvoeren door een extern controle bureau van alle precario uitingen. Op basis van deze metingen wordt de heffing bepaald op het gemiddelde oppervlakte wat in gebruik is. Precariobelasting is een heffing ten gunste van de algemene middelen van de gemeente.

Precariobelasting kan pas achteraf, na het einde van het jaar worden opgelegd, omdat dan pas duidelijk hoe lang en hoeveel oppervlakte in gebruik is genomen. In 2023 is de aanslag precario over 2022 opgelegd, dit gebeurt al jaren achteraf. De inkomsten in 2022 komen nagenoeg overeen met het begrote bedrag. In 2022 is bij de aanslagoplegging nog rekening gehouden met de beperkende maatregelen als gevolg van de corona maatregelen gedurende de eerste maanden van 2022. In 2023 is hiervan geen sprake meer. Deze heffing over 2023 wordt opgelegd in 2024.

Lokale belastingdruk

De gemiddelde woonlasten voor een huishouden bestaan uit: onroerende zaakbelasting, afvalstoffenheffing en rioolbelasting.

In de onderstaande tabel staat de lastendruk over de afgelopen twee jaren weergegeven. Door de stijgende WOZ-waarden voor woningen daalde het tarief onroerende zaakbelasting, waardoor men in 2022 gemiddeld een lager bedrag aan onroerende zaakbelasting betaalde dan in 2023. Omdat zowel het tarief voor de afvalstoffenheffing als de rioolbelasting gelijk bleef, daalde de lastendruk in 2023.

Gemiddelde woonlasten	2023	2022
in €		
gemiddelde WOZ-waarde *)	448.000	392.000
ozb last bij gemiddelde WOZ-waarde	362	372
afvalstoffenheffing	180	180
rioolbelasting	215	215
Gemiddelde woonlasten	**757**	**767**

*) de gemiddelde WOZ-waarde in de berekening van het COELO is € 496.000. Dit gemiddelde is gebaseerd op de WOZ waarden van alle woningen, inclusief de recreatiewoningen. De waarde in dit segment is de afgelopen jaren explosief gestegen. Dit heeft invloed op de gemiddelde WOZ-waarde. Om een beeld te krijgen van de ontwikkeling van de lokale lastendruk voor onze inwoners, zijn we voor deze berekening uitgegaan van de WOZ-waarde van de permanente woningen en de daarbij behorende OZB last.

Het centrum voor onderzoek van de economie van de lagere overheden (COELO) stelt jaarlijks een atlas van lokale lasten op. Hiermee kunnen we gemeenten in de provincie Friesland met elkaar vergelijken. Hieruit blijkt dat gemeente Terschelling op de derde plaats staat van gemeenten met de laagste lokale lastendruk, van in totaal 18 gemeenten in deze benchmark. De gemiddelde woonlasten in de provincie zijn € 868. Landelijk is dit € 944.

Uitvoering Wet WOZ

De uitvoering van de wet WOZ omvat een groot aantal taken en verantwoordelijkheden voor een gemeente, zoals:

- het bijhouden van een actuele administratie van alle onroerende zaken binnen de gemeente;
- het analyseren van de koop- en huurmarkt voor onroerende zaken binnen de gemeente;
- het taxeren van alle onroerende zaken;
- het beschikken van de WOZ-waarden;
- het behandelen van bezwaren en beroepen tegen de WOZ-waarde;
- correcte aansluiting en levering van gegevens aan de Landelijke Voorziening WOZ;
- het leveren van de WOZ-waarden aan de afnemers van deze gegevens, zoals de Belastingdienst en het Waterschap.

De Waarderingskamer (een onderdeel van het ministerie van Financiën) ziet toe op een correcte uitvoering van alle taken. Er vinden jaarlijks meerdere inventarisaties en evaluaties plaats. In deze onderzoeken beoordeelt de Waarderingskamer de voortgang en de kwaliteit van de taken binnen de wet WOZ. De gedetailleerde beoordelingsrapporten van de Waarderingskamer zijn terug te vinden op www.waarderingskamer.nl. De conclusie van de beoordelingen van de Waarderingskamer luidt dat de gehele uitvoering van de Wet WOZ in gemeente Terschelling goed verloopt. Het algemeen oordeel wordt als "goed" (4 sterren van het maximum 5) omschreven.

In 2023 is het aantal ingediende bezwaren, zowel landelijk als in deze gemeente, fors gestegen. Dit wordt op Terschelling deels veroorzaakt door de sterk gestegen WOZ-waarden van (recreatie)woningen en door de commerciële bezwaarbureaus die massaal bezwaar indienen bij gemeenten.

In 2023 zijn er 366 (ten opzichte van 235 in 2022) bezwaarschriften ingediend, waarvan 30% door de zogenaamde no-cure no-pay bureaus. Bij een gegrond bezwaar via deze bureaus is de gemeente verplicht een proceskostenvergoeding te betalen. Er zijn 255 (70%) bezwaren ongegrond verklaard en 111 (30%) bezwaren gegrond verklaard. Ondanks dat er slechts 12 bezwaren van de no-cure no-pay bureaus gegrond zijn verklaard, kost dit ongeveer € 8.000 aan proceskostenvergoeding.

Kwijtscheldingsbeleid

Het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen aan belastingplichtigen die hiervoor in aanmerking komen, is wettelijk geregeld. Gemeenten kunnen wel zelf bepalen welke gemeentelijke belastingen onder het kwijtscheldingsbeleid vallen en welk percentage van de bijstandsuitkering voor de beoordeling wordt gebruikt. Gemeente Terschelling gebruikt de meest gunstige norm voor aanvragers. Kwijtschelding kan verleend worden voor afvalstoffenheffing, rioolbelasting en onroerende zaakbelasting.

Het kwijtscheldingsbeleid kent de volgende uitgangspunten:

- Het kwijtscheldingspercentage voor de inkomensnorm is vastgesteld op 100% van de bijstandsnorm;
- Bij aanvragen van pensioengerechtigde hanteren we de netto AOW-norm.

Sinds 2019 hebben we een samenwerking met het Noordelijk Belastingkantoor op het gebied van kwijtschelding. Deze instantie voert ook de waterschapsheffingen voor Wetterskip Fryslân uit. Belastingplichtigen kunnen digitaal kwijtschelding aanvragen. Beoordeling van het kwijtscheldingsverzoek geldt voor zowel de waterschapsheffingen als de gemeentelijke heffingen. Een aantal belastingplichtigen (10) hoeft niet meer jaarlijks opnieuw een verzoek in te dienen. Zij krijgen automatische kwijtschelding, indien de omstandigheden gelijk zijn gebleven.

In 2023 zijn er 15 kwijtscheldingsverzoeken gedaan, waarvan er 9 zijn toegewezen.

4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Op grond van het BBV bevat de paragraaf *Weerstandsvermogen en risicobeheersing* een vaste set van financiële kengetallen. Deze kengetallen maken inzichtelijk hoeveel (financiële) ruimte de gemeente heeft om extra structurele en incidentele lasten op te vangen. De financiële kengetallen kunnen door de gemeenteraad en externe toezichthouders worden betrokken bij de beoordeling en vergelijking van de financiële positie.

Naast de vaste set van kengetallen bevat deze paragraaf ook inzicht in de mogelijke risico's die de gemeente loopt en de invloed van deze risico's op de financiële positie. Om de risico's te beperken, heeft de gemeente een beleid voor risicomanagement. Als beleidskaders voor dit risicomanagement gelden de financiële verordening (art. 212 Gemeentewet), de nota van reserves en voorzieningen en deze paragraaf, die zowel in de begroting als in de jaarrekening is opgenomen. In dit onderdeel staat ook de weerstandscapaciteit en de ratio weerstandsvermogen beschreven.

Gekwantificeerde risico's

Een risico is een mogelijke gebeurtenis met een negatief (financieel) gevolg voor de organisatie. De risico's die relevant zijn voor het weerstandsvermogen, zijn risico's die niet op een andere manier te ondervangen zijn. Reguliere risico's - risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn - kunnen we opvangen door het afsluiten van verzekeringen of het vormen van voorzieningen. Voorbeelden van risico's die door het weerstandsvermogen worden opgevangen, zijn ondernemersrisico's of bedrijfsrisico's. Deze hangen vooral samen met grondexploitatie, gebiedsuitbreiding, publiek - private samenwerking (PPS), sociale structuur (bij neergaande conjunctuur), de algemene uitkering en open-einde regelingen.

Op basis van de inventarisatie hebben we een risicoprofiel opgesteld waarmee de per eind 2022 beschikbare buffers kunnen worden geconfronteerd. Met onderstaande lijst is het risicoprofiel voor de gemeente Terschelling in kaart gebracht.

Voor de beoordeling van de kans dat een gebeurtenis zich voordoet, met de bijbehorende 'gekwantificeerde kans', hanteren we de volgende vijf klassen:

Klassen risico's		
Klasse	Kans	Financiële impact
1	Zeer klein (0 - 20%)	5%
2	Klein (21 - 40%)	25%
3	Gemiddeld (41 - 60%)	50%
4	Groot (61 - 80%)	75%
5	Zeer groot (81 - 100%)	95%

Voorbeeld
Stel: de gemeente voert een onderhoudsproject uit van € 1.000.000. Het financiële risico wordt bepaald op € 250.000 (het bedrag dat het budget kan worden overschreden). De kans dat dit risico zich voordoet wordt geschat op gemiddeld (klasse 3). De bijbehorende financiële impact bedraagt dan op grond van de bovenstaande tabel 50%. De benodigde incidentele weerstandscapaciteit voor dit project wordt dan berekend op € 125.000.

Hieronder staan de bij ons bekende risico's uitgewerkt en geven we een overzicht van het totaal.

Voor de hierna geïnventariseerde en gekwantificeerde risico's hanteren we een rapporteringsondergrens voor het maximale financiële risico van € 250.000 of lager indien er bijzondere omstandigheden zijn. Maximale financiële risico's onder de € 250.000 worden in principe niet meegenomen.

Kosten sociaal domein

Een van de grootste risico's voor onze gemeente zijn de kosten in het Sociaal Domein. Het open eind karakter van de zorg voor jeugd en Wmo speelt hier een grote rol in. Daarnaast worden deze kosten sterk beïnvloed door demografische factoren. Zo kan een stijging van het aantal ouderen in de gemeente zorgen voor stijgende kosten.

Bij het onderdeel Jeugd spelen andere factoren. De informatiestroom op dit gebied is tot nu toe niet optimaal geweest, waardoor de zorgbehoefte en de kosten niet tijdig inzichtelijk waren. Hierdoor

kan het zijn dat de gemeente ieder jaar weer met andere kosten geconfronteerd wordt. Wel zit hier een verbeterende lijn in en verwachten we dat hier steeds meer grip op komt.

Tot eind 2019 had de gemeente Terschelling een reserve Sociaal Domein waaruit onvoorziene extra uitgaven gedekt konden worden. Deze reserve is per ultimo 2019 gedaald naar 0. Eventuele onvoorziene uitgaven moeten nu worden gedekt vanuit de andere beschikbare buffers, en dus vanuit het weerstandsvermogen.

Campus (Maritiem Instituut)

In 2017 heeft de gemeente de gebouwen van de voormalige campus teruggekocht voor een waarde van 2,9 miljoen euro. De verwachting is dat deze gebouwen, gezien de huidige marktomstandigheden, herontwikkeld kunnen worden. Zo kan de actuele boekwaarde worden terugverdiend. Hiermee wordt het bijbehorende risico ingeschat op zeer klein.

Complex voormalige dancing Dellewal

De huidige boekwaarde van deze grond is 2,2 miljoen euro. In het coalitieakkoord is opgenomen dat er een heroverweging moet plaatsvinden op de grondexploitatie Dellewal. Het college is zich bewust van risico's en streeft ernaar de grondexploitatie tegen minimaal de boekwaarde te verkopen. Hiermee is rekening gehouden in het risicoprofiel.

Gewaarborgde leningen

De gemeente staat garant voor een aantal leningen, waaronder de leningen die door de woningcorporatie via het WSW (waarborgfonds sociale woningbouw) zijn aangetrokken en rechtstreekse leningen aan WoonFriesland. In totaal gaat het om een bedrag van 8,9 miljoen euro. De kans dat een beroep wordt gedaan op deze garantstellingen is zeer klein, maar in theorie wel aanwezig.

Onderhoud kapitaalgoederen

Door het ontbreken van een vastgesteld beheerplan voor het groenonderhoud en een aflopend plan voor het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen kunnen de financiële risico's hiervoor op dit moment niet goed worden ingeschat. We hebben een voorziening onderhoud gebouwen opgenomen in de balans, maar het is niet bekend of deze voorziening toereikend is voor de toekomstige kosten.

Daarnaast kunnen extreme weersomstandigheden zorgen voor een zwaardere belasting van de kapitaalgoederen. Dit geldt zeker op Terschelling. Hierdoor is er een risico op ongepland onderhoud. Verzekeringen tegen extreme weersomstandigheden zijn niet altijd mogelijk. Deze kosten worden bij calamiteiten voor een gedeelte gedekt uit de beschikbare voorzieningen. Er blijft een kans bestaan dat deze niet toereikend zijn, maar dit risico schatten we op klein.

Consequenties van bestaande en nieuwe bestemmingsplannen

Door de nieuwe wet- en regelgeving zoals de Omgevingswet wordt het opstellen van ruimtelijke plannen steeds complexer. In het verleden is al gebleken dat Terschelling veel verschillende bestemmingsplannen kent met allemaal hun eigen karakter. Dit maakt het risico groter dat bij wijzigingen in bestemmingsplannen juridische procedures moeten worden gevolgd die vaak tijd- en geldrovend zijn. Dit risico wordt door ons vooralsnog ingeschat op klein.

Terugloop toerisme

De gemeente is voor een groot deel van haar inkomsten afhankelijk van de toeristenbelasting. Mocht de aanloop van toeristen om welke reden dan ook plotseling teruglopen, dan heeft dit grote gevolgen voor de financiële positie. Een dergelijke situatie deed zich voor in 2020, toen Nederland in een lockdown ging vanwege het coronavirus. Een gedeelte van de accommodaties moest sluiten en ook de veerdiensten voeren minder. Dit zorgde ervoor dat er minder toeristenbelasting binnenkwam. In deze situatie werd er compensatie geboden vanuit het Rijk, waardoor de werkelijke financiële schade gelukkig meeviel. Ook in de toekomst is niet uit te sluiten dat het toerisme nog eens terugloopt door onverwachte gebeurtenissen, al achten wij de kans hierop klein en gaan we ervan uit dat het Rijk ons dan ook financieel zal ondersteunen.

Verstrekte geldleningen

De gemeente heeft een viertal leningen verstrekt. Het risico bestaat dat deze leningen door eventuele financiële problemen bij de lenende partij niet volledig kunnen worden afgelost. De kans dat hier een beroep op wordt gedaan is, omdat de leningen worden gedekt door onderliggende hypothecaire rechten, zeer klein, maar wel aanwezig.

Masterplan haven

Op 23 september 2020 is het uitvoeringsplan Havenfront Terschelling vastgesteld door de gemeenteraad. Binnen het uitvoeringsplan zijn een aantal initiatieven en projecten gepland. De totale kosten van het plan worden inmiddels geraamd op € 15 miljoen. Deze kosten worden grotendeels gedekt door investeringen door de gemeente.

Door zijn omvang brengt het project risico’s met zich mee. Deze risico’s liggen voornamelijk op het gebied van aanbesteding en uitvoering van de werkzaamheden. De kans dat deze zich voordoen wordt ingeschat op zeer klein door het voeren van een adequaat projectmanagement.

Niet-gekwantificeerde risico's

De niet-gekwantificeerde risico’s hebben eveneens een (negatief) effect op de bedrijfsvoering en/of de financiële positie van gemeente Terschelling. Het effect hiervan is echter niet meetbaar te maken in euro’s. Hieronder hebben we een aantal risico’s en onzekerheden benoemd - klein of groot en zowel eenmalig als structureel. De volgorde geeft geen indicatie van prioriteit of rangorde.

Rijksbeleid

Het beleid van het Rijk is van grote invloed op de gemeentelijke organisatie. Bezuinigingen, decentralisatie van taken, herijking van het gemeentefonds zijn actuele onderwerpen die tot onzekerheden in het (financieel) beleid leiden. Het beleid van het Rijk wordt door ons nauwkeurig gevolgd, zodat er een goede inschatting kan worden gemaakt van eventuele gevolgen.

Kosten juridische bijstand bij gegrond verklaarde bezwaren

Burgers hebben de mogelijkheid om bij de indiening van bezwaarschriften tegelijk te verzoeken de kosten van juridische bijstand te vergoeden. De gemeente is verplicht om deze kosten te vergoeden als een bezwaarschrift gegrond wordt verklaard en vaststaat dat het besluit waartegen de bezwaren zich richtten, onrechtmatig is genomen.

Het is vooraf niet in te schatten hoeveel hiervan gebruik zal worden gemaakt.

Automatisering/ICT

Alle afdelingen binnen gemeente Terschelling zijn voor een groot gedeelte afhankelijk van automatisering en ICT. In de toekomst zal de afhankelijkheid alleen maar groeien. Daarom is het van belang dat onze systemen up-to-date blijven, adequaat beveiligd zijn en dat uitval opgevangen kan worden. De gemeente heeft het beheer van de ICT-omgeving ondergebracht bij het Shared Service Centrum Leeuwarden (SSC). De kwaliteitsafspraken en -eisen over onze ICT-omgeving zijn opgenomen in een jaarlijks af te sluiten servicelevel agreement (SLA) en onderliggende afspraken en overeenkomsten. De navolging van deze afspraken en overeenkomsten wordt gezamenlijk in Waddenverband gedaan, waardoor dit risico beperkt wordt.

Algemene risico’s verbonden aan het subsidiëren van stichtingen en instellingen

De gemeente verstrekt jaarlijks vele subsidies. Deze variëren van enkele euro’s tot tonnen. Met behulp van deze subsidies kunnen stichtingen en instellingen voorzieningen voor inwoners in stand houden. Vaak heeft de gemeente hierbij ook het belang dat deze voorzieningen van een bepaald niveau zijn. Naarmate de tijd verstrijkt, zal het steeds moeilijker worden om deze voorzieningen met de beschikbare middelen goed op peil te houden.

Ziekteverzuim

Op 1 januari 2004 is de Wet verlenging loondoorbetalingverplichting bij ziekte (WVLBZ) in werking getreden. Als gevolg van deze wet is de loondoorbetalingperiode verlengd van één naar twee jaar. Het totale loon over deze periode mag niet meer bedragen dan 170% van het laatstverdiende loon. In de CAO gemeenten is bepaald dat een zieke medewerker gedurende de eerste zes maanden recht heeft op 100% doorbetaling, in de zevende tot en met de twaalfde maand 90% en in het tweede ziektejaar 75%. Na deze 24 maanden moet bij voortdurende arbeidsongeschiktheid tot aan het einde van het dienstverband 70% van het loon worden doorbetaald. De wachttijd voor een uitkering op grond van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) – voorheen WAO – is voor volledig

arbeidsongeschikten verlengd naar twee jaar. Voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten, die op of na 1 juli 2007 ziek zijn geworden, geldt sinds 1 juli 2008 nog een 'derde ziektejaar'.

Dit risico proberen wij als gemeente zoveel mogelijk te beperken door onder andere het stimuleren van een gezonde leefstijl en het aanbieden van (periodiek) preventief medisch onderzoek. Om dit risico financieel op te kunnen vangen, is er in de begroting een bedrag opgenomen voor de lasten voor eventuele vervanging bij ziekte. In extreme situaties kunnen de werkelijke kosten de geraamde budgetten overstijgen.

WW en bovenwettelijke WW

Werkgevers in de sector Overheid en Onderwijs zijn verplicht eigenrisicodrager voor de Werkloosheidswet (WW). De gemeente is in geval van ontslag eigen risicodrager als het aankomt op WW en WW gerelateerde uitkeringen, ook wel bovenwettelijke en nawettelijke werkloosheidsuitkeringen genoemd. Ook is de gemeente eigenrisicodrager in geval van ziekte en re-integratie van medewerkers. In het bedrijfsleven, waar premie betaald wordt aan het UWV, vangt het UWV dergelijke lasten op. Bij de overheid factureert het UWV (of een andere uitvoerende instantie voor het bovenwettelijke deel bij ontslag) aan de werkgever de maandelijkse kosten van de uitkering van de werknemer. Voor een overheidswerkgever of onderwijsinstelling kunnen dus aanzienlijke financiële kosten gepaard gaan met een ontslag- of ziektetraject dat recht geeft op een werkloosheids- of ziekte-uitkering.

Verbonden partijen

Gemeente Terschelling neemt deel in een aantal verbonden partijen (zie paragraaf 6). Deze partijen voeren veelal gemeentelijke taken uit in opdracht van de gemeente. De samenwerking brengt een aantal risico's mee voor gemeenten. Voorbeelden van risico's zijn:

- Financiële tekorten bij verbonden partijen;
- Taken, doelstellingen en prestaties worden niet gerealiseerd;
- Er zijn onvoldoende sturingsmogelijkheden door de organisatievorm (verschil in inzicht door de verschillende deelnemers).

Mochten deze risico's zich voordoen, dan worden de in deze paragraaf verbonden partijen benoemd en eventueel toegelicht. Duidelijke afspraken en frequente rapportering met en door de verbonden partijen kan bijdragen aan het verkleinen van dit risico.

Weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen

Benodigde weerstandscapaciteit

In onderstaande tabel is de totale financiële impact van alle gekwantificeerde risico's weergeven. Deze financiële impact ligt iets onder de door de raad eerder gestelde minimale weerstandscapaciteit, zoals we die al een aantal jaren hanteren.

Benodigde weerstandscapaciteit			
Risico	Max financieel risico	Kans	Financiële impact
Kosten sociaal domein	€ 250.000	Gemiddeld	€ 125.000
Campus (Martiem Instituut)	€ 2.900.000	Zeer klein	€ 145.000
Complex voormalig dancing Dellewal	€ 2.200.000	Zeer klein	€ 110.000
Gewaarborgde leningen	€ 5.300.000	Zeer klein	€ 265.000
Onderhoud kapitaalgoederen	€ 1.000.000	Klein	€ 250.000
Bestemmingsplannen	€ 500.000	Klein	€ 125.000
Terugloop toerisme	€ 4.300.000	Klein	€ 1.075.000
Versterkte geldleningen	€ 430.000	Zeer klein	€ 22.000
Masterplan haven	€ 15.000.000	Zeer klein	€ 750.000
Totaal	**€ 31.880.000**	**n.v.t.**	**€ 2.867.000**

We verwachten dat de gestelde weerstandscapaciteit voldoende is om de hierboven geschetste risico's te kunnen ondervangen als deze zich voordoen.

Ratio weerstandsvermogen

In de volgende tabel is te zien dat de ratio weerstandsvermogen uitstekend blijft.

Ratio weerstandsvermogen		
	2022	2023
Beschikbare weerstandscapaciteit (totale reserve)	€ 10.760.000	€ 11.369.000
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 3.550.000	€ 3.603.000
Ratio weerstandsvermogen	3,03	3,16

Het waarderingscijfer voor een ratio hoger of gelijk aan 2,0 is A en betekent uitstekend.

In onderstaande tabellen is de weerstandscapaciteit nader uitgewerkt.

Weerstandscapaciteit		
	2022	2023
Algemene reserve	€ 4.489.000	€ 3.541.000

Weerstandscapaciteit		
Minimaal benodigde weerstandscapaciteit	€ 3.550.000	€ 3.603.000
Saldo overschot/tekort	**€ 939.000**	**- € 62.000**

Uit de tabel is af te lezen dat de gemeente eind 2022 aan de door de raad geformuleerde weerstandsnorm voldoet. Wanneer de reserve recreatie wordt meegenomen in de berekening, ziet het plaatje er echter als volgt uit:

Weerstandscapaciteit inclusief reserve recreatie		
	2022	2023
Algemene reserve	€ 4.489.000	€ 3.541.000
Reserve recreatie	€ 477.000	€ 426.000
Minimaal benodigde weerstandscapaciteit	€ 3.550.000	€ 3.603.000
Saldo overschot	**€ 1.416.000**	**€ 364.000**

Financiële kengetallen

Financiële kengetallen

In onderstaande tabel staan de financiële kengetallen weergegeven. De kengetallen in dit overzicht zijn beoordeeld aan de hand van de in het ''GTK 2020 Gemeenten'' opgenomen signaleringswaarden. Hieronder lichten we de berekening en beoordeling per kengetal toe.

Overzicht kengetallen			
Kengetal	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Jaarrekening 2023
Netto schuldquote	29%	42%	21%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	32%	44%	24%
Solvabiliteitsratio	30%	31%	32%
Kengetal grondexploitatie	9%	9%	7%
Structurele exploitatieruimte	-1%	-7%	3%
Belastingcapaciteit	85%	87%	80%

Netto schuldquote

Netto schuldquote			
Hoe lager, hoe beter	2022	Begroting 2023	2023
Vaste schulden	10.440.000	9.170.000	9.356.000
Netto vlottende schulden	1.524.000	-	1.485.000
Overlopende passiva	8.082.000	3.738.000	8.856.000
Financiële vaste activa	- 820.000	- 826.000	- 790.000
Uitzettingen met looptijd korter dan 1 jaar	- 1.793.000	-	- 2.459.000
Liquide middelen	- 6.083.000	-	- 6.382.000
Overlopende activa	- 3.086.000	-	- 3.572.000
Saldo =	**8.264.000**	**12.082.000**	**6.494.000**
Totaal baten /	28.814.000	28.632.000	30.219.000
Netto schuldquote per 31 december	**29%**	**42%**	**21%**

De netto schuldquote geeft aan of we investeringsruimte hebben of juist niet. De signaleringswaarden vanuit het provinciaal toezicht zijn:

- Schuldquote onder de 90%: Minst risicovol
- Schuldquote tussen de 90% en 130%: Neutraal
- Schuldquote boven de 130%: Meest risicovol

Gemeente Terschelling heeft volgens deze cijfers dus ruim voldoende investeringsruimte.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen			
Hoe lager, hoe beter	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Jaarrekening 2023
Vaste schulden	10.440.000	9.170.000	9.356.000
Netto vlottende schulden	1.524.000	-	1.485.000
Overlopende passiva	8.082.000	3.738.000	8.856.000
Financiële vaste activa	-	- 405.000	-
Uitzettingen met looptijd korter dan 1 jaar	- 1.793.000	-	- 2.459.000
Liquide middelen	- 6.083.000	-	- 6.382.000
Overlopende activa	- 3.086.000	-	- 3.572.000
Saldo	**9.084.000**	**12.503.000**	**7.284.000**
Totaal baten	28.814.000	28.632.000	30.219.000
Netto schuldquote	**32%**	**44%**	**24%**

De genoemde criteria bij de netto schuldquote gelden ook voor dit kengetal.

Solvabiliteitsratio

Solvabiliteitsratio			
Hoe hoger, hoe beter	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Jaarrekening 2023
Eigen vermogen	10.760.000	7.923.000	11.369.000
Totaal vermogen	35.469.000	25.523.000	35.892.000
	30%	**31%**	**32%**

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

De signaleringswaarden vanuit het provinciaal toezicht zijn:

- Solvabiliteitsratio van 50% en hoger: Minst risicovol
- Solvabiliteitsratio tussen de 20% en 50%: Neutraal
- Solvabiliteitsratio van kleiner dan 20%: Meest risicovol

De solvabiliteitsratio van gemeente Terschelling kan worden bestempeld als neutraal. Dit houdt in dat er risico's aanwezig zijn.

Grondexploitatie

De boekwaarde van de voorraden gronden moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee.

Grondexploitatie			
Hoe lager, hoe beter	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Jaarrekening 2023
NIEG (Niet In Exploitatie Genomen gronden)	-	-	-
In Exploitatie Genomen gronden	2.483.000	2.483.000	2.217.000
Totaal baten	28.814.000	27.882.000	29.715.000
	9%	**9%**	**7%**

De signaleringswaarden vanuit het provinciaal toezicht zijn:

- Grondexploitatie onder de 20%: Minst risicovol
- Grondexploitatie tussen de 20% en 35%: Neutraal
- Grondexploitatie boven de 35%: Meest risicovol

Onder de signaleringswaarde vanuit provinciaal toezicht wordt de grondexploitatie als minst risicovol gezien ten opzichte van de totale baten. Aan grondexploitatie zitten risico's verbonden die zijn opgenomen in de paragraaf *weerstandsvermogen en risicobeheer*.

Structurele exploitatieruime

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele vrije exploitatieruimte is. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen en of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

Structurele exploitatieruimte			
Hoe hoger, hoe beter	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Jaarrekening 2023

Structurele exploitatieruimte			
Totaal structurele lasten	-27.114.000	-29.158.000	-27.418.000
Totaal structurele baten	26.942.000	27.183.000	28.222.000
Structurele toevoeging aan reserves	0	0	0
Structurele onttrekking aan reserves	0	0	0
Saldo	-172.000	-1.975.000	804.000
Totaal baten	28.814.000	28.632.000	30.219.000
	-1%	**-7%**	**3%**

Gemeente Terschelling scoort met deze ratio in het jaar 2023 voldoende. Dit wil zeggen dat de structurele financiële positie op 31 december 2023 voldoende was.

Gemeentelijke belastingcapaciteit

Belastingcapaciteit			
Hoe lager, hoe beter	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Jaarrekening 2023
OZB lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ waarde	372	391	362
Rioolheffing voor gezin	180	181	180
Afvalstoffenheffing voor gezin	215	228	215
Eventuele heffingskorting	-	-	-
Totale woonlasten voor gezin	767	800	757
Landelijk gem. woonlasten meerpersoonshuishouden	904	922	944
	85%	**87%**	**80%**

Dit kengetal laat de belastingdruk in de gemeente zien ten opzichte van de landelijke belastingdruk.

De signaleringswaarden vanuit het provinciaal toezicht zijn:

- Belastingcapaciteit onder de 95%: Minst risicovol
- Belastingcapaciteit tussen de 95% en 105%: Neutraal
- Belastingcapaciteit boven de 105%: Meest risicovol

De belastingcapaciteit van de gemeente Terschelling kan voor 2023 valt dus onder minst risicovol.

4.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Openbaar groen

Het groenbeheerplan moet geactualiseerd worden. In 2023 hebben we daarvoor het gehele groenareaal van de gemeente in kaart gebracht en opgenomen in het beheersysteem. Door structurele onderbezetting is de uitvraag voor het opstellen van een nieuw groenbeheerplan nog niet afgerond. Wel is het gelukt om eind 2023 een vaste groenadviseur aan te nemen en hebben we vooruitgang geboekt met het beantwoorden van burgervragen over groenzaken.

Daarnaast zijn we gestart met een meer stelselmatige aanpak van invasieve exoten. Hiervoor hebben we een samenwerking opgestart met de twee andere gebiedsbeheerders en de provincie.

De uitgaven komen in 2023 vrijwel geheel overeen met de begrote kosten. Naast de uitvoering van het reguliere groenonderhoud hebben we ook aandacht voor boomveiligheid en hebben we voorbereidingen gedaan om alle bomen te inspecteren, zodat de gemeente voldoet aan haar wettelijke taken op het gebied van boomveiligheid.

Beheer en onderhoud wegen

In 2023 hebben we - op basis van het huidige wegenbeheerplan en de uitkomst van inspecties - onderhoud uitgevoerd aan diverse Terschellinger wegen. We hebben de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Onderhoud Liezinger Miedeweg te Lies;
- Klein onderhoud aan straatwerk op diverse locaties;
- Klein onderhoud aan het asfalt op diverse locaties;
- Het aanbrengen van wegmarkeringen op diverse locaties.

Naast uitvoerende werkzaamheden werkten we in 2023 ook aan de voorbereidingen voor het nieuwe wegenbeheerplan, een aantal projecten in de voorbereidingsfase, onderzoeken en adviezen, namelijk:

- Het inspecteren van alle verhardingen met een verkeersfunctie in eigendom/beheer van de gemeente;
- Het analyseren van de inspecties;
- Het verder vullen en optimaliseren van het wegen beheerprogramma Brutis;
- Het voorbereiden van het wegenbeheerplan en beleidsvoorstellen;
- Het voorbereiden en uitwerken van de parkeernotitie Oud-West.

Riolering

Inzicht in rioolbeheer geactualiseerd

We hebben rioolinspecties uitgevoerd voor de vrijvervalstelsels. Meer dan 60% van het areaal is geïnspecteerd. Op basis van de analyse hebben we inspecties geprogrammeerd voor 2024 en 2025. Uit de inspecties blijkt dat de vrijveralstelsels in de oudere woongebieden in slechte staat zijn. 25% van het geïnspecteerde areaal is aan vervanging toe. De in 2022 uitgevoerde rioolinspectie hebben we in 2023 geanalyseerd. Ook zijn we gestart met de globale inventarisatie van de drukriolering. De rioolinspecties die gepland waren voor het najaar van 2023, zijn verschoven naar het voorjaar van 2024.

Implementatie Stedelijk water

Afgelopen jaar is het beheer van de waterhuishouding breder geworden dan enkel de afvalwaterinzameling. Het beheer van stedelijk water betreft voortaan ook grondwater en waterpartijen binnen de bebouwde kom. Daarnaast hebben we in 2023 een start gemaakt met het borgen van de aanvullende taken in de organisatie, en hebben we voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd voor de renovatie van een aantal rioolstrengen.

In 2023 is berekend hoeveel water de riolering in West-Terschelling zou moeten kunnen afvoeren. Deze informatie hebben we gebruikt in de planvorming voor de Torenstraat, de Zwarte Weg, het Brandarisplein en het Havenproject.

Het gemeentelijk rioleringsplan is grotendeels opgesteld, maar door personeelstekort bij het uitvoerende ingenieursbureau nog niet afgerond. Daarnaast hebben we invulling gegeven aan de conceptvisie op het stedelijk waterbeheer, in samenhang met de omgevingsvisie.

Projecten

Zwarteweg / Groene strand

Het ontwerpproces is afgerond en het ontwerp is uitgewerkt in een bestek. Het krediet voor de uitvoering is aangevraagd bij de raad.

Torenstraat Brandarisplein

Uit de rioolinspecties kwam naar voren dat de riolering op het Brandarisplein erg slecht is en vervangen moet worden. In 2023 hebben we een eerste stap gemaakt om een projectvoorstel te maken voor de vervanging van de riolering op het Brandarisplein. Dit project moet aansluiten op het project Torenstraat.

Het ontwerp voor de Torenstraat is verder uitgewerkt en technisch onderbouwd.

Gebouwen

Het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen is gebaseerd op het MJOP (meerjarenonderhoudsplan). In 2023 werkten we aan de actualisatie van het gebouwenbeheerplan. Daarvoor hebben we van alle gebouwen de onderhoudstoestand laten opnemen. Met de inspectiegegevens zijn er gebouwdocumenten opgesteld en is per gebouw een planning voor 25 jaar gemaakt voor het te verwachten onderhoud (het MJOP). Daarnaast hebben we voor de meeste gebouwen een verduurzamingsplan laten opstellen. Besluitvorming over het geactualiseerde gebouwenbeheerplan en MJOP vindt in 2024 plaats. In 2023 zijn de onderhoudswerkzaamheden aan het gemeentelijke vastgoed volgens het huidige MJOP uitgevoerd.

In 2023 is regulier onderhoud uitgevoerd in en aan de gemeentelijke gebouwen en hebben we op basis van klachten diverse storingen opgelost. Een groot deel van deze klachten is opgepakt door de eigen uitvoerende dienst. Daarnaast zijn er op basis van lopende onderhoudscontracten periodieke inspecties en onderhoud aan gebouwen en installaties uitgevoerd. Ook hebben we gewerkt aan de voorbereiding van een aantal projecten voor groot onderhoud en verduurzaming die in het geactualiseerde (concept)beheerplan zijn opgenomen.

Ook zijn we bezig geweest met het op orde krijgen van de installaties in de ambtswoning. Er is een plan van aanpak opgesteld voor het verhelpen van storingen aan de zonnepanelen en warmwatervoorziening.

Gedurende het jaar zijn alle gemeentelijke woningen ingevuld, zoals opgedragen in het coalitieakkoord. Eind 2023 was er geen leegstand meer van gemeentelijke woningen.

Haven

Het Voorlopig Ontwerp (VO) van de Schylgerhaven kon nog niet worden voorgelegd aan de gemeenteraad. De lopende technische onderzoeken zijn afgerond en de bevindingen zijn gebundeld in een technisch ontwerpdossier. In 2023 heeft de gemeente een nieuwe projectadviseur aangetrokken om de financiën, scope, risico's en planning bij te werken. Daarnaast is de werving gestart voor een waarnemend projectmanager en zijn voorbereidingen getroffen voor een herstart van het project Schylgerhaven.

4.4 Financiering

Inleiding

Financiering betreft de wijze waarop de gemeente benodigde geldmiddelen aantrekt en (tijdelijke) overtollige geldmiddelen belegt. Treasury is het proces dat er op is gericht de financiering- en het kasstroommanagement (cashflow) te optimaliseren en te waarborgen dat voldaan wordt aan de verplichtingen richting schuldeisers. De uitvoering van Treasury vindt plaats volgens het door de raad vastgestelde Treasurystatuut van 26 oktober 2022 (geldig vanaf moment van publicatie, te weten 5 december 2022). Deze financieringsparagraaf is samen met het Treasurystatuut een belangrijk instrument voor het transparant maken en daarmee het sturen en beheersen van de financieringsfunctie.

Wet FIDO & Kasgeldlimiet

Wet FIDO

De Wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden) geeft verplichte richtlijnen voor de bewaking en beheersing van renterisico's:

- Kasgeldlimiet: hoeveel geld mag de gemeente lenen voor een periode van maximaal één jaar;
- Renterisiconorm: hoeveel geld mag de gemeente maximaal lenen voor een periode langer dan één jaar;
- Schatkistbankieren: het verplicht onderbrengen van overtollige geldmiddelen bij het Rijk;
- Financieringspositie.

Het renterisico is de mate waarin het saldo van rentelasten en -baten verandert door wijzigingen in het rentepercentage - voor zowel de korte als voor de lange financiering. Hierbij willen we grote fluctuaties in de rentelasten, die mogelijk consequenties hebben voor de financiële positie, vermijden.

Kasgeldlimiet

Juist voor korte financiering (tijdelijke liquiditeitstekorten voor lopende uitgaven opvangen) geldt dat het renterisico aanzienlijk kan zijn. Fluctuaties in de korte rente hebben namelijk direct een relatief grote impact op de rentelasten. Door middel van het kasgeldlimiet wordt een grens gesteld aan de mogelijkheid om lopende uitgaven kort te financieren. Daarmee beperken we het risico. Het kasgeldlimiet wordt bepaald op basis van een door het Rijk vastgesteld percentage (8,5%) van het begrotingstotaal.

Kasgeldlimiet en opgenomen kasgeld		
	2022	2023
Kasgeldlimiet (8,5% van het begrotingstotaal	€ 2.144.635	€ 2.155.090
Opgenomen kasgeld	€ 1.000.000	€ 0
Ruimte onder kasgeldlimiet	**€ 1.144.635**	**€ 2.155.090**

Renterisiconorm & leningportefeuille

Lange financiering vormt een integraal onderdeel van het investeringsbeleid voor de lange termijn. Renterisico's zijn van tevoren in te schatten en daarmee goed beheersbaar. Dit bereiken we door informatie over rente en leningen actueel en transparant te krijgen. Verder is het van groot belang om een spreiding van looptijden in de lening portefeuille te realiseren. Het renterisico vanwege renteherzieningen en herfinancieringen van leningen wordt dan voldoende beperkt.

Het volgende overzicht geeft inzicht in de samenstelling, grootte en rentegevoeligheid van de opgenomen geldleningen.

Leningportefeuille	
Stand per 1 januari	€ 10.440.000
Reguliere aflossingen	- €1.084.000
Nieuwe leningen:	
Reguliere opname	-
Wegens rente aanpassingen	-
Stand per 31 december 2023	**€ 9.356.000**
Rente last	- € 122.900
Gemiddelde rentevoet	1,24%

De lening portefeuille bestaat uit verschillende leningen die allen een verschillende rentevaste periode hebben.

In het volgende overzicht worden de risico's van renteherzieningen en herfinanciering van leningen afgezet tegen de risiconorm van de vaste schuld. Het renterisico op de vaste schuld mag de renterisiconorm in beginsel niet overschrijden.

Door het Rijk is een renterisiconorm van 20% (van het begrotingstotaal) vastgesteld. Dat wil zeggen dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Het uitgangspunt van de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op langlopende schulden. Hoe meer de looptijd van schuld gespreid wordt, hoe minder gevoelig de begroting wordt voor renteschokken bij herfinanciering.

Uit het onderstaande overzicht blijkt dat de gemeente Terschelling ruim binnen de renterisiconorm blijft.

Renterisiconorm	
	2023
1. Begrotingstotaal	€ 29.818.000
2. Wettelijk percentage	20%
3. Renterisiconorm (1x2)	€ 5.963.600
4. Renteherziening	€ 0
5. Aflossing	- € 1.084.000
6. Rente risico (4+5)	- € 1.084.000
7. Rente vs Norm	€ 7.047.600

Schatkistbankieren

In 2014 is het verplichte schatkistbankieren ingevoerd voor decentrale overheden. Schatkistbankieren houdt in dat tegoeden (liquide middelen) worden aangehouden in de Nederlandse schatkist.

Over deze tegoeden wordt een rente vergoed die gelijk is aan de rentes die de Nederlandse Staat betaalt op leningen die ze op de markt aangaat. Het drempelbedrag voor schatkistbankieren bedraagt 2,0% van het begrotingstotaal van 24,37 miljoen euro: ongeveer 0,5 miljoen euro. Omdat het minimale drempelbedrag € 1.000.000 bedraagt, geldt dit als grens voor onze gemeente.

De deelname aan schatkistbankieren draagt bij aan een lagere EMU-schuld van de collectieve sector (Rijk en decentrale overheden samen). Schatkistbankieren vermindert de externe financieringsbehoefte van het Rijk. Dit vertaalt zich in een lagere staatsschuld.

Eind 2023 bedragen onze liquide middelen in totaal € 6.382.000. Dit betekent dat we het drempelbedrag overschrijden. De toename van de liquide middelen wordt veroorzaakt door de storting van de door het rijk ontvangen gelden (€ 4,9 miljoen) voor de realisatie van 200 woningen op de Waddeneilanden. Terschelling is voor deze gelden de penvoerder, omdat het Rijk de gelden niet kon storten aan de GR de Waddeneilanden. De reglementen van het schatkistbankieren geven aan dat gelden die van derden zijn niet meegenomen hoeven te worden in de berekening van de toegestane tegoeden. De overige overschrijding van de tegoeden was van korte duur, waardoor eind 2023 geen bedrag in schatkistbankieren is uitgezet.

Financieringspositie

Bij de berekening van de financieringspositie wordt de boekwaarde van de vaste activa en voorraad gronden afgezet tegen de beschikbare financieringsmiddelen (reserves, voorzieningen en langlopende leningen).

Bij een financieringsoverschot zet de gemeente middelen weg. Bij een financieringstekort heeft de gemeente onvoldoende eigen financieringsmiddelen, waardoor we geld moeten aantrekken bij de Bank Nederlandse Gemeenten. In onderstaande tabel hebben we het jaarlijks financieringstekort of -overschot berekend.

Financieringspositie 2023		
	31-12-2023	1-1-2023
Te financieren		
Lopende en voorgenomen investeringen	€ 17.518.000	€ 18.250.000
Bouwgronden en panden in exploitatie	€ 5.171.000	€ 5.437.000
Totale boekwaarde	**€ 22.689.000**	**€ 23.687.000**
Financieringsmiddelen		
Stand van de reserves	€ 11.018.000	€ 9.458.000
Saldo jaarrekening	€ 351.000	€ 1.302.000
Stand van de voorzieningen	€ 4.826.000	€ 4.663.000
Stand lang vreemd vermogen	€ 9.356.000	€ 10.440.000
Totaal vermogen	**€ 25.551.000**	**€ 25.863.000**
Financieringsoverschot (+) of -tekort (-)	**€ 2.862.000**	**€ 2.176.000**

4.5 Bedrijfsvoering

Het takenpakket binnen bedrijfsvoering bestaat uit de opdrachten die voortvloeien uit het coalitieakkoord “Koers naar de toekomst: Meedenken, Meepraten, Meedoen”, wettelijke- en niet wettelijke taken en going-concern taken. Bij de bedrijfsvoering gaat het om de gehele gemeentelijke organisatie: niet alleen de ambtelijke, maar ook de ‘bestuurlijke’ organisatie. Inwoners verwachten dat de gelden rechtmatig, doelmatig en doeltreffend besteed worden en dat de gemeente een betrouwbaar en transparant is. Deze verwachtingen zijn criteria voor de bedrijfsvoering.

Flexibiliteit in werken

Het einde van de COVID-19 maatregelen betekende niet het einde van het hybride werken. Hybride werken is niet meer weg te denken uit onze samenleving en wordt gezien als een goede arbeidsvoorwaarde. Daarnaast is in 2022 een motie aangenomen waaruit blijkt dat de gemeente open en bereikbaar wil zijn voor inwoners, ondernemers en organisaties. Daarbij hebben we aangegeven dat het gemeentehuis toegankelijk moet zijn voor iedereen. Dit, in combinatie met de uitkomsten van het onderzoek publieksdienstverlening, maakt dat we in 2023 zijn gestart met de ontwikkeling van een herinrichting van het gemeentehuis. De gemeenteraad heeft hier eind 2023 budget voor beschikbaar gesteld.

Daarbij is de insteek dat de raadszaal, de hal en een deel van de ruimtes die aansluiten bij de publieke ruimtes anders ingericht worden, zodat ze goed passen bij de wensen van de burger, ondernemers, raad en organisatie. Daarbij is het doel dat het gemeentehuis een plaats van ontmoeting en overleg wordt. De backoffice wordt een plek waar medewerkers zich bezighouden met niet-standaard werkzaamheden. De taken die meer regulier zijn, kunnen ook vanuit huis gedaan worden. Vaste werkplekken zullen daarom verdwijnen. De werkplekken die blijven, worden aangepast aan de hybride maatschappij. Dit is slechts een onderdeel van de transitie naar een moderne organisatie met een toekomstbestendige publieksdienstverlening.

Publieksdienstverlening

Het herinrichten van het gemeentehuis is slechts een onderdeel van de publieksdienstverlening. Op basis van de bevindingen van inwoners, ondernemers en medewerkers hebben we een plan van aanpak opgesteld, waarbij zaken op korte termijn of langere termijn opgepakt worden. De leidraad hiervoor het is Kompas Toekomstbestendige dienstverlening.

Zo is in 2023 het gemeentehuis en de ingang van het gemeentehuis beter benadrukt door de plaatsing borden, gemaakt door een lokale ondernemer. Daarnaast investeren we flink in de communicatie met de inwoners, gedurende de gehele behandeltermijn, om tot antwoorden en oplossingen te komen. Ook investeren we in het opleiden van medewerkers in externe en interne communicatie via het bestaande zaaksysteem. En ondanks dat er steeds meer goed gaat, maakt het kleine percentage aan zaken die niet goed gaan dat er nog steeds te leren valt. Dat wordt in 2024 voortgezet. Het gehele ambtelijk apparaat krijgt een opleiding in het praktisch gebruiken van het zaaksysteem en heldere communicatie, die geen ruimte voor interpretatie laat.

Arbeidsmarkt

Op 14 februari 2024 was in de media (NOS Nieuws) het volgende te lezen: "*De arbeidsmarkt blijft onder hoogspanning staan. In de laatste drie maanden van 2023 stonden er tegenover elke 100 werklozen 114 vacatures open en groeide het aantal banen met 45.000. Het aantal werklozen daalde naar 360.000.*"

In 2023 begon de uitstroom van de generatie babyboomers. Hiermee is het einde van de krapte op de arbeidsmarkt nog lang niet in zicht, en zal deze mogelijk nog verder toenemen. Het matchen van de juiste persoon met de juiste baan wordt steeds lastiger. Dit in combinatie met het scala aan taken binnen onze gemeente, onder andere door de overheveling van taken van het Rijk en door nieuwe taken die ontstaan uit nieuwe wetgeving of projecten en programma's. Dit maakt het steeds ingewikkelder om alle taken te kunnen vervullen. Soms vergt het ook specialistische kennis die niet standaard in de organisatie aanwezig hoeft te zijn, zoals bij de implementatie van de omgevingswet. Maar ook deze specialistische bureaus zijn niet of moeilijk te vinden. Dit, in combinatie met door- en uitstroom of uitval van medewerkers, zorgt dat de uitvoering onder druk staat.

Extra investeringen zijn noodzakelijk om kennis en kunde op nieuwe medewerkers over te brengen. De zorg hierover staat ook benoemd in het coalitieakkoord. We hebben structurele versterking nodig en moeten anticiperen op de vervanging bij publieksdienstverlening en techniek, om de dagelijkse werkzaamheden (flexibel) uit te kunnen voeren.

Naast dat we zelf werkzaamheden uitvoeren, huren we voor specialistische taken ook professionals in. Daarvoor creëren we ruimte in de vorm van flexibele formatie. Om voldoende arbeidspotentieel aan te trekken, hebben we gekozen voor een nieuwe strategie in arbeidsmarktcommunicatie. Deze werpt nu al zijn vruchten af. In 2023 hebben we strak gestuurd op de middelen die beschikbaar zijn voor arbeidskrachten en inhuur. Als kleine gemeente, in combinatie met de huidige arbeidsmarkt, is het de vraag hoe realistisch dit is voor de komende jaren.

We hebben in 2023 geïnvesteerd in een goed onboardingprogramma voor nieuwe medewerkers. In 2024 wordt dit verder uitgerold, zodat alle nieuwe medewerkers met een goede basiskennis krijgen van het reilen en zeilen in de organisatie. Daarnaast heeft de Raad begin 2024 een handreiking gedaan door aan de organisatie te vragen wat er nodig is om de taken toekomstbestendig uit te kunnen blijven voeren. Hier wordt een plan voor opgesteld waarbij maatregelen voor de korte, middellange en lange termijn worden benoemd. Hierbij kijken we ook naar lokaal arbeidspotentieel.

Arbeidsmarktcommunicatie

Zoals in de begroting 2023 aangegeven: vacatures zijn er genoeg, sollicitanten zijn er amper. Begin 2023 stond er landelijk een recordaantal van meer dan 400.000 vacatures open. Dankzij een nieuwe arbeidsmarktcampagne in 2023, die insteekt op zowel vacatures als het laten zien wat werken bij de gemeente Terschelling inhoudt, is het voor een groot deel gelukt om de openstaande vacatures te vervullen. In 2024 wordt dit nog verder uitgebouwd binnen de bestaande middelen.

Communicatie

De vraag naar inzet van communicatie is toegenomen. De behoefte komt vanuit de raad, maar daarnaast was er meer communicatie nodig binnen de programma's en projecten van de gemeente. Door de nieuwe inzet van communicatie is de gemeente dichterbij de inwoner komen te staan. Dit zien we terug in de cijfers met betrekking tot sociale media. Elke vorm van communicatie met en door de burger draagt bij aan de zichtbaarheid van gemeente Terschelling, of dat nu een positieve of negatieve reactie is op een facebookbericht of een groot aantal reacties op een enquête. In 2024 starten we met een aanbesteding op het gebied van communicatie.

Uit het recente onderzoek van Coosto onder 342 gemeenten blijkt dat onze gemeente opvallend goed presteert in de online berichtgeving. Niet alleen hebben we een indrukwekkende eerste plaats behaald wat betreft bereik en de waardevolle content van onze gemeentewebsite, maar we scoren ook als nummer één in positief sentiment en het onderhouden van sterke relaties met onze inwoners. Het is inspirerend om te zien dat onze inspanningen om betrokkenheid te stimuleren

vruchten afwerpen, en we zijn trots om te zien dat Terschelling opvalt in dit grote nationale overzicht. Dit succes is een ware erkenning van ons streven naar transparante communicatie en een hechte band met onze gemeenschap.

Begrotingsrechtmatigheid

In de financiële verordening is opgenomen dat geconstateerde onrechtmatigheden welke meer bedragen dan 1% van de totale lasten dienen te worden toegelicht door het college. Het college geeft naast een toelichting ook aan welke maatregelen worden getroffen. 1% van de totale lasten bedraagt € 302.000.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

Omschrijving	Bedrag
In €	
Begrotingscriterium	
1A. Overschrijding lasten programma's	93.000
1B, Overschrijding investeringsbudgetten	
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	
3. Overschrijding van baten en/of lasten en onderschrijding van baten en lasten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de Raad zijn gemeld.	
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	**93.000**
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid (verwijzen naar hetvastgestelde beleid)	
5. Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden	
Voorwaarden criterium	
6. Inkopen niet aanbesteed	354.000
Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium	
7. Wel/geen bevinding en toelichten onder 7.	
Totaal van onrechtmatigheden	**447.000**

6. Inkopen niet aanbesteed.

De inhuur van Communicatie is niet via een aanbestedingsprocedure verlopen, wat heeft geleid tot een afwijking van de geldende handelswijze ten aanzien van de aanbesteding. Deze uitgaven ad € 354.000 overschreden de drempel voor Europese aanbesteding in 2023. De beslissing om niet aan te besteden werd genomen, omdat er geen andere optie was vanwege de dringende noodzaak om snel te handelen vanwege ziekte en het belang van communicatie in het coalitieakkoord en de bestuurlijke situatie. Voor 2024 is de intentie om een aanbesteding te starten, afhankelijk van de keuze tussen het inzetten van een vaste formatie of het blijven inhuren van communicatiediensten.

WNT-verantwoording 2023 gemeente Terschelling

De WNT is van toepassing op gemeente Terschelling. Het voor gemeente Terschelling toepasselijk bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000,- (algemeen bezoldigingsmaximum)

1. Bezoldiging topfunctionaris

Gegevens 2023 (bedragen x € 1)	H.M. de Jong	T. de Jong
Functiegegevens	**Secretaris/directeur**	**Griffier**
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01-31/12	01/01-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,1	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	€ 109.121,66	€ 84.781,43
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 22.986,71	€ 17.066,42
Subtotaal	*€ 132.108,37*	*€ 101.847,85*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 223.000	€ 223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	**€ 132.108,37**	**€ 101.847,85**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling.	N.v.t.	N.v.t.

4.6 Verbonden partijen

Inleiding

In deze paragraaf omschrijven we de beleidsmatige en financiële betrokkenheid van de gemeente bij verbonden partijen. De definitie van een verbonden partij is volgens het BBV:

"Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente bestuurlijk en financieel belang heeft''

Bestuurlijk belang wil zeggen dat de gemeente zeggenschap heeft - in de vorm van stemrecht of vertegenwoordiging in het bestuur - bij de verbonden partij. Het financieel belang bestaat hoofdzakelijk uit het beschikbaar stellen van middelen, die in het geval van faillissement van de partij verloren gaan. Daarnaast kan het ook zo zijn dat de gemeente aansprakelijk is wanneer de verbonden partij haar verplichtingen niet kan nakomen.

Gemeente Terschelling wil als eilandgemeenschap over haar eigen toekomst gaan. Met het oog op het behoud van de gemeentelijke zelfstandigheid moet de gemeente in ieder geval financieel gezond zijn, publiekstaken adequaat uitvoeren en een goede basisdienstverlening in stand houden. Samen met de Waddeneilanden willen we aan duurzame oplossingen werken, waarbij ook nadrukkelijk andere gemeenten en organisaties in beeld zijn. Verbonden partijen zijn de andere organisaties die in beeld zijn om aan goede oplossingen te werken.

De gemeente kent acht publiekrechtelijke verbonden partijen en negen privaatrechtelijke verbonden partijen. Hieronder staat per verbonden partij kort het doel, de bijdrage aan de gemeentelijke beleidsdoelstellingen en de eventuele relevante ontwikkelingen beschreven. Aan het eind van de paragraaf hebben we een tabel opgenomen met de (minimale) financiële gegevens. Deze financiële gegevens bestaan zoveel mogelijk uit de gepubliceerde cijfers over 2022. In enkele gevallen kon er door het ontbreken van de cijfers niets worden ingevuld. Op deze plaatsen zijn de meest recent gepubliceerde cijfers ingevuld.

Publiekrechtelijk verbonden partijen, de gemeenschappelijke regeling	Bestuurlijk vertegenwoordiger
Sociale Dienst Noard West Fryslân	wethouder J. Hoekstra
Centrumregeling Sociaal Domein Fryslân	wethouder G. van Essen
Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)	wethouder J. Hoekstra
Veiligheidsregio Fryslân	Wnd. Burgemeester mr R.S. Cazemier
Gemeenschappelijke regeling De Waddeneilanden	Wnd. Burgemeester mr R.S. Cazemier (DB/AB)
Gemeenschappelijke regeling De Waddeneilanden	wethouder J. Hoekstra/ G van Essen (AB)
"Welstandszorg Hûs en Hiem"	wethouder G. van Essen

Privaatrechtelijk verbonden partijen	Bestuurlijk vertegenwoordiger
N.V. Afvalsturing Friesland (Omrin)	wethouder J. Hoekstra
N.V. Fryslân Miljeu Noardwest	wethouder J. Hoekstra
N.V. Gemeenschappelijke Kredietbank Friesland (Stichting Kredietbank Nederland)	wethouder J. Hoekstra
Coöperatie Openbare Verlichting en Energie Fryslân u.a.	wethouder G. van Essen
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	wethouder J. Hoekstra
Vereniging van Nederlandse Gemeenten	Wnd. Burgemeester mr R.S. Cazemier
Vereniging van Friese Gemeenten, tevens afdeling van de VNG	Wnd. Burgemeester mr R.S. Cazemier
Stichting Passantenhaven Terschelling	wethouder J. Hoekstra
Stichting Beheer Schoolgebouwen Terschelling	wethouder J. Hoekstra

Dienst (SozaWe) Fryslân

De Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid Noardwest-Fryslân voert voor gemeente Terschelling de taken uit op het gebied van sociale zekerheid, maatschappelijke zorg en gesubsidieerde arbeid.

Vanaf januari 2021 is de Dienst omgevormd naar een organisatie voor bedrijfsvoering. De formele sturing en besluitvorming over beleid in het Sociaal Domein verschuift van het bestuur van de Dienst naar de colleges en raden van de gemeenten. De dienstverlening van de Dienst aan inwoners, gemeenten, gebiedsteams en overige partners blijft hetzelfde. Besluiten over beleid en begroting voor het Sociaal Domein worden niet meer door het bestuur van de Dienst, maar door de colleges en raden van Harlingen, Terschelling, Vlieland en Waadhoeke genomen. Daarom zijn er met ingang van 2021 geen openbare bestuursvergaderingen van de Dienst meer.

Financiële gegevens

Publiekrechtelijke verbonden partij bedragen x € 1.000	Indeling risico	Eigen vermogen 31-12-2021	Eigen vermogen 31-12-2022	Vreemd vermogen 31-12-2021	Vreemd vermogen 31-12-2022	Resultaat 2021	Resultaat 2022	Bijdrage 2023
Sociale dienst NW Fryslan	Hoog	655	655	5460	9479	-	-	3.276

*cijfers uit concept begroting 2024

Centrumregeling Sociaal Domein Friesland (SDF)

De centrumregeling Sociaal Domein Friesland doet de professionele inkoop en beleidsvoorbereiding van een aantal taken op het gebied van Wmo, Jeugdwet en participatiewet voor de gezamenlijke Friese gemeenten. Door middel van deze regeling kunnen deze taken doelmatig en hoogwaardig georganiseerd worden. Er is geen financieel belang van gemeente Terschelling in deze regeling. Daarom tonen we geen tabel met financiële gegevens.

Fryske Ufjieringstsjinst Miljeu & Omjouwing (FUMO)

De gemeenschappelijk regeling FUMO is opgezet met als doel een goede uitvoering van de uitbestede taken op het gebied van milieu en de omgevingswet.

Financiële gegevens

Publiekrechtelijke verbonden partij bedragen x € 1.000	Indeling risico	Eigen vermogen 31-12-2021	Eigen vermogen 31-12-2022	Vreemd vermogen 31-12-2021	Vreemd vermogen 31-12-2022	Resultaat 2021	Resultaat 2022	Bijdrag 2023
Fryske Utfjieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)	Gemiddeld	1.422	1.207	5280	3823	121	72	171

Veiligheidsregio Fryslân

De Veiligheidsregio Fryslân behartigt de belangen van alle Friese gemeenten op de volgende terreinen:

- Publieke gezondheidszorg;
- Brandweerzorg;
- Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen;
- Rampenbestrijding en crisisbeheersing.

Hiermee bevorderen we de multidisciplinaire samenwerking en coördinatie in de uitvoering van rampenbestrijding en crisisbeheersing bevorderd. Daarnaast wordt er een gemeenschappelijke meldkamer beheerd en in stand gehouden.

De burgemeester van Terschelling neemt deel in het algemeen bestuur van de regio. Het bestuurlijk belang bestaat uit het waarborgen van de (brand- en gezondheids)veiligheid en een adequate rampenorganisatie.

Financiële gegevens

Publiekrechtelijke verbonden partij bedragen x € 1.000	Indeling risico	Eigen vermogen 31-12-2021	Eigen vermogen 31-12-2022	Vreemd vermogen 31-12-2021	Vreemd vermogen 31-12-2022	Resultaat 2021	Resultaat 2022	Bijdrag 2023
Veiligheidsregio Fryslân	Gemiddeld	9.753	9.527	87.724	81.044	985	894	860

De Waddeneilanden

De gemeenschappelijke regeling de Waddeneilanden is er om de gemeenschappelijke belangen van de Waddeneilanden te behartigen. Gemeenschappelijke standpunten van de deelnemende gemeenten kunnen hiermee sterker worden uitgedragen, zodat er meer invloed uitgeoefend kan worden op instanties en andere overheden. Daarnaast ontstaat kostenefficiëntie en een gemeenschappelijk beleidskader doordat taken gemeenschappelijk worden opgepakt. Het algemeen bestuur van de GR de Waddeneilanden bestaat uit de colleges van alle deelnemende gemeenten.

Financiële gegevens

Publiekrechtelijke verbonden partij bedragen x € 1.000	Indeling risico	Eigen vermogen 31-12-2021	Eigen vermogen 31-12-2022	Vreemd vermogen 31-12-2021	Vreemd vermogen 31-12-2022	Resultaat 2021	Resultaat 2022	Bijd 20
Gemeenschappelijke regeling de Waddeneilanden	Gemiddeld	268	345	414	332	-131	98	25

Welstandszorg Hûs en Hiem

Deze gemeenschappelijke regeling behartigt de belangen op het gebied van de bouwkundige, stedenbouwkundige en landschappelijke schoonheid in de provincie Fryslân. Het financiële belang van de regeling is afhankelijk van de werkzaamheden/opdrachten die in opdracht van de gemeente worden uitgevoerd. De kosten worden hierbij doorbelast aan de aanvragers van vergunningen.

Financiële gegevens

Publiekrechtelijke verbonden partij bedragen x € 1.000	Indeling risico	Eigen vermogen 31-12-2021	Eigen vermogen 31-12-2022	Vreemd vermogen 31-12-2021	Vreemd vermogen 31-12-2022	Resultaat 2021	Resultaat 2022
Welstandszorg Hûs en Hiem	Gemiddeld	455	338	136	483	96	-109

Afvalsturing Friesland & Fryslân Miljeu Noordwest

Omrin is inzamelaar en verwerker van afval. Zij dragen zorg voor het voorkomen, verwijderen, bewerken en verwerken van het Friese afval volgens de voorgeschreven milieudoelstellingen, tegen zo laag mogelijke kosten. Het bestuurlijk belang bestaat uit een stemrecht naar rato van het aandelenbezit. Het aandelenbezit van gemeente Terschelling bedraagt 1,5% in Afvalsturing Friesland en 2% in Fryslân Miljeu Noordwest.

Financiële gegevens

Privaatrechtelijke verbonden partij bedragen x € 1.000	Indeling risico	Aandeel gemeente Terschelling	Eigen vermogen 31-12-2021	Eigen vermogen 31-12-2022	Vreemd vermogen 31-12-2021	Vreemd vermogen 31-12-2022	Resultaat 2021	Resu 20
N.V. Afvalsturing Friesland (Omrin)	Gemiddeld	1,5%	64.757	70.303	128.437	119.141	4.936	7.8

Privaatrechtelijke verbonden partij bedragen x € 1.000	Indeling risico	Aandeel gemeente Terschelling	Eigen vermogen 31-12-2021	Eigen vermogen 31-12-2022	Vreemd vermogen 31-12-2021	Vreemd vermogen 31-12-2022	Resultaat 2021	Resu 20
B.V. Fryslân Miljeu Noordwest	Gemiddeld	2%	11.487	11.303	25.340	23.497	2.834	1.4

Kredietbank Nederland

De Kredietbank Nederland maakt het mogelijk dat er financiële dienstverlening kan worden verleend aan personen die om wat voor reden dan ook niet bij een reguliere bankinstelling terecht kunnen.
Het stemrecht in deze verbonden partij wordt bepaald naar rato van de kapitaalverstrekking.

Financiële gegevens

Privaatrechtelijke verbonden partij bedragen x € 1.000	Indeling risico	Eigen vermogen 31-12-2021	Eigen vermogen 31-12-2022	Vreemd vermogen 31-12-2021	Vreemd vermogen 31-12-2022	Resultaat 2021	Begroot Resultaat 2022
Kredietbank Nederland	Laag	2.656	n.n.b.	37.636	n.n.b.	negatief	n.n.b.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

De BNG bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, en ook het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. De BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.

Financiële gegevens

Privaatrechtelijke verbonden partij bedragen x € 1.000	Indeling risico	Aandeel gemeente Terschelling	Eigen vermogen 31-12-2021	Eigen vermogen 31-12-2022	Vreemd vermogen 31-12-2021	Vreemd vermogen 31-12-2022	Resultaat 2021	Re
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	Laag	0,006%	5.062.000	4.615.000	143.995.000	107.459.000	350.000	40

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)

De VNG helpt gemeenten bij de vervulling van hun bestuurstaken. Ze ondersteunen bij het maken van afspraken met andere overheden over het arbeidsvoorwaardenbeleid in de overheidssector en overeenkomsten inzake arbeidsvoorwaarden van personeel in de sector gemeenten aan te gaan met werknemersorganisaties. Daarnaast behartigen ze de belangen van leden die samenhangen met de uitgevoerde bestuurs- en beheerstaken. De leden van de VNG hebben een stemrecht naar een veelvoud van 1000 inwoners per gemeente.

Financiële gegevens

Privaatrechtelijke verbonden partij bedragen x € 1.000	Indeling risico	Eigen vermogen 31-12-2021	Eigen vermogen 31-12-2022	Vreemd vermogen 31-12-2021	Vreemd vermogen 31-12-2022	Resultaat 2021	Begroot Resultaat 2022	Bijdrage 2021
Vereniging van Nederlandse Gemeenten	Laag	63.912	n.n.b.	74.248	n.n.b.	1.124	n.n.b.	10

Vereniging van Friese Gemeenten

De Vereniging van Friese Gemeenten (VFG) is een vereniging waarbinnen gemeentebestuurders en raadsleden elkaar ontmoeten en kennis delen. De VFG is op landelijk niveau voor de VNG een provinciale partner in het delen van kennis, het ophalen van vragen en het afstemmen van standpunten. De VFG speelt daarom ook een actieve rol als het gaat om signaleren en doorgeven van relevante kennis voor de leden. Financiële gegevens zijn hierbij niet van toepassing. Daarom tonen we geen tabel met financiële gegevens.

Coöperatie Openbare Verlichting en Energie Fryslân

De Coöperatie Openbare Verlichting en Energie Fryslân U.A. draagt zorg voor het beheer en onderhoud van de openbare verlichting op het eiland. Daarnaast koopt de coöperatie collectief energie (en de verduurzaming daarvan) in via een samenwerkingsverband.

Financiële gegevens

Privaatrechtelijke verbonden partij bedragen x € 1.000	Indeling risico	Eigen vermogen 31-12-2021	Eigen vermogen 31-12-2022	Vreemd vermogen 31-12-2021	Vreemd vermogen 31-12-2022	Resultaat 2021	Resultaat 2022	Bijdrage 2021
Coöperatie Openbare Verlichting en Energie Fryslân u.a. (OVEF)	Laag	445	n.n.b.	53	n.n.b.	n.v.t.	n.v.t.	9

Stichting Passantenhaven Terschelling

Stichting Passantenhaven Terschelling beheert en exploiteert de passantenhaven aan de Dellewal op Terschelling. De stichting zorgt ervoor dat alle benodigde voorzieningen optimaal zijn, zodat de veiligheid kan worden gegarandeerd voor de gebruikers van de passantenhaven. Samen met de watersportvereniging ''Het Wakend Oog'' zorgt de gemeente ervoor dat de stichting haar taken kan blijven voortzetten. Wethouder Hoekstra maakt deel uit van het bestuur van deze stichting.

Financiële gegevens

Privaatrechtelijke verbonden partij bedragen x € 1.000	Indeling risico	Eigen vermogen 31-12-2019	Eigen vermogen 31-12-2020	Vreemd vermogen 31-12-2019	Vreemd vermogen 31-12-2020	Resultaat 2019	Resultaat 2020
Stichting Passantenhaven Terschelling*	Laag	1363	1401	217	393	103	37

Stichting beheer Schoolgebouwen

Deze stichting beheert de “Brede school” op West-Terschelling. Het bestuur wordt gevormd door een vertegenwoordiger van de gemeente en de directieleden van beide schoolbesturen.

Financiële gegevens

Privaatrechtelijke verbonden partij bedragen x € 1.000	Indeling risico	Eigen vermogen 31-12-2021	Eigen vermogen 31-12-2022	Vreemd vermogen 31-12-2021	Vreemd vermogen 31-12-2022	Resultaat 2021	Resultaat 2022	Bijdrage 2021
Stichting Beheer Schoolgebouwen Terschelling	Laag	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	24

4.7 Grondbeleid

Een van de middelen van een gemeente om ruimtelijke doelstellingen te verwezenlijken bij het uitvoeren van het omgevingsbeleid is het grondbeleid. In het kader van het omgevingsbeleid wordt de maatschappelijk gewenste bestemming van de grond vastgelegd. Dit gebeurt via een plan of besluit op basis van de Wet ruimtelijke ordening (Wro). De gemeenteraad heeft de kaderstellende en controlerende functie ten aanzien van het grondbeleid en dus ook de daarbij behorende begrotingen en verantwoordingen.

Grondbeleid vergt keuzes van een gemeenteraad die gevolgen hebben voor de lange termijn. De ontwikkeling van gebieden houdt meer in dan het maken van een bestemmingsplan. Zaken als eigendom van grond, het al dan niet verwerven en uitgeven ervan, het gebruik voor openbare ruimte en infrastructuur, inspraak en voldoen aan vereisten als milieu, maken gebiedsontwikkeling complex met vaak tijdrovende procedures.

Dat vraagt om een zorgvuldige afweging. Gezien de lange looptijd en de blijvende invloed op de gemeente van de uitvoering en de bouwresultaten is het van belang dat de gemeenteraad de relatie legt met het maatschappelijk doel. Dit kan bijvoorbeeld gaan om het beperken van de krapte op de woningmarkt, het stimuleren van economische bedrijvigheid en werkgelegenheid, het beter aansluiten op de samenstelling en bevolkingsopbouw van de gemeente of het verhogen van de kwaliteit van de leefomgeving. Het beleid biedt daarmee de handvatten om te kunnen sturen op de te bereiken doelstellingen en evenwichtig om te gaan met de (schaarse) ruimte.2

In de paragraaf grondbeleid stelt de raad de kaders vast voor de uitvoering van grondbeleid. In de paragraaf kunnen nieuwe ontwikkelingen op de grondmarkt aan bod komen. In elk geval wordt altijd teruggegrepen op vorige paragrafen grondbeleid; wat geldt nog steeds en wat is veranderd.

Daarbij gelden de volgende uitgangspunten;

• Het bereiken van maatschappelijke en bestuurlijke doelstellingen,

• Winst en risico,

• Praktische uitvoerbaarheid.

Grondexploitatierisico’s

Grondbeleid gaat gepaard met financiële kansen en risico’s. De gemeente Terschelling heeft geen afzonderlijke reserve grondexploitatie. Als bekend is dat een complex een negatief resultaat krijgt, dan dient volgens de financiële voorschriften een voorziening te worden gevormd om het tekort af te dekken. De gemeente Terschelling kent in het algemeen een relatief bescheiden grondexploitatie. De kosten welke aan de grondexploitatie worden toegerekend zijn vrijwel uitsluitend externe kosten.

Het overzicht van de lopende grondexploitaties is per 31 december 2023 als volgt:

Grondexploitaties	Boekwaarde 1-1-2023	Vermeerderingen	Verminderingen	31-12-2023
Dellewal	€ 2.217.000	-	-	€ 2.217.000
Klu Locatie	€ 266.000	-	€ 266.000	-
Totaal	**€ 2.483.000**	-	-	**€ 2.217.000**

Dellewal

Voor de locatie 'voormalige dancing Dellewal' vindt de planvorming plaats in 2024 en 2025. Door de regels rondom stikstof, het ontbreken van een duidelijke visie op de ontwikkeling van het gebied en de boekwaarde die moet worden 'terugverdiend' is gebiedsontwikkeling lastig op deze locatie.

4.8 Openbaarheidsparagraaf Jaarrekening 2023

Paragraaf 4.8: Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid

Op basis van de Woo moet in de jaarrekening achteraf verslag worden gedaan over de uitvoering van de Wet open overheid in het voorgaande jaar. Van deze verslaglegging is de openbaarheidsparagraaf de verschijningsvorm. De verslaglegging omvat zowel de passieve als de actieve openbaarmaking van overheidsinformatie.

Passieve openbaarmaking:

Aantal ingediende Woo aanvragen in 2023 en de afhandelingsduur

In 2023 zijn 28 Woo-aanvragen ingediend. Gemiddeld zijn dat 2 Woo-aanvragen per maand. In 2022 waren 21 aanvragen ingediend. Deze stijging is niet goed te verklaren.

In 2023 is in totaal bijna 337 uur aan de behandeling van Woo-aanvragen besteed. Dit betekent een gemiddelde afhandelingsduur van 10,2 uur per Woo-aanvraag. We merken hierbij op dat het in sommige gevallen om 50 minuten afhandelingstijd gaat en in een andere zaak bijvoorbeeld om 24 uren. Er staan nog 2 aanvragen uit december 2023 open. Die zijn vlak vóór de jaarwisseling ingediend. De beslissingen op die aanvragen worden in 2024 genomen.

Een Woo-aanvraag moet in eerste instantie binnen 4 weken worden afgehandeld. De termijn kan met maximaal 2 weken worden verlengd als het om ingewikkelde of omvangrijke Woo-aanvragen gaat. Het is bij 75% van het aantal Woo-aanvragen gelukt om binnen de termijn van maximaal 6 weken een besluit te nemen. Dat was in 2022 echter 95% van het aantal ingediende aanvragen het geval. Deze afname in tijdig beslissen op de aanvraag heeft deels te maken met de omvang van ingediende Woo verzoeken.

De onderwerpen de wijze van afhandeling van de aanvragen

De Woo-aanvragen gingen over:

- Vergunningen;
- WOZ-zaken;
- BRP-zaken;
- Het Eilân festival;
- WMO;
- FUMO;
- Handhaving woonvoorraad;
- De bestuurscrisis;
- Ruimtelijke Ordening;
- Rechtmatigheid werk welstandscommissie.

De wijze van afhandelen van de WOO-aanvragen:

- Inhoudelijk afgehandelde Woo-aanvragen: 28
- Ingetrokken Woo-aanvragen: 0
- buiten behandeling gelaten: 0
- doorgestuurd naar een andere instantie: 0
- Nog af te handelen verzoeken uit 2023 in 2024: 2

Conclusies

- Het aantal Woo-aanvragen is gestegen van 21 in 2022 naar 28 in 2023;
- De onderwerpen van de Woo-aanvragen zijn uiteenlopend;
- De beslistermijnen van de Woo-aanvragen werden in 75% van de gevallen gehaald.

Actieve openbaarmaking

Niet alle informatiecategorieën hoeven ineens actief openbaar gemaakt te worden. De regering zal aangeven wanneer welke informatiecategorie actief openbaar gemaakt moet worden. Het staat de gemeente vrij om daarin zelf het voortouw te nemen en te bepalen welke overheidsinformatie wanneer actief gepubliceerd gaat worden.

Momenteel maken we al informatie uit de volgende informatiecategorieën openbaar:

- verordeningen;
- beleidsregels en mandaatregelingen;
- de raadstukken en agenda;
- de besluitenlijsten en agenda van het college;
- jaarverslagen;
- beleidsplannen;
- wie contactpersoon Wet open overheid is voor de gemeente Terschelling.

Nog actief openbaar te maken documenten zijn:

- Woo verzoeken;
- convenanten;
- jaarplannen;
- onderzoeksrapporten waarvan de gemeente opdrachtgever is;
- verplichting tot verstrekking van subsidies;
- beschikkingen op aanvraag van burgers;
- schriftelijke oordelen in klachtprocedures;
- adviezen van gemeentelijke adviescommissies (de bezwaarschriftencommissie uitgezonderd);
- gegevens van de gemeentelijke uitvoeringsorganisatie.

In het eerste kwartaal van 2024 wordt een plan van aanpak gemaakt over welke informatiecategorieën in 2024 en in 2025 actief openbaar worden gemaakt.

4.9 Personele lasten

Het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) schrijft het volgende voor over het opnemen van overhead:

In de programma's moeten alleen de kosten worden opgenomen van het primaire proces. De kosten moeten zoveel mogelijk direct worden toegerekend aan de betreffende taken en activiteiten. Activiteiten die onder de overhead vallen, zijn grofweg in te delen in: ondersteunende afdelingen (zoals activiteiten van personeelszaken, facilitaire zaken, financiën) en ondersteunende personen op de taakvelden (zoals activiteiten van leidinggevenden, secretariaat).

In de tabel is opgenomen op welke wijze de personeelskosten zijn verdeeld over de verschillende programma's.

2023					
Team	Totaal loonbegroting	Uitputting 2023	Verschil	Programma	Taakveld
Raadsleden totaal	-190.000	-176.000	14.000	0	0.1
B&W totaal	-365.000	-280.000	85.000	0	0.1
Babs totaal	-10.000	-12.000	-2.000	0	0.2
Loondifferentiatie	-40.000	-6.000	34.000	0	0.4
Staf totaal	-1.245.000	-1.333.000	-88.000	0	0.4
Directie totaal	-279.000	-153.000	126.000	0	0.4
Griffie totaal	-171.000	-201.000	-30.000	0	0.1
Teamleiders totaal	-311.000	-372.000	-61.000	0	0.4
Ondersteuning totaal	-468.000	-627.000	-159.000	0	0.4
Beleid totaal	-843.000	-931.000	-88.000	0	0.4
Publiek totaal	-744.000	-768.000	-24.000	0	0.4
Eilandteam totaal	-316.000	-382.000	-66.000	6	6.1
Techniek totaal	-321.000	-445.000	-124.000	0	0.4
Buitendienst totaal	-647.000	-620.000	27.000	0	0.4
Buitendienst riolering totaal	-135.000	-135.000	-	7	7.2
Techniek afval totaal	-19.000	-19.000	-	7	7.3
Haven totaal	-197.000	-263.000	-66.000	2	2.4
Behouden Huys totaal	-227.000	-240.000	-13.000	5	5.4
CNL totaal	-164.000	-163.000	1.000	5	5.4
Overig totaal	-278.000	15.000	293.000	0	0.4
Reservering ziekte en WW-rechten	-225.000	-	225.000	0	0.4
Detachering	120.000	49.000	-71.000		

2023					
Totaal	**-7.075.000**	**-7.062.000**	**13.000**		

De gemeente Terschelling is een kleine organisatie. Dit leidt ertoe dat de directie en de teamleiders, die volgens de richtlijnen van het BBV moeten worden aangemerkt als overhead, naast hun managementtaken ook voor een deel hun tijd besteden aan directe taken en projecten binnen de organisatie. Wij schatten, op basis van de ervaring van de afgelopen jaren, de verhouding tussen managementtaken en directe- en projecttaken in op circa 50/50.

In de tabel is te zien dat er in 2023 € 13.000 is overhouden van een totaalbudget. Dit is te wijten aan een strakke sturing en monitoring op de uitgaven. Dit wil overigens niet zeggen dat het een gemakkelijke opgave is geweest om in de plus uit te komen. Vacatures zijn moeilijk vervulbaar of medewerkers moeten geschikt gemaakt worden voor de functie door middel van extra coaching of tijdelijke dubbele inzet. Hierdoor is er sprake van inzet van extra inhuur of middelen. Ook zijn er medewerkers die de voorkeur geven om als zzp'er ingezet te worden in plaats van een arbeidsovereenkomst met de gemeente.

5. Controleverklaring van de accountant

6. Bijlagen

6.1 Staat van reserves en voorzieningen

Reserves zonder bepaalde bestemming												
						Vermeerderingen:				Verminderingen:		
omschrijving	Saldo 1-1-2022 (na resultaat)	Mutaties 2022	Saldo 1-1-2023 vóór resultaat	Bestemming resultaat 2023	Saldo 1-1-2023 na resultaat	Ten laste van de exploitatie	Rente-bijschrijvingen	Bijdragen van derden	Totaal vermeer-deringen	Ten gunste van de exploitatie	Totaal vermin-deringen	Saldo 31-12-2023
Algemene Reserve	4.489.000	-	4.489.000	1.302.000	5.791.000				-	2.250.000	2.250.000	3.541.000
A - Reserves zonder bepaalde bestemming	**4.489.000**	**-**	**4.489.000**	**1.302.000**	**5.791.000**	**-**	**-**	**-**	**-**	**2.250.000**	**2.250.000**	**3.541.000**

Reserves met een door de raad bepaalde bestemming												
						Vermeerderingen:				Verminderingen:		
omschrijving	Saldo 1-1-2022 (na resultaat)	Mutaties 2022	Saldo 1-1-2023 vóór resultaat	Bestemming resultaat 2022	Saldo 1-1-2023 na resultaat	Ten laste van de exploitatie	Rente-bijschrijvingen	Bijdragen van derden	Totaal vermeer-deringen	Ten gunste van de exploitatie	Totaal vermin-deringen	Saldo 31-12-2023
Reserve Recreatie	477.000	-	477.000	-	477.000				-	51.000	51.000	426.000
Reserve Exploitatie Behouden Huys	51.000	-	51.000		51.000				-		-	51.000
Reserve Havenbedrijf	4.098.000	-141.000	3.957.000		3.957.000	344.000			344.000	253.000	253.000	4.048.000
Reserve Waddenprogramma	-	-	-		-	2.250.000			2.250.000	-	-	2.250.000
Reserve Volkshuisvesting	224.000	-	224.000		224.000	-			-	-	-	224.000
Reserve budgetoverheveling	638.000	-398.000	240.000		240.000	456.000			456.000	240.000	240.000	456.000
Reserve "Dr. J.W. van Dierenfonds"	20.000	1.000	21.000		21.000	1.000			1.000		-	22.000

Reserves met een door de raad bepaalde bestemming												
B - Reserves met een door de raad bepaalde bestemming	**5.508.000**	**-538.000**	**4.970.000**	**-**	**4.970.000**	**3.051.000**	**-**	**-**	**3.051.000**	**544.000**	**544.000**	**7.477.000**
NOG TE BESTEMMEN RESULTAAT		**0**	**1.302.000**	**-1.302.000**								**351.000**
TOTAAL GENERAAL RESERVES	**9.997.000**	**-538.000**	**10.761.000**	**-**	**10.761.000**	**3.051.000**	**-**	**-**	**3.051.000**	**2.794.000**	**2.794.000**	**11.369.000**

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's												
						Vermeerderingen:				Verminderingen:		
omschrijving	Saldo 1-1-2022 (na	Mutaties 2022	Saldo 1-1-2023 vóór resultaat	Bestemming resultaat 2022	Saldo 1-1-2023 na resultaat	Ten laste van de exploitatie	Rente-bijschrijvingen	Bijdragen van derden	Totaal vermeer-	Ten gunste van de exploitatie	Totaal vermin-deringen	Saldo 31-12-2023

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's												
	resultaat)								deringen			
Voorziening spaaruren personeel	20.000	-	20.000		20.000				-		-	20.000
Voorziening verplichtingen voormalige bestuurders	1.432.000	-165.000	1.267.000		1.267.000	63.000			63.000	102.000	102.000	1.228.000
Voorziening afkoopsommen graven	169.000	-5.000	164.000		164.000	18.000			18.000	28.000	28.000	154.000
C - Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	**1.621.000**	**-170.000**	**1.451.000**	**-**	**1.451.000**	**81.000**	**-**	**-**	**81.000**	**130.000**	**130.000**	**1.402.000**

Onderhoudsvoorzieningen												
						Vermeerderingen:				Verminderingen:		
omschrijving	Saldo 1-1-2022 (na resultaat)	Mutaties 2022	Saldo 1-1-2023 vóór resultaat	Bestemming resultaat 2022	Saldo 1-1-2023 na resultaat	Ten laste van de exploitatie	Rente-bijschrijvingen	Bijdragen van derden	Totaal vermeer-deringen	Ten gunste van de exploitatie	Totaal vermin-deringen	Saldo 31-12-2023
Onderhoudsvoorziening rioleringen	992.000	-72.000	920.000		920.000	33.000			33.000	-	-	953.000
Onderhoudsvoorziening wegen en paden	442.000	-3.000	439.000		439.000	465.000			465.000	441.000	441.000	463.000
Onderhoudsvoorziening gemeentelijke gebouwen	639.000	54.000	693.000		693.000	230.000			230.000	108.000	108.000	815.000
D - Onderhoudsvoorzieningen	**2.073.000**	**-21.000**	**2.052.000**	**-**	**2.052.000**	**728.000**	**-**	**-**	**728.000**	**549.000**	**549.000**	**2.231.000**

Door derden beklemde middelen												
						Vermeerderingen:				Verminderingen:		

Door derden beklemde middelen												
omschrijving	Saldo 1-1-2022 (na resultaat)	Mutaties 2022	Saldo 1-1-2023 vóór resultaat	Bestemming resultaat 2022	Saldo 1-1-2023 na resultaat	Ten laste van de exploitatie	Rente-bijschrijvingen	Bijdragen van derden	Totaal vermeer-deringen	Ten gunste van de exploitatie	Totaal vermin-deringen	Saldo 31-12-2022
Voorziening onderwijs	1.267.000	-107.000	1.160.000		1.160.000	32.000			32.000		-	1.192.000
E - Door derden beklemde middelen	**1.267.000**	**-107.000**	**1.160.000**	**-**	**1.160.000**	**32.000**	**-**	**-**	**32.000**	**-**	**-**	**1.192.000**
TOTAAL GENERAAL VOORZIENINGEN	**4.961.000**	**-298.000**	**4.663.000**	**-**	**4.663.000**	**841.000**	**-**	**-**	**841.000**	**679.000**	**679.000**	**4.825.000**
TOTAAL GENERAAL RESERVES EN VOORZIENINGEN	**14.958.000**	**-836.000**	**15.424.000**	**-**	**15.424.000**	**3.892.000**	**-**	**-**	**3.892.000**	**3.473.000**	**3.473.000**	**16.194.000**

6.2 Staat van langlopende leningen

Langlopende geldleningen									
Nr.	Geldverstrekker	Oorspronkelijk bedrag	Laatste aflossing	%	Begin dienstjaar	Opgenomen geldlening	Rentelast	Aflossing	Eind dienstjaar
Binnenlandse banken									
6	BNG	3.000.000	2036	4,165	1.400.000	-	62.000	100.000	1.300.000
7	BNG	896.000	2036	1,420	650.000	-	10.000	43.000	607.000
13	BNG	338.170	2034	2,420	220.000	-	6.000	16.000	204.000
15	BNG	1.000.000	2023	4,225	65.000	-	6.000	65.000	-
16	NWB	2.000.000	2031	0,100	900.000	-	900	100.000	800.000
17	NWB	4.000.000	2041	0,300	2.530.000	-	8.000	135.000	2.395.000
18	BNG	1.500.000	2025	0,870	450.000	-	5.000	150.000	300.000
19	BNG	1.500.000	2025	0,890	450.000	-	5.000	150.000	300.000
20	BNG	2.000.000	2029	0,550	1.400.000	-	9.000	200.000	1.200.000
22	BNG	2.500.000	2041	0,440	2.375.000	-	11.000	125.000	2.250.000
	TOTAAL				**10.440.000**	**-**	**122.900**	**1.084.000**	**9.356.000**

6.3 Staat van gewaarborgde leningen

Nr.	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Naam van de lener *Doel van de lening	Grondslag of percentage v/h deel v/d lening dat door de eigen gemeente wordt gewaarborgd	*Datum raadsbesluit (en nr.) *Datum en nr. goedkeuringsbesluit	Rente %	Restbedrag lening begin dienstjaar	Totaal v/d gewone en buitengewone aflossing	Restbedrag lening eind dienstjaar	Instelling waarbij de gewaarborgde geldlening loopt	Leningnummer
6	669.073	Stichting WoonFriesland	669.073	* 23-01-01	6,03	382.373	34.606	347.767	BNG	40.91489.01
7	758.135	Stichting WoonFriesland	758.135	* 17-09-02	5,24	467.841	32.845	434.996	BNG	40.94894.01
8	741.059	Stichting WoonFriesland	741.059	* 18-03-03	4,58	576.132	17.727	558.405	BNG	40.96101.01
9	1.160.860	Stichting WoonFriesland	1.160.860	* 18-03-03	4,86	900.449	32.810	867.639	BNG	40.96104.02
11	105.731	Gegarandeerde lening ING	105.731	* 25-11-93		105.731	105.731	0	ING	Z 092-019938
12	2.000.000	Stichting WoonFriesland	2.000.000		4,61	2.000.000	0	2.000.000	Nederlandse Waterschapsbank nv	40069/10025551
13	1.000.000	Stichting WoonFriesland	1.000.000		4,49	1.000.000	0	1.000.000	BNG	40.101.625

Nr.	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Naam van de lener *Doel van de lening	Grondslag of percentage v/h deel v/d lening dat door de eigen gemeente wordt gewaarborgd	*Datum raadsbesluit (en nr.) *Datum en nr. goedkeuringsbesluit	Rente %	Restbedrag lening begin dienstjaar	Totaal v/d gewone en buitengewone aflossing	Restbedrag lening eind dienstjaar	Instelling waarbij de gewaarborgde geldlening loopt	Leningnummer
		TOTALEN				**5.432.526**	**223.719**	**5.208.807**		

6.4 Opbrengst en verdeling toeristenbelasting

De bruto-opbrengst van de toeristenbelasting 2023 bedraagt:

	Rekening 2023	Begroting 2023	Rekening 2022
In €			
Toeristenbelasting via logiesverstrekkers	2.328.000	2.470.000	2.417.000
Forensenbelasting	909.000	862.000	802.000
Toeristenbelasting bruine vloot	156.000	156.000	158.000
Toeristenbelasting jachthaven	165.000	110.000	156.000
Toeristenbelasting 1e dag	796.000	720.000	780.000
Bruto-opbrengst	**4.354.000**	**4.318.000**	**4.313.000**
Inningskosten	-59.000	-40.000	-47.000
Netto-opbrengst	**4.295.000**	**4.278.000**	**4.266.000**

Deze netto-opbrengst wordt o.a. aangewend ter dekking van de hieronder vermelde uitgaven.

Omschrijving	Rekening 2023	Begroting 2023	Rekening 2022
In €			
APV en Drank- en Horecawetgeving	30.000	21.000	34.000
Veiligheidsbeleid en openbare orde	187.000	142.000	131.000
Brandweer en rampenbestrijding	318.000	321.000	313.000
Ruimtelijke ordening: bestemmingsplannen	55.000	99.000	92.000
Beheer en onderhoud openbaar groen	129.000	138.000	109.000
CNL	108.000	202.000	98.000
Project Tonnenloods	37.000	24.000	4.000-
Bevordering toerisme, incl. VVV e.d.	314.000	365.000	248.000
Museum 't Behouden Huys	322.000	325.000	316.000
Onderhoud wegen en fietspaden	483.000	450.000	325.000
Opruimen zwerfvuil/straatreiniging	81.000	72.000	73.000
Exploitatie havens voor toerisme (incl. toiletvoorziening)	126.000	169.000	248.000
Uitvoering masterplan haven	678.000	641.000	339.000
Strandbewaking en beheer	233.000	201.000	185.000
Openbaar bibliotheekwerk	99.000	100.000	96.500
Bijdrage Oerol	91.000	78.000	79.000
Exploitatie bijdrage Optisport NV	288.000	281.000	277.000
Gemeentelijke website en voorlichting	113.000	113.000	150.000
Juridische ondersteuning	32.000	39.000	17.500
Gevonden en verloren voorwerpen	-	4.000	1.000
Toerekening salariskosten ambtelijke organisatie			
in verband met toeristische voorzieningen	826.000	859.000	903.000
Storting reserve recreatie			235.000
Saldo	255.000-	366.000-	-
Totaal aangewend ten behoeve van de exploitatie	**4.295.000**	**4.278.000**	**4.266.000**

6.5 Verantwoording budget cofinanciering 2023

In de begroting is een jaarlijks budget van €50.000,- beschikbaar voor de cofinanciering van projecten die passen binnen de provinciale subsidiekaders voor leefbaarheid. In 2023 zijn de volgende aanvragen gehonoreerd vanuit dit budget:

Gemeentelijke cofinanciering in 2023	
In €	Bedrag
St. Museumreddingboot Terschelling - Restauratie oudste motorreddingsboot ter wereld	2.500
St. Willemijn Steentjes - Eten van eigen bodem Terschelling	2.500
St. Jeugdwerk Terschelling - Speulbos	2.500
St. Ons Schellingerland - Redding/renoveren historische seinpaal	2.500
St. T-Jazz - Lakmaker's T-Jazz Terschelling 2023	2.000
St. Circulair Terschelling - Verduurzaming festivals	8.000
Basecampus - Global Goals GO 2023	1.250
St. Muziek Onderwijs Terschelling - Muziek voor iedereen op Terschelling	2.000
Staatsbosbeheer - Het buitenlokaal	2.500
St. Ouderraad 't Hunnighouwersgat - Vergroenen schoolplein OBS 't Hunnighouwersgat	1.500
Totaal ten laste van cofinancieringsbudget 2023	**27.250**

St. Museumreddingboot Terschelling - Restauratie oudste motorreddingsboot ter wereld

De reddingboot "Jhr. J.W.H. Rutgers van Rozenburg" uit 1907 is de oudste motorreddingboot ter wereld en ligt in de Terschellinger haven. Om het schip te behouden voor de toekomst is een restauratie nodig. De boot wordt met name gebruikt voor vaartochten met een educatief karakter.

St. Willemijn Steentjes - Eten van eigen bodem Terschelling

De initiatiefnemers willen de eilander gemeenschap laten meedenken over hoe Terschelling eruit ziet als we zelfvoorzienend zijn op het gebied van voedsel en laten proeven wat er op ons bord ligt als we eten van eigen bodem. Hiervoor doen ze onderzoek naar de voedselbehoefte en producten die op Terschelling geteeld kunnen worden om aan dit eten te komen. Uiteindelijk serveren ze een maaltijd aan een grote, representatieve groep Terschellingers.

St. Jeugdwerk Terschelling - Speulbos

In Midsland-Noord wordt in het Koreabos een speelbos aangelegd met de naam Speulbos. Het wordt een verzameling van uitdagende speelplekken, gemaakt van natuurlijke materialen. Kinderen kunnen hier experimenteren, ontdekken en zich verbinden met de natuur.

St. Ons Schellingerland - Redding/renoveren historische seinpaal

Op het seinpaalduin bij West-Terschelling staat een paal waarmee stormwaarschuwingen aan de scheepvaart worden gegeven. Stichting Ons Schellingerland (SOS) wil deze historische paal behouden en toekomstbestendig maken. Ook krijgt de informatieverschaffing over de seinpaal de aandacht door ter plekke een paneel te plaatsen.

St. T-Jazz - Lakmaker's T-Jazz Terschelling 2023

Op Terschelling wordt jaarlijks het festival Lakmaker's T-Jazz georganiseerd. De organisatie wil aan de editie van 2023 met name op de jeugd gerichte workshops toevoegen, zoals samba percussie, maak je eigen rap en hip hop dansen.

St. Circulair Terschelling - Verduurzaming festivals

Vijf eilander festivals hebben afspraken gemaakt over samenwerking op het gebied van duurzaamheid. In een meerjarenplan stellen ze concrete doelen om de broeikasgasuitstoot van de deelnemende festivals drastisch omlaag te brengen. De festivals pakken deze uitdagingen zowel individueel als gezamenlijk aan. De kracht van dit project zit in de samenwerking, waardoor kennis en ervaring gedeeld kunnen worden.

Basecampus - Global Goals GO 2023

De Sustainable Development Goals (SDG's), zijn 17 doeken om van de wereld een betere plek te maken in 2030. Ze zijn een mondiaal kompas voor uitdagingen als armoede, onderwijs en de klimaatcrisis. Basecampus wil op Terschelling een interactieve app voor de SDG's opstarten om zo scholen en verenigingen meer te leren over deze doelstellingen.

St. Muziek Onderwijs Terschelling - Muziek voor iedereen op Terschelling

Stichting Muziek Onderwijs Terschelling (SMOT) organiseert een drumworkshop, een muziekmarkt, een voorspeelmiddag en een scholenproject. Daarnaast focussen ze zich op promotie om toekomstige aanwas van leden te krijgen en zo de bestaanszekerheid van de SMOT en de fanfares Jubal en Schylge te garanderen.

Staatsbosbeheer - Het buitenlokaal

In Lies staat de werkschuur van Staatsbosbeheer. De omgeving van de werkschuur wordt door Staatsbosbeheer onder de naam Het Buitenlokaal opnieuw ingericht. Er komt een buitenspeeltuin, voedselbos, uitzichtpunt, zintuigenpad, publiekswerkplaats en een educatieve route. Daarmee ontstaat een plek waar veel te ontdekken en te beleven valt.

St. Ouderraad 't Hunnighouwersgat - Vergroenen schoolplein OBS 't Hunnighouwersgat

De Ouderraad van de basisschool van Midsland gaat het schoolplein anders inrichten. Het plein wordt groener door het planten van struiken en bomen en het aanleggen van een creatieve leer- en leestuin.

6.6 Begrippenlijst jaarrekening 2023

Begrippenlijst - Jaarrekening 2023	
Afkorting	**Verklaring**
AB	Algemeen Bestuur
AOW	Algemene Ouderdomswet
ADM	Algemene Dekkingsmiddelen
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
AVE	Aanpak Voorkoming Escalatie
BBV	Besluit Begroting Verantwoording
BCF	Btw-compensatiefonds
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewoon opsporingsambtenaar
BRIKS	Bouw, Reclame, Inrit, Kap, Sloop
BRP	Basis Riolerings Plan
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CNL	Centrum voor Natuur en Landschap
CDOKE	Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid
COELO	Centrum voor onderzoek van de economie van lagere overheden
DIV	Documentaire Informatie Voorziening
EMU saldo	Vorderingssaldo van de totale overheid (Rijksoverheid + decentrale overheden)
FIDO	Financiering Decentrale Overheden
FrIZA	Friesland Integraal Zorgakkoord
FUMO	Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GRP	Gemeentelijk rioleringsplan
GTK	Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IHP	Integraal Huisvestingsplan
ISPS	International Ship and Port facility Security
KLU	Koninklijke Luchtmacht
KNRM	Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs
MEOZ	Meerkosten energie openbare zwembaden
MJOP	Meerjaren Onderhoudsplan
NIEG	Niet In Exploitatie Genomen gronden
NWB	Nederlandse Waterschapsbank
NWF	Noardwest Fryslan
OAB	Onderwijsachterstandenbeleid
OOV	Openbare orde en veiligheid
OR	Ondernemingsraad
OV	Openbaar Vervoer
OVEF	Openbare Verlichting & Energie Fryslân
OZB	Onroerende zaakbelasting

Begrippenlijst - Jaarrekening 2023	
P&C	Planning en Control
PPS	Publiek Private Samenwerking
RO	Ruimtelijke Ordening
SDG	Sustainable Development Goals
SLA	Service Level Agreement
SMOT	Stichting Muziekonderwijs Terschelling
SOS	Stichting Ons Schellingerland
SSC	Shared Service Center
SoZaWe	Sociale Zaken en Werkgelegenheid
SPUK	Specifieke Uitkering
t.o.v.	ten opzichte van
TOV	Terschellinger Ondernemers Vereniging
TOZO	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers
UWV	Uitvoeringinstituut Werknemersverzekeringen
VGRP	Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan
VFG	Vereniging van Friese Gemeenten
VHRROSV	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet Onderwijs
VO	Voorlopig Ontwerp
VSV	Voortijdig schoolverlaten
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
VVV	Vereniging voor Vreemdelingenverkeer
WAO	Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering
WABO	Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
WIA	Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen
WKB	Wet Kwaliteitsborging
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WOO	Wet Open Overheid
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw
WVLBZ	Wet Verlenging Loondoorbetaling bij Ziekte
WW	Werkloosheidswet
ZZP	Zelfstandige zonder personeel

6.7 SiSa

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 12-02-2024

Deze bijlagen kunt u vinden op de website.

Bestandsnaam

- Bijlage 6.7 jaarrekening 2023 Sisa.pdf

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 12-02-2024								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering Juridische grondslag**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
JenV	**A16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbe	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) –	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO)
			Aard controle R Indicator: A16/01	*Aard controle R Indicator: A16/02*	*Aard controle n.v.t. Indicator: A16/03*	*Aard controle R Indicator: A16/04*	*Aard controle R Indicator: A16/05*	*Aard controle R Indicator: A16/06*
			€ 1.060.325	€ 0	€ 0	-€ 189.307	€ 0	€ 0

			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO *Aard controle R* *Indicator:*	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is *Aard controle R* *Indicator:*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/ *Aard controle n.v.t.* *Indicator:*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator:*		
			€ 0	€ 0	€ 871.018	€ 1		
FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/03*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*
					0	0	Ja	Ja
			Wijziging keuze per (2023/2024)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	**Reeks 1**	**Reeks 1**		

			Aard controle *Indicator: B2/07*	*Aard controle* *Indicator: B2/08*	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle* *Indicator: B2/10*		
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*
			Reeks 2	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Reeks 2**

			Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/24*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/25*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/26*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/27*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	

BZK	**C55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebespare nde voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering *Aard controle n.v.t. Indicator: C55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R Indicator: C55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t. Indicator: C55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebespare nde voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering *Aard controle n.v.t. Indicator: C55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R Indicator: C55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t. Indicator: C55/06*
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			

			Aard controle n.v.t. Indicator:	*Aard controle R Indicator:*	*Aard controle n.v.t. Indicator:*			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t. Indicator: C55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t. Indicator: C55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisola *Aard controle n.v.t. Indicator: C55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines *Aard controle n.v.t. Indicator: C55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/ energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t. Indicator: C55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t. Indicator: C55/15*
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R Indicator:*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle Indicator:*				
			€ 0	Ja				

BZK	**C84**	**Specifieke uitkering aan gemeente Terschelling ten behoeve van het versnellen van woningbouw op de** Gemeente Terschelling	Projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C84/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: C84/02*	Cumulatieve besteding tot en met jaar T *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C84/03*	Cumulatieve cofinanciering tot en met jaar T *Aard controle R* *Indicator: C84/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C84/05*
			n.v.t.	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunte *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*
			€ 556	€ 4.116	1		

OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
		Gemeenten	*Aard controle R* *Indicator: D8/01*	*Aard controle R* *Indicator: D8/02*	*Aard controle R* *Indicator: D8/03*	*Aard controle R* *Indicator: D8/04*	*Aard controle R* *Indicator: D8/05*	
			€ 11.482	€ 0	€ 32.574	€ 0	€ 0	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordings informatie voor die gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachter **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordings informatie voor die gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachter **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/09*		
		1						
		2						
		100						

OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 2.597	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordings informatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator:*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het *Aard controle R* *Indicator:*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordings informatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator:*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het *Aard controle R* *Indicator:*		

		1						
		2						
		10						
IenW	**E44B**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordings informatie voor	Beschikkingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01	*Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02*	*Aard controle R Indicator: E44B/03*	*Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04*	*Aard controle R Indicator: E44B/05*	*Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06*
		1						
		2						
		3						
		4						
		5						
		6						
		7						
		8						
		9						
		10						
		11						
		12						
		13						
		14						
		15						
		16						
		17						

		18						
		19						
		20						
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09*			
		1						
		2						
		3						
		4						
		5						
		6						
		7						
		8						
		9						
		10						
		11						
		12						
		13						
		14						
		15						
		16						
		17						
		18						
		19						
		20						

	Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/10*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/11*	Naam/nummer maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/12*	Maatregel afgerond in (jaar T)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/13*
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				

EZK	**F28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R* *Indicator: F28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R* *Indicator: F28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/06*
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle* *Indicator: F28/07*					
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel**	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar	I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderho *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderho *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*

			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de Gemeente Participatiewet *Aard controle* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle* *Indicator: G2/14*				
SZW	**G2A**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet _totaal 2022** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v.	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordings informatie voor	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Besteding (jaar T-1) **IOAW** Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Baten (jaar T-1) **IOAW** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Besteding (jaar T-1) **IOAZ** Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam

		(Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)		I.1 Participatiewet (**PW**)	I.1 Participatiewet (**PW**)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**)
			Aard controle n.v.t. *Indicator: G2A/01*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/02*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/03*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/04*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/05*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/06*
		1	060093 Gemeente	€ 179.202	€ 1.509	€ 58.792	€ 323	€ 7.740
		2						
		100						
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij In de kolommen hiernaast de verantwoordings informatie voor	Baten (jaar T-1) **IOAZ** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**)	Besteding (jaar T-1) **Bbz 2004** levensonderhoud zelfstandigen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**)	Baten (jaar T-1) **Bbz 2004** levensonderhoud zelfstandigen (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**)	Baten (jaar T-1) **WWIK** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**)	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (**PW**)
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*

			Indicator: G2A/07	*Indicator: G2A/08*	*Indicator: G2A/09*	*Indicator: G2A/10*	*Indicator: G2A/11*	*Indicator: G2A/12*
		1	060093 Gemeente	€ 0	€ 16.870	€ 1.516	€ 0	
		2						
		100						
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordings informatie voor	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoe Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (**PW**)	Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (**PW**)		
			Aard controle	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle*		
			Indicator: G2A/13	*Indicator: G2A/14*	*Indicator: G2A/15*	*Indicator: G2A/16*		
		1	060093 Gemeente	€ 56.312	€ 0	€ 0		
		2						
		100						

SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstre**	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b,
		Besluit bijstandverlening zelfstandigen Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: G3/01	*Indicator: G3/02*	*Indicator: G3/03*	*Indicator: G3/04*	*Indicator: G3/05*	*Indicator: G3/06*
			€ 0	€ 0	€ 38.859	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrek	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	

			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoe Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
SZW	**G3A**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2022** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Baten (jaar T-1) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Baten (jaar T-1) vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Besteding (jaar T-1) Bob Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam

		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar					Gemeente	
			Aard controle n.v.t. Indicator: G3A/01	*Aard controle R Indicator: G3A/02*	*Aard controle R Indicator: G3A/03*	*Aard controle R Indicator: G3A/04*	*Aard controle R Indicator: G3A/05*	*Aard controle R Indicator: G3A/06*
		1						
		2						
		100						
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij	Besteding (jaar T-1) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b,	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking

			In de kolommen hiernaast de verantwoordings informatie voor die gemeente invullen	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T -1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire
					Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
			Aard controle n.v.t. Indicator: G3A/07	*Aard controle R Indicator: G3A/08*	*Aard controle R Indicator: G3A/09*	*Aard controle R Indicator: G3A/10*	*Aard controle R Indicator: G3A/11*	*Aard controle R Indicator: G3A/12*
		1						
		2						
		100						
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) gemeen**	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle n.v.t. *Indicator: G4/01*	*Aard controle R* *Indicator: G4/02*	*Aard controle R* *Indicator: G4/03*	*Aard controle R* *Indicator: G4/04*	*Aard controle R* *Indicator: G4/05*	*Aard controle R* *Indicator: G4/06*
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering		
			n.v.t. *Indicator: G4/07*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Gemeente *Aard controle* *Indicator: G4/10*		

1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Nee	
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober	0	0	Nee	
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Nee	
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1	0	0	Nee	
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober	0	0	Nee	
6	Totaal	0	0	N.v.t.	

	Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober				
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1				

		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober				
		6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie regeling *Aard controle* *Indicator: G4/16*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie Gemeente *Aard controle* *Indicator: G4/18*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/19*	
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober	€ 0	€ 0	€ 0	
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1	€ 0	€ 0	€ 0	
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober	€ 0	€ 0	€ 0	
		6	Totaal	0	0	0	

SZW	G4A	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). Dit totaal (jaar T-1) regeling G4B + (jaar T-1) regeling G4 blijkt uit de vaststellingsbeschikking die uw gemeente van het Ministerie	Welke regeling betreft het? Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4A/01*	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/02*	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/03*	Baten (jaar T-1) levensonderhoud Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/04*	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (aflossing) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/05*	
		1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni	€ 0	€ 0	€ 14.494	€ 18.140	
		2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1	€ 0	€ 0	€ 13.171	€ 0	

3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 25.753	€ 5.030	
4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli	€ 0	€ 0	€ 679	€ 1.080	
5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1	-€ 1.567	€ 0	€ 0	€ 0	
	Kopie regeling Aard controle Indicator: G4A/06	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (overig) Inclusief geldstroom naar openbaar *Aard controle R* *Indicator: G4A/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Inclusief geldstroom naar openbaar *Aard controle R* *Indicator: G4A/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T-1) Inclusief geldstroom naar openbaar *Aard controle R* *Indicator: G4A/09*		
1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni	€ 0	0	0		
2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1	€ 0	0	0		
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	0	0		
4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli	€ 0	0	0		
5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1	€ 0	0	0		

			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T -1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T-1) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T -1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar		
			Aard controle Indicator: G4A/10	*Aard controle R Indicator: G4A/11*	*D2 Indicator: G4A/12*	*Aard controle R Indicator: G4A/13*		
		1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni	€ 0	€ 0	€ 0		
		2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1	€ 0	€ 0	€ 0		
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
		4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli	€ 0	€ 0	€ 0		
		5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1	€ 0	€ 0	€ 0		
SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel**	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan	Gemeente *Aard controle R* *Indicator:* € 0	Gemeente *Aard controle R* *Indicator:* € 0	Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator:* Nee	
SZW	**G10A**	**Wet inburgering 2021_ Totaal 2022**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordings informatie voor	Besteding (jaar T-1) Inclusief geldstroom naar openbaar	Baten (jaar T-1) (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar	

		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G10B + deel gemeente uit	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10A/01*	*Aard controle R* *Indicator: G10A/02*	*Aard controle R* *Indicator: G10A/03*	
		1				
		2				
		20				
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie** **kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023**	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoe Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente	

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan	*Aard controle R* *Indicator:* € 0	*Aard controle R* *Indicator:* € 0	*Aard controle n.v.t.* *Indicator:* Nee	
SZW	**G12A**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie** **kinderopvangtoeslagaffaire_totalen 2022**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordings informatie voor die gemeente invullen	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoe	

		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam		
			Aard controle Indicator: G12A/01	*Aard controle R Indicator: G12A/02*	*Aard controle R Indicator: G12A/03*		
		1	060093 Gemeente	€ 0	€ 0		
		2					
		20					
SZW	**G13**	**Onderwijsroute _ deel gemeente 2023**	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan	*Aard controle R* *Indicator: G13/01*	*Aard controle R* *Indicator: G13/02*	*Aard controle R* *Indicator: G13/03*	*Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
SZW	**G13A**	**Onderwijsroute _ totalen 2022**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordings informatie voor	Bestedingen onderwijsroute (jaar T-1) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Baten onderwijsroute (jaar T-1) (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T-1) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Baten overige voorzieningen (jaar T-1) (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	

		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam					
			Aard controle n.v.t. Indicator: G13A/01	*Aard controle R Indicator: G13A/02*	*Aard controle R Indicator: G13A/03*	*Aard controle R Indicator: G13A/04*	*Aard controle R Indicator: G13A/05*	
		1	060093 Gemeente	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		2						
		20						
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende subsidie				
			Aard controle R Indicator: H4/01	*Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02*				
			€ 29.109	€ 5.755				

			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **Onroerende zaken**	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **roerende zaken**	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **overige kosten**	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is
			Aard controle n.v.t. *Indicator: H4/03*	*Aard controle R* *Indicator: H4/04*	*Aard controle R* *Indicator: H4/05*	*Aard controle R* *Indicator: H4/06*	*Aard controle R* *Indicator: H4/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
		1	Onderhoud	€ 5.755	€ 5.755	€ 0	€ 0	
		2						
		100						
VWS	**H8**	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**	Beschikkingsnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd**	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd**	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd**	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd**
			Aard controle n.v.t. *Indicator: H8/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*	*Aard controle R* *Indicator: H8/03*	*Aard controle R* *Indicator: H8/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*
		1	1042464	€ 18.858	€ 0	€ 2.815	€ 0	€ 5.327
		2						
		3						
		4						
			Kopie beschikkingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				

			Aard controle Indicator: H8/07	*Aard controle Indicator: H8/08*				
		1	1042464	Ja				
		2						
		3						
		4						
VWS	**H12**	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpa**	Besteding (jaar T) *Aard controle R Indicator:*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R Indicator:*	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator:*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator:*		
VWS	**H30**	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis**	Naam onderdeel *Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01*	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel *Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02*	Besteding (jaar T) per onderdeel *Aard controle R Indicator: H30/03*	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024? *Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel *Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05*	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06*

		1	Lokaal	€ 6.000	€ 2.500			
		2	Brede regeling combinatiefuncti	€ 20.000				
		3	Terugdringen Gezondheidsac hterstanden	€ 5.819	€ 9.723			
		4	Kansrijke Start	€ 8.580				
		5	Mentale	€ 2.036				
		6	Aanpak overgewicht en	€ 5.092				
		7	Valpreventie	€ 14.983				
		8	Leefomgeving	€ 2.909				
		9	OKO & Vroegsignalerin g	€ 727				
		10	Versterken sociale basis	€ 10.619				
		11	Mantelzorg	€ 2.909				
		12	Eén tegen eenzaamheid	€ 2.909				
		13	Welzijn op	€ 1.600				
		14	Versterking kennis- en adviesfunctie	€ 727				
		15	Coördinatiekost en regionale	€ 2.590				
			Kopie naam onde	Meegewerkt aan de monitoring				
			Aard controle Indicator:	*Aard controle Indicator:*				
		1	Lokaal					
		2	Brede regeling combinatiefuncti					

		3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden			
		4	Kansrijke Start			
		5	Mentale			
		6	Aanpak overgewicht en			
		7	Valpreventie			
		8	Leefomgeving			
		9	OKO & Vroegsignalering			
		10	Versterken sociale basis			
		11	Mantelzorg			
		12	Eén tegen eenzaamheid			
		13	Welzijn op			
		14	Versterking kennis- en adviesfunctie			
		15	Coördinatiekosten regionale			
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle Indicator:*			
VWS	**H32**	**Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden**	Beschikkingsnummer / kenmerk	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	

				Automatisch berekend	*Automatisch berekend*		
			Aard controle n.v.t. Indicator:	*Aard controle n.v.t. Indicator:*	*Aard controle n.v.t. Indicator:*		
				€ 314.763	€ 154.663		
			Naam zwembad	Totale verlening per zwembad (jaar T)	Cumulatieve besteding per zwembad (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Verduurzamings plan aanwezig (Ja/Nee)	Toelichting
			Aard controle n.v.t. Indicator: H32/04	*Aard controle n.v.t. Indicator: H32/05*	*Aard controle R Indicator: H32/06*	*Aard controle D1 Indicator: H32/07*	*Aard controle n.v.t. Indicator: H32/08*
		1	*Zwembad de*	€ 314.763	€ 154.663	Ja	
		2					
		20					